

Universitätsbibliothek Wuppertal

Diodori Sicvli Bibliothecæ Historicæ Libri XV

Diodorus < Siculus >

Basileæ, 1578

Liber decimus quartus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.
Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-1046

multitudo Carthaginensium, sociorumq; expirauit. Iamq; ad finem discordiarum perduximus opus, duo ingentia bella uidimus extincta, Peloponnesium in Græcia, Carthaginense in Sicilia prius accensum, post primum cum Dionysio pacatum. Cum igitur quod initio polliciti fueramus, satis persolutum uideatur, necessarium ducimus, ut rerum deinceps gestarum memoria sequenti uolumine commendetur.

D I O D O R I S I C V L I B I B L I O T H E C A E H I S T O.

R I C A E L I B E R D E C I M V S Q V A R T V S.

Reprehensio-
num utilitas.

Triginta Athe-
niensium tyra-
norū infamia.

Dionysij Syra-
cusani miseria

Mnes fortassis æquū est libenter audire quæ de se maledicuntur. Etenim quib. sic omnino perspicuum est suum uitium, ut ne quidem negent, tamen si reprehendunt, indignantur, & uerba facere audent ad sui defensionē. Vnde summis cuiq; caudum est studijs, ne qua labo proibri, conquinetur: illis præcipue qui dominatū appetunt. Horū nanc; uita moresq;, perinde ac in spectaculū positi ē sublimi loco conspicunt, nec ignorantiam occultare, licet. Itaq; nemo in sublimē raptus fortuna, sibi sic cōfidat, ut aut latendi spe delinquere audeat, aut si quid deliquerit, impune sibi diutius id, & absq; tetra reprehensione, fore polliceat: Nam & sicuti fortassis in uita meritā flagitijs pœnam euitare contigerit, is post se iam expectet erumpentē per se oportet ueritatem, tenebras omnes, & prætextus cōmentitios amoliturā, ac palam libere cuncta quæ diu suppressā latuerant, propalaturam. Graue igitur improbis esse debet memoriam sui perinde ac imaginem quandā totius uitæ fecdo execrabilisq; aspectu, post mortem in æternū posteris intuendam relinquere. Nam etli nihil ad nos, quæ post uiuendi finem eueniunt pertinere uideantur, ueluti nonnulli dictitant Philosophi, ante tamen illis producta per turpidū nem ætas communes mortalium cœtus tetra memoria lœdere cœsetur, atq; in morem latē putrescentis cadaueris cuiuspam grauiter olenem aurā indespirari per humanam societatem certum est. Certa nanc; huius rei licet exempla conspicere cuiq; uoluminis huius singula gesta legenti. Nā apud Athenenses triginta tyranni constituti insolentissima ambitione, seuq; uiolentia promiscue cuncta miscentes, grauibus patriam calamitatibus inuoluerunt. Mox ipsos breui rebus eiectos, fœda clades assumpsit, immortalique detestatione suammetipsi sceleribus & flagitijs memoriam dedicarunt. Lacedæmonij uero totius Græciæ imperium citra controuersiam adepti, tunc eo priuati sunt, cū perfœda grassari facinora, & in subditos sociosq; seu per uim imperij adorti sunt. Ita res nempe humanæ feruntur. Principum dignitates & status iustitia coalescunt, & benevolentia inferiorum studioq; parendi sustentari solent: alienatis uero præ iniuria imperantium, & in odia conuersis subditorum ammis, ueluti ab radice subruta corruunt. Quid Dionysio præterea contigit Syracusiorum domino: quoniā quidem tametsi continentissima & fidelis præ omnibus, quos memoria hominum tradiderit, usus fortuna, uitam omnē insidijs alienis inquietam, & anxia supra modum sollicitudine uexatā traduxisse cōstat? Corporis metu cogebatur ferreum thoracem super tunicam induere, mortuus demum pro uitæ morumq; commendatione teterimum & æternū execrabile posteris exemplū reliquit. Cæterū de his singula quæq; suis temporibus diffusa magis & explicata narratione describemus: nūc ad annexandam superiori texui seriem scribendi conuertamur: tempora duntaxat distinguendo. Nam in uoluminibus haec tenus superioribus res post captam Troiā gestas describendo, ad bellū usq; quod Peloponnesiacum appellatur, pacatum

tum, & Atheniensis principatus abolitionem deduximus historiam, percur-
sis septingentis nouem & septuaginta annis. In hoc deinceps quæ cōtinenter
gesta tradunt̄ persequentes, ordiemur à tr̄iginta Tyrannis, qui fuerūt Athē-
nis impositi, & finiemus in ea tēpora, quib. Roma à Gallis capta tradit̄, rebus
annorū octodecim commemoratis. Anno igit̄ post captam Troiam septin-
gentesimo & octogesimo cum Athenis, propter Iublatum dominatum, nul-
lum effet imperium, Romæ quatuor militum tribuni consulari potestate crea-
ti, C. Furius, C. Seruilius, C. Valerius, & Numenius Fabius. Eodē anno quar-
ta & nonagesima Olympias agebatur: Ea tempestate, rebus suis penitus fra-
ctis Athenenses ad pacem à Lacedæmonijs sub his conditionibus accipien-
dam coacti sunt. Vt turbis mœnia subruerent, ac patria autoritate respulca
& ciuitas regeretur mœnibus subrutis, pōst de componēdo ciuitatis statu di-
uersa inter se cōpere. Qui paucorum statui studebant, pro uetus institutio-
ne, reuocanda, contendere patrum authoritati summam rei permittendam,
cunctaçp paucorum ductu, ueluti quandam ab initio solitum fuerat, admini-
strari oportere. Parte alia quibus popularia iura placebant, qua maxima tur-
ba erat, magis depositare patrum administrationem, quam pro comperto ha-
berent eandem cum populari statu esse. Altercatione circa hæc per aliquot
dies orta, quibus paucorum status quærebatur, ad Lysandrum Spartam legatos mittunt. Hunc enim finito bello cognouerant ad componendos ur-
bium status missum. Cuius cum uidissent pleriscp in turbibus autoritate sta-
tus paucorum fuisse constitutos, arbitrabantur eo adducti exemplo, ueluti
consentaneum uidebatur, nec eos quicquam sua spes fecellit, se uoti illius ope-
ra compotes fore. Nauigant igit̄ Samum uersus legati, ubi recentissimè re-
cepta ea urbe, Lysander commorabatur. Implorantibus itaque suæ partim il-
lius opem, Lysander annuit, Samiçp præfectum constituit. Thoracem Sparta-
num. Mox ipse cum centum nauibus in Pyræum uehitur, ibi concione aduo-
cata, consuluit hortatusçp est Athenenses, uti tr̄iginta tiros deligerent, quib.
remp. administrandam, muneraçp magistratus urbis mandarent. Cuj rei recla-
mante Theramene, foederaçp inter se icta recitâ, quibus conuentum erat ut
patria institutione remp. haberent: grauissimum nefas committi, si uiolata iuri-
ris iurandi religione, libertas eriperetur: Lysander respondit: ab Athenensi-
bus foedera soluta fuisse, quippe qui post statutas dies diruissent mœnia. Inde
grauibus iurgijs in Theramenem comminatus est, nisi laceſſere ulterius, &
contra aduerſari Lacedæmonijs desisteret, iuſſurum interfici. Quo Therame-
nes cum populo simul perculsus pauore conticescere, simulçp dextris ad ius
populi dissoluendum condescendere coactus est. Iḡitur tr̄iginta uiri ex Lysani Triginta tyra-
ni sententia deliguntur, quibus reip. gubernandæ cura demandaretur: no- ni Athenis con-
mine quidem administratores: sed reuera tyranni. Cæterum populus conspe-
cta Theramenis æquitate, rati eum uirtute & integritate sua superbiæ ambi-
tioniçp reliquorum pro uiribus occurſurum, nec dissimulanter formidolose-
que si qui peccare conarentur impedimento futurum: hunc quoque inter tri-
ginta principes creant. Iis ius & potestas permitta est diligendi senatus, cæte-
rosçp magistratus pro reip. commodo instituendi, tum leges condendi, qui-
bus ciuitatis moderatio, iuraq̄e uniuersæ plebis continerentur: Iḡitur adito
magistratu, legum illi conditionem in dies trahere, causas ad id, quæ rationa-
biles uiderentur commentari, querendoçp uarias differendi muneris occasio-
nes expectantem iura populum in dies fruſtrari. Senatum uero, reliquosq̄ue
magistratus ex priuatis sibi quisque amicitijs & clientelis suppleuere, qui no-
mine quidem magistratus erant, cum re magis eos sibi parassent tr̄iginta uiri
ministros, initio sceleratos in urbe quosque trahentes in iudicium, alios capi-
te, alios alijs poenis pro cuiuscq̄ noxa damnare: seuerè flagitia insectari: quæ

Anacephale-
ofus: & pro-
ficio.

Aναρχία
Attica.

fiebant adhuc usq; placebat obtinatisb. urbis, pbare factum boni omnes, sceleram puniri, cohiberiq; improbitate cunctis optimum ac necessariū ad rectauideri. Ceterū post cū uiolentius & iniustius agere paraēt, præsidia petuntā Lacedæmonijs, polliciti, se se rem cōposituros, ut ab ipsis probaretur. Prospexit enim se ciuium cædem exercere absque alienis uiribus minimē posse, populum omnem contra pro communi salute tuenda insurrecturum. Mittuntur à Lacedæmonijs quæ postularant, quiq; eorum dux esset Calibius. Hunc in primis exornare donis, sibiq; omni arte conciliare student triginta viri: ac re confirmata, recensitis inter se capitibus, opulentissimos quoque fecerunt, in quos primos, ueluti prima consilijs obſtagula, uim audaciamque experientur, eas omnes, perinde ac aliqua ſæua conſpiratione, & consilia nouarum rerum depræhensos, morti destinant, eorumq; bona publicant. Qua in re cum Theramenes collegis resistere niteretur, & unā cum illis qui pro salute propugnabant minitaretur, si tandem ea uī pergerent, ſeſe manu libertatem ciuium defensurum, conuocatur ſenatus ab triginta uiris, ubi Critias eorum Princeps accusare infestē cœpit Theramenem, multa in uirū grauia conſingeret crimina inter quæ consilium ab eo initum de statu eo euertendo, rei q; prodendæ, cuius ipſe partem & munus cum reliquis ſpondeſcepiffet. **Theramenes à triginta tyranis occiditur.** Hunc dicentem, subſecutus oratione eius exempta Theramenes, ſeſe per ſingula differendo purgata culpa, ſenatumq; ſibi uniuersum cōciliatum reddit. At uero Critias loci ueriti, ne paucorum potestatē & ſtatū, quem ſibi uenidicare ipſi properabant, illius audacia, uirtusq; uiri ex manibus extorqueret, militum ceterua ſtrictis gladijs concita Theramenem comprehendere conatur. At ille ante capiens id facinus, ad consultricem Vestam raptissimē proſilit, non quidem quod ullo religionis præſidio ſibi quaereret aut ſperaret ſalutem, ſed ut in eos, qui ſe intermiſſent, ira Deūm per impietatē irritaretur. Nec mora ministri carnificesq; iuſſi eo accedere, ad Theramenem uiolenter abſtrahendum irrumpunt. At ille conſtanter ferebat calamitatem, utpote qui Philoſophiæ præceptis apprimē eſſet olim à Socrate institutus. Reliquam multitudinem Theramenis extremam uim ſubeuntis miseratione mouebat, quanquam ad opem uiro ferendam, nemini ſuppeteret audacia. Deterrebat enim omnium animos ſtricta ferri acies, & militum tela, quibus circumſeptus coarctabatur. At Socrates Philoſophus, duoq; ex familiaribus, accurrentes, conabatur ſpiculatores prohibere. Verū Theramenes ab eis poſtulare nequid impediſſe, molitiū contra uim pergerent, ſeſe ſuam uirtutem, & tanta in ſuo periculo ſtudia eorum probare, acerbissimam proinde ſibi eam calamitatem fore ſitilibus amicis tam de ſe benemeritis ſua clades aliqua obtingeret, ſecū traheret. Tum Socrates & ſocij, cum nullius præterea alterius ſubſidia ad eam rem ſibi accedere cernerent, parte altera potentiae uim conſpicerent undiq; conſtrictum bonarum iam optimatumq; aſtuare proſcriptionem, nec licentia & crudelitati modum eſſe, silentium habuere. At illi Theramenem ab aris, auulsum, per medium forum ad necem trahunt. Plebs concurſu coacta, ſpectabat magno cum dolore tantam, tamq; iniquam ſæuitiam, nec uidebantur id impune permitturi, niſi cohortes præſidiij telis obtentis irrumpere cupientes deſtruiffent. Pressis itaque gemitibus pereuntis calamitatem commifere, ſuamq; miſerereri ſeruitutem. Turba uulgaris uirtutem Theramenis uideſt contempte haberet, tamq; uiolento proteri ludibrio, tenuitatem iam deinceps ſuam quisq; metiri, impotentiamq; plebeiam nulla in rerum dignitate, **Nicerates, nec** nullo in pretio dicendam arbitrari. Poſt huius necem triginta uiri iam libera non alij cōplu licentia, recensito inter ſe opulentū delectu, falsas in quemcunq; cauſas culpas, à triginta pasq; commentas inueniunt uarijsq; circumuentos dolis neci dant, eorum tyrrannis occiduntur. bona ſibi diripiunt, in quibus Nicerates occiditur, Niciaē ducis contra Syracusios olim miſsi filius, uir utiq; rebus in omnibus maximē idoneus, ſingula-

riq; præditus humanitate præterea opum ui simul & authoritate ferme omnium primus Atheniensium, quapropter familias in urbe contigit omnes ingenuis morte ciuiis tam præstantis, memoria desiderioq; & equitatis illius iachrynas excutiente. Nec a uiolentia & latrocinij propterea cessatum à tyranis, sed atrocis multò licentia per impunitatem inualesce, libidineq; & a uaritia ferocius in omnem conditionem, & omne facinus rapiente socordia, adueniarum inquilinorum sexaginta opulentissimos iugularunt, ut eorum diuitijs potirentur. Cùm itaq; singulis diebus noua ciuium latrocinia, promiscuæ cædes passim ederentur, qui fortunis bonisq; poilebant, ferme omnes urbe profugere. Necarunt quoq; Autolycum uirum liberali & intrepida con fidentia. Postremò grauissimum & dignissimum quenq; cunctos deniq; optimates, ut quisq; uel ambitionis, uel licentiae impedimento proximis, uel a uaritiæ saturandæ prædæq; idoneus prospiciebatur proscriplere. Ita desolata adeo & exhausta urbs extitit, ut plus dimidia ciuium parte solo patro exulant patore tyrannidis nouæ fugati, in lares patrios sine more latrocinantis. Lacedæmonij uero conspecta ciuitatis illius calamitate, cum res Atheniensis iam obruta, ac propre deleta uideretur, lætabantur suamq; uoluntatem perspicuam reddebat. Decretum namq; faciunt, ut exules Athenienses cunctos passim quacunq; in parte Græciae depræhensti fuissent, uincitos ius esset cuiq; perinde ac proprium munus ad triginta uiros reuehere. Quod si quis id molestum prohibere, impedimentoq; esse ad oriretur, quicq; talentum mulctæ obnoxius. Eius atrocitate decreti Græciae urbes comonotæ omnes, uerum reliquias potentia, scutisq; Lacedæmoniorum perterrefactas uel inuitæ parere oportuit. Argui uero Lacedæmoniorum crudelitatem odio habentes, misericordum fortunas miserantes, quicunq; ad se profugissent extorres, exceptos, benigne humaneq; habebant. Tum à Thebanis mulcta statuta est, si quis cotram exulem trahi uidisset, nec pro uiribus auxilium tulisset. Res igitur Athenienses eò deuectæ exagitabantur. In Sicilia uero Dionysius Syracusiorum pace cum Carthaginensibus composita, reliquam mox curam studiaq; omnia ad firmandum in posterum dominium contulit. Arbitrabatur nancq; Syracuseos onere bellî leuatos, haud quieturos, sed ad libertatem recuperandam consilia conuersuros. Contemplatus autem urbis insulam per se loci natura munitissimam facile custodiri defendiq; posse, eam muro firmissimo circumgit, & à reliqua urbe sciunctam reddit turrescq; inter opus excelsas oportune multis locis frequentes ad moenia eduxit, ad quam idem munitionem ante ad murorum frontem tabernas uenialium rerum & eraria frequentia extrusæ cit, porticusq; lata adiecit, quæ turbam subter ingentem capere possent, intra ipsa septa arcem quoque muro extruxit, opere multaq; opificij arte tutam ad repentinus tumultus, & inopina maximè profugia paratam, huiusq; muro complexus est naualia, quæ in portu habebantur minori, cui Laccio nomen extat, sexaginta triremum capax ille, quem porta cludebat, patens quantum sola triremis pernauigare ualebat. Ex agro quicquid uber cultuq; præstantissimum haberetur secernens, amicis designauit, & his qui in magistratu & dignitate positi cæteris præstabant, eius quod reliquum fuit. Inferiori turbæ ciui iuxta inquilinoq; partem cuique & quam distribuit: seruis enim, quos ad libertatem uocarat, ciuitatem dederat, nouosq; ciues eos appellabat, domicilia similiter uniuersa turbæ dimisit, exemptis his, quæ in insula continebantur. Hæc à solis amicis & mercenarijs habitanda possidendaq; dono tradidit. Post ubi quæ ad dominij corroborandi sibi rem pertinere uidebantur diligenter comparata undicq; præsidijs cuncta, & firma sibi uidet, contra Siculos copias eduxit. Eum nancq; inuaserat ambitio totius insulæ regendæ, populosq; liberos, qui suis utilibus consueuerant, omnes in suam ditionem redigere

Dionysius 389
Bb 3 molibas

molitebatur. Hōs uero in primis, qui Carthaginensibus auxilia tribuissent, sociaq; cum eis contra rectam insulam arma iunxissent. Ductis itaque copijs ad urbem Herbesinorum, quæ ad obsidendum oppidum necessaria erat, cuncta magno studio comparat. Ceterum qui simul in eam exiuerant expeditionem Syracusani milites, cum arma in manu essent, habebant conuentus ceteruatim, crebraq; consilia cogebant, multa in eis, uariaq; simul factantes, detestari tyrrnidem sibi impositam, alter alterum accusare, ignauiamq; & socordiam execrando obiectare uicissim, quod cum equitibus ad excutientium dominationis fugum non simul insurrexerint. Qui autem militibus aduersus Dio: à Dionysio praefectus fuerat primum nimis quendam palam obloquentem deterrire ab ea licentia adoritur. Vbi audacius multa uociferantem, ferociusq; contra respondentem uidet, stricto gladio, ueluti uulneratus, in eum fertur, tum milites ad facinus commoti, omnes impetu per tumultum facto, tribunum ipsum nomine Doricum obtruncant, mox excitantes ciues magnis clamoribus ad libertatem eius equites ex Aethna accersunt, qui initio tyrrnidis à Dionysio urbe eieci, castellum illud incolebant. Feruente seditione Dionysius consternato animo obsidionem relinquere cogitur, mox Syracusas uersus iter capit, ut urbem occuparet. Eo fugiente ab exercitu, seditionis authores & principes creant sibi duces illos, à quibus tribunus fuerat obtruncatus. Assumptis deinde equitibus ex Aethna, in locis, ubi nundinæ & tabernæ emptorizæ erant, castra ponunt, ipsumq; exitu in agrum intercludunt ac confessim legatos mittunt ad Messenios & Rheginos, oratum uti maritimis copijs sibi uellent ad recuperandam libertatem auxilia mittere. Illis namque urbibus ea tempestate & facultas suppetebat, & erat institutum triremes ad octoginta supraq; instructas habere, quas Syracusis illico miserunt auxilio, suscipiuntq; unā curam cum illis, munusq; recuperandæ libertatis, tum magna præmia per præconem proposuere interfectori tyronni. Exteris quoque & aduenis, qui à se transmeassent, ciuitatem polliciti: machinas mox extrectas egere, quibus muros concuterent: inde singulos assidui dies insulam oppugnant, alienigenasq; ad se transfugientes, per blandè summaq; omnes humanitate excipiunt. Dionysius uero, cum se exclusum paulo, rebusq; necessarijs prohibitum cerneret, à mercenarijs quoq; desertum, conuocat amicos, & unā cum illis de rerum summa deliberat. Nam tantū prorsus à retinenda dominationis spe descivuerat, fiduciamq; sui omnem amiserat, ut non iam quo pacto Syracusani debellarentur sibi quærendum postularet, uerum potius consulendum quodnam mortis genus subiret, ne tam ignave tyrrnidem cessisse uideretur.

Dionysij delis
berano in sei
tione.

Eloris igitur unus ex amicis, & ueluti nonnulli tradūt, poëtis etiū n̄ta Pater, eum ad persistendum hortatus est, dicens dominationem esse honestissimum sepulchrum. Polyxenus ficer ad fugam accedit, uelocissimū con scendat equum, & quam raptissimē intra Carthaginem fines ad Campanos se recipiat. Eos nanq; Himilco reliquerat ad defensionem, & præsidia locorum, quæ coepérat in Sicilia. Ceterum Philisto, qui postea historias conscripsit, contraria Polyxeno sententia uisa est. Haud expedit tibi, Dionysi, inquit, equo uectum, sponte extra dominationem euolare, sed contra per crura, quo ad uires suppetant, reluctantem extrahi: Cui Dionysius assensus, statuit omnia prius subire, omnia perpeti, quam ultrò relinquere dominium, legatos igitur ad defectionis principes mittit postulatum ut sibi permitteretur cū suis urbe discedere. Parte alia ad Campanos nuntium ire iubet, qui sponderet eis, quantam cuncta postulassent, se pecuniam daturum, cunctaq; ad obsidionem suppeditaturum. His compositis tyronno permittitur ut cum quicq; nauibus abnauiget, mox segnius ac negligentius cuncta curari coepit, remissa tempestiuus, quam æquum fuerat prosequendæ rei, coepitq; conficiendi studia, præ

sidia

fidia sociorum ad suos remittunt, nullus amplius ad obsidionem eorum sibi
 fore usum arbitrati. Plurima peditatus pars in agros dispersa euagabatur, per-
 inde ac nihil iam periculi deinceps incumberet, solutaq; esset prorsus domina-
 tio. Cæterum Campani pollicitis tyranni sublati animis instructi ad bellum
 primum Agyrim oppidum petunt, ibiç relictis apud Agyrim eius urbis do-
 minum impedimentis, agmine expedito Syracusas uerius rapiuntur cum e-
 quitibus mille ducentis numero. Transmisso celeriter itinere, nihil suspican-
 tibus repente Syracusis improvisi adiungunt, magnoq; eorum numero cæso, per
 medias acies ad Dionysium intra munitiones irrumpentes euadunt. Eo-
 dem tempore trecenti quoque mercenarij remigis aduecti tyranno adiungi-
 untur, inde resumpto paulisper animo rursus in spem erigi, confidereq; in-
 cipit. At Syracusani tyrannidem cernentes, quam obrutam putarent, iam per
 uim emergentem, se seq; uaria inter se consilia uersare, ac per seditiones diuerfis, pro-
 ut cuique spes, aut desperatio trahebat animos, placere alij perstandum, obsi-
 dionemq; persequendam contendere: alij ab armis discedendum, urbeq; re-
 licta alio migrandum. Quæ simulatque Dionysio comperta fuere, nihil cun- Dionysius ad
status, copijs eductis turbatos inuadit, & facile fundit. Profligati itaque Sy-
racusani iuxta locum urbis, cui Neapolij nomen est, fugere cœperunt, cœficiq; dicitur.
sunt non multi. Nam Dionysius obequitando fugientes necari prohibebat.
 Fusi itaque Syracusani, repente per agros passim agebantur, mox ad equites
 configere supra septem millia. Tum Dionysius sepultis ciuium cæsorum ca-
 daueribus, legatos Aethnam mittit, postulatum ut exules dimitterent, ac re-
 dire in patriam sineret, id per se licere, fidemq; daturum se, nullius deinceps
 iniuriæ, memoriam habiturum. Nonnullos quibus uxores ac liberi infantes
 relieti fuerant pietas suorum, simul adhortatio per legatos facta redire com-
 pulit reliqui, legatis beneficium prædicantibus, & humanitatem Dionysij in
 sepeliendis mortuis, respondere, dignum eum fuisse tali gratia & beneficio,
 deosq; precari, ut quum primum pari illius clementiam munere exornarent,
 nec ulla conditione ualuit deinceps eorum animus adduci, ut tyranno se cre-
 dere uellent, sed intra Aethnæ fines & septa se continentes, assidua uigilia ue-
 luti insidijs intenti stabant ad omnem occasionem, momentaq; omnia obser-
 uabant ad euertendam tyrannidem. At in exules qui redire uoluerunt Dio- Dionysius pro
nysius usus humanitate est, ut eo beneficij exemplo, cæteris ad repetendam fugos reuo-
patriam animum faceret. Cæterum Campanos honestis ornatis donis urbe cat.
dimisit, eorum non confisus inconstitiae, qui Entellam petentes, hortati sint Campani En-
oppidanos, ut se se quod una secum cuperent habitare, reciperet intra urbem tellinos persi-
pro inquilinis & hospitibus. Quo impetrato circiter noctis medium insur- de opprimunt.
gentes occupant incautam plebem, puberesq; omnes trucidant, uxores eo-
rum quos perfide oppresserant sibi ducunt uxores, atque ita usurpant urbis
possessionem. In Græcia uero Lacedæmonijs, deuicto tandem bello Pelo- Lacedæmonijs
ponnesiaco, iam gentes omnes Græci nominis obtemperaturæ uidebantur, statu paucorū
imperiumq; iam eis terra mariq; haud ambigue inter Græcos primum omni- per urbes con-
um confessione uendicatum constabat. Lysandrum classis prætorem creant, stiunt.
cui mandatur ut urbes ubique omnes adeat, ac per singulas uiros constituant,
qui rebus ciuilibus & administrationi, custodiæq; sui quisq; oppidi præsint,
qui apud illos Harmostæ appellantur. Nam status populares exosi, decreue-
tant ciuitates omnes in statum paucorum, & optimatum administrationem
reuocare, inde stipendia debellatis pro sua cuiq; facultate imponat iubent, ue-
ctigales faciat omnes, ante quod tempus cum nullius apud eos minus usus
extitisset, exinde quotannis ex uectigalibus amplius contrahebant mille ta-
lentis. Post ubi res Græcas satis pro sua dignitate compositas habuere, paci-
taq; sibi cuncta uident, uirum ex suis quendam nomine Aristum inter claris-

Aristus à Lacr. simos primum Syracusas mittunt, ut præ se titulo ferebant ad soluendam tyrannidem, sed re magis ad reliquias iuris popularis, si quid restasset, euertendas dominiumq; tyranno cōfirmandum. Arbitrabantur enim Dionysium, si **Dionysij** sua ope communum imperium, remq; stabiliorem cerneret, sese suaq; omnia ob id meriti obnoxia fauentibus habiturum, tum eius se opera, cunctisq; opibus pro arbitrio usuros. Aristus itaque Syracusas nauigans, clām tyrannum adit, cumq; eo secreto colloquitur, componuntq; inter se cuncta. Post Syracusanorum concione habita, cœpit eos ad pristinum statum hortari, polliceriq; operam suam ad recuperandam libertatem. Inter hæc Nicotelem Corinthium Syracusanorum p̄fectū neci dat: quos ex ciuib; adductos suasionibus induxerat, tyranno prodidit. Atque ita sublatis de medio aduersarijs tyrannicas partes auxit, & corroborauit, neque ueritus est tam tetro facinore per fraudem & proditionem suummet ipsius nomen, patrięq; maiestatem sed dissimē inquinare. Post hæc emissa in messem Syracusana piebe, Dionysius singula cuiusc; domicilia iam uacua scrutabundus peruidit. Inde arma quæque, quoconque loco deprehensa, absentibus ignarisq; subtrahit. Sub hæc alterum arcī murum circumducit, naues multas ædificat, magnamq; mercenariorum manum contrahit, cunctaq; sibi aduersus seditiones in posterum circumundiq; uallare, firmamq; ac tutam reddere molitur dominationem: quippe cui nihil compertiū esset, quam id quod iam satis experiendo habebat ex ploratum, Syracusanos nihil quantumvis grauis periculi subire pro excutientia ceruicibus seruitute recusaturos, nihilq; prætermisuros. Interea dum hæc geruntur, Pharnabazus Darj regis Satrapa, Alcibiadē Atheniensem insidijs circumuentum necat, arbitratus eius uiri interitum Lacedæmonijs, quorum gratiam sibi cōciliare studebat, gratum fore. Cæterū ab Ephoro causis alijs uiro insidias factas proditum est, nec ab re duxerini huic loco inferere, quid scriptor ille de cæde Alcibiadis memoræ mandarit. Narrat enim in decimo septimo, Cyrum cum Lacedæmonijs clām olim re simul composita, bellum fratri Artaxerxæ inferre parasse. Huiusmodi Cyri consilia per certos amicos, Alcibiadi significata occulte, quibus cognitis, Alcibiadē sese ad Pharnabazum contulisse, remq; omnem uti cognouerat explicasse, tum instanter ab eo postulasse ut sibi uiæ comites, commeatusq; ad regem præbere uellet, cupere maxime ut rex à se primo insidias illas acciperet, tum Pharnabazū auditō sermone, munus id antecapere statuisse, tanquam grati indicij sibi originem uendicare, mox quosdam uiros sibi fidissimos ad regem misisse, à quibus indicaretur suo nomine regi. Cum itaque quod à Pharnabazo petierat, in regiam duces minimē tradi uideret. Alcibiades, ad Satrapam Paphlagoniæ proficiscitur, ut ope illius in regiam perduceretur, tum Pharnabazum ueritū ne comperta per ipsum authorem de his ueritate rex sibi grauius succenseret, misisse certos, qui per iter Alcibiadē interceptum, necarent. Ab his in quodam Phrygiæ uico deprehensum intra tabernaculum, quod sibi eo loco tenebatur, corpus quieti dantem, mox struem lignorum illuc congestam succensamq; circum undiq; incēdium effudisse. Tum Alcibiadē erumpere ex igne conantem, superante flamma, telis quoq; circum obsidentium confossum cōcidisse, ibiq; conflagrauisse. Per idem tempus Democritus philosophus mōlosophi mors. tem obiit annos nonaginta natus. Ferūt quoq; Laſthenem Thebanum, à quo tunc ea Olympiade fuerat stadij palma deuicta, cum equo cursore contendisse cursu, atq; uictorem euasisse: cursum illum à Coronea Thebas usq; fuisse. In Italia Errucam oppidum Volscorum, quod tum præsidia Romana defendebant, adorti hostes, eo potiti sunt, plurimamq; præsidij necarunt multitudinē. Gestis eius anni eiusmodi cursu ductis, Athenis p̄fectus erat Euclides, Romæ quatuor Tribuni militum cōsulari potestate creati sunt: P. Cornelius, Numerius Fabius, L. Valerius. His magistratum gerentibus Byzantini simul in testinis

**Alcibiadis
mors.**

**Democriti phi
losophi mors.**

testinis agitati seditionibus, simul bello, quod cum finitimiis Thracibus ger-
bant, uarie afflictabantur, cumq; pacari inter se excita contentio nequirit, de-
cem à Lacedæmonijs sibi petiere, quibus Clearchus à Sparta missus, qui rem *Clearchus*
eorum, ciuitatemq; componeret. Hic ubi summam terum, imperijq; ad se de- *Spartanus in*
latam uidet, contracta mercenariorumq; manu iam non præfecti iure & mo- *Byzantmos*
re, sed tyrannica ui cuncta prosequi, primumq; magistratus urbis ad quædam *sunt.*
sacra inuitatos necat. Sub hæc cum iam nihil quo cōsigeretur ciuib; super-
esset, confusaq; omnia, prostrataq; iura, leges iaceret, sublatis magistratibus, il-
le triginta uiros, qui Bœotæ appellabatur, corripuit, laqueisq; guttura eorum
alligata perfregit, quibus necatis omnibus bona & fortunas sibi usurpauit. In
de ex reliqua turba opulentissimos quosq; deligit, quos per falsa crimina cir-
cumuentos partim necat, partim urbe fugat, magna inde contracta pecunia,
ingentes mercenariorum cateruas conducit, dominationemq; sibi undiq; fir-
mare ac munire non destitit. Diuulgata iam passim tyranni crudelitate & ui-
lentia, Lacedæmonij primum legatos ad eum mittunt, qui hortarentur, postu-
larentq; ut dominatione cedere uellet. Quo renitente, nec postulatis adqui-
escere illo pacto uolente, exercitum in eum mittūt duce Pantœda, cuius ad-
uentum præsentiens Clearchus, copias suas Selymbriam traducit (nam eam *Clearchus 192*
quocq; urbem dominio tenebat) Nam cum multa in Byzantios crudelias, nefarans à *Lace-*
dæmonijs pro
Clearchus sibi
cōgiliat Cyrus.
riaq; commisisset, nec Lacedæmonios solū, sed etiam populi à se male affe-
cti, simultates & odia pertimescebat occulta, nec minus ab intestino, quem si-
fligatus.
bifecerat iniurijs & crudelitate sua, quam ab aduentante palam contrâ hoste,
cauendum rebatur, unde tutiorem sibi ex urbe Selymbria bellum cōgreñum fo-
rrearbitratus, pecuniam copiasq; in eum locum transuexit. Illuc rebus omni-
bus ad bellum comparatis, simulatq; Lacedæmonios appropinquare nuncia-
tum est, eis obuiam prodit, in eoq; loco cui Poro nomen est, pugna cum Pan-
thœda hoste conserta, diu periculo ancipiti pugna tracta, ac certantibus stre-
nuè Lacedæmonijs, tyranni acies fracta profligatur. Clearchus initio cū pau-
cis intra Selymbriam inclusus obsidebatur. Paulò pōstre desperata, timens ne
per vim caperetur, noctu effugit, atq; in Ioniam raptim adnauigat: ibi consue-
tudine & familiaritate cum Cyro regis fratre contracta admittitur. Erat tum
Cyrus Satraparum maritimæ oræ princeps declaratus: quo imperio in super-
biā elatus, statuerat, Artaxerxi fratris bellum inferre. Contemplatus itaque
Clearchum uiuum animo imperterritio, & audacia ad facinus prompta præ-
stantem, magnam ei pecuniam tribuit, mandatq; ut alienigenarum, merce-
niorumq; quam maximas conquirere ualuerit copias, conducat, magnam in
eius uiuirtute & fide spem se nactum ratus, propugnatorem ad id quod ca-
ptabat idoneum, & ad rem prosequendam impigrum. Lysander uero Sparta-
nus post ubi urbes omnes Lacedæmonijs subiectas, ex mandato, sententiaq;
Ephorum compoñisset, alijs re in decemuiratum redacta, alijs paucorum
statu imposito, magnus Spartæ, conspicuusq; habebatur. Nam Peloponne-
siaco bello sua opera, ductuq; tandem deuicto ac pacato, terræq; marisq; im-
perium absq; ulla disreptione iam cedentibus cunctis patriæ uendicasse ui-
debat. Quibus rebus elato meditari magna, consiliumq; inire cœpit regni *Lysander re-*
Heraclidarum dissoluendi. Quare ad id cuncta moliri, eoq; rem studebat ad-
gnū affectat.
ducere, ut nox una tantum, ueluti consueuerant, familia, sed ex communi
Spartiarum omnium cōditione ius esset pro meritis & sorte uiirtutis regem
eligere, quo obtento, nihil ambigebat, quin propediem in id fastigij se se pro-
ueheret, regiumq; titulum impetraret ad se deferri, quod magnis clarissimisq;
rebus gestis eam gloriam iam promeruisse uideretur. Considerato itaque La-
cedæmoniorum ingenio & more, quod religioni summa inseruiren obser-
uatione, Deumq; numina rebus in omnibus oraculaq; deposcerent, Delphi-
cam uatem pecunia corrumpere adortus est, se facile uoti fore compotem ra-

tus, si monitis & responsis Deum aliqui prætententibus, id aggredi uidetur. Vbi uero diuturna admodum ambitione id conatus, tandem deludi spem sensit, nec ulla posse pecunia custodes sacrorum ad quipiam fingendum adduci uidet, mox ad sacra uaticinij Dodonæ rationes consiliaq; omnia cōuertit, per quendam Pherecretam, genere Apolloniensem, idemq; illic tentare ingreditur, eoq; uiro ueluti internuncio ministroq; consilij usus, eos qui sacris illis assistebant sollicitat ad fraudem adiuuādam. Erat enim Pherecrati uetus cum sacerdotibus familiaritas. Sed cum nec illinc ad uotum quicquam extorqueri ualeret, inde Cyrenen petere statuit, uulgato rumore, se eò proficisci oportere ad uota Ioui Ammoni persoluēda, ea occasione tegendis cōsilij presentata. Cæterum re ipsa ad uaticinia corrumpenda properabat, magnam proficisciens secum pecuniam attulit, largitione sperans ministros sacrorum adduci posse in sententiam. Nam qui ea circum loca regnabat Libys paternus hostes illi erat, ob cuius memoriam amicitie, Lysandri frater ab hospitis nomine Libys appellatus à patre fuerat. Huius itaq; familiaritate, nec non & pecunia allata fretus, in fiduciam uoti potiendi confirmabat. Re tentata, non modo nihil penitus consequi ualuit, uerū ab his qui sacris præerant, legati fuerunt ad Lacedæmonios missi, qui Lysandrum accusarent attentati per largitionem & fraudem uaticinij. Post ubi Lacedæmonia rediit, die sibi per iudices dicta, nihil iudiciū recusauit, sed sua confusis gratia & autoritate, se de criminis purgauit, nec dum & quicquam Lacedæmonijs compertum detectumq; erat de eius consilio regni, iurisq; Heraclidarum abrogandi. Post uero per certū tempus eo iam uita defuncto, cum quedam pecuniariæ rationes per eius domum perquirerent, inuenta fuit inter cæteras scripturas oratio luculentissima, quam ipse iam ad populum concitandum commentus eandem, si res ex sententia successisset, acturus erat in concione, qua suadere nitebatur, ut abrogato priuata familie regni iure, regum electio in commune, ad cæterasq; ciuium familias reuocaretur, quo reliquis ciuibus ad tale fastigium aditus pateret. Interea Dionysius Syracusanorū dominus composita cum Carthaginemib; pace, ciuitibus quoq; seditionib; superatis, atq; pacatis, finitimas Chalcidensium urbes adiçere suæ ditioni cona: Naxum uidelicet, Catanam, Leontinos, harum dominio, quod circu Syracusis positæ confinesq; erant, potiri flagrabat, quodq; magnam inde ampliandi imperij facultatem & cōmoditatem præstari constabat. Primum igit exercitu Aethnam contradicto, castellum exulum in ditionem fidemq; accepit, cū aduersus tantas copias uires haud pares haberet. Post hæc Leontinos aggressus proxima urbi castra posuit ad ripas Tyriæ fluuij, tum prima post luce copijs in aciem eductis, præconē ad Leontinos præmittit, qui iubeat Leontinis ut urbē dedant, arbitratus oppidanos metu perculsos, mox impetrata nihil renitendo facturos. Vbi secus ac sibi pollicebatur Leontinos haudquam parere, sed potius animo præsenti cuncta comparare uidet ad obsidionem tolerandam, cū nec machinas, nec alia ad expugnationem necessaria instrumenta Dionysius attulisset, oppugnatione tunc uitiibus præsentibus abstinuit, sed direpto ac depopulationibus uastato eorum agro, mox inde in Siculos traiicit, simulans se contra eos populos potissimum eam expeditionem eduxisse, bellumq; illud eius gentis expugnande consilio mouisse, quo Catanenses & Naxios eius periculi securos redderet, ac propterea negligentius segniusq; custodias, ut fit in re quieta, urbibus adhiberent. Apud Ennam autem commorans suadet, ut Aeimnesto Ennenſi per urbis sibi dominium uendicare adoriantur, polliceturq; illi operam, auxiliaq; sua ad id prosequendū. Rem ille aggressus coepitq; potitus, Dionysium deinceps urbis ingressu prohibuit. Quo facto, indignatus admodum in aduersam partē cōsilia studiaq; cuncta cōuertit, atq; Enneos hortat uti tyrannū interficiant. Illi facile tāto authore adducti, repēte sumptis armis in forū undiq; cōcurrūt, pli- bertate

Dionysius uici
nas urbes in
Hadit.

bertate uendicanda dimicaturi. Iamq; uniuersa passim ciuitas commota fre-
 mebat, miscebanturq; omnia tumultu, qua seditione comperta, Dionysius ex templo amico asciscit, ac per quēdam locum neglectum, custodiamq; vacuum intra urbem irrumper, dirnicantibus pro libertate ciuibus improbus repente ^{Aeiminestrum} tyrannum op superuenit, Aeiminestrumq; ui cōprehensum Ennaeis ad supplicium uiolatæ primis patriæ tradit: ipse mox nulla cuiquam ultrò iniuria illata, sponse discedit. Hoc
 autem non utiq; tam iustitie studio fecit, quād quod eo exemplo cæteras ur-
 bes ad sibi credendum pelliceret. Inde castra motiens Erbitæorum urbem de- ^{Dionysius fini}
 prædarī adoritur, quo traudatus ausu, pacem dissimulando cum eis compo- ^{timas ciuitates}
 nit. Post Catanam uersus copias ducit. Nam Arcesilaus eius loci præfectus sibi subiici-
 sponderat ei simul ac eo accessisset, urbem in manus proditum. Ita circi-
 ter noctis medium ab hoc intra mœnia admissus, urbem in ditionem accepit.
 Post subtractis populo armis, idoneum loco præsidii imposuit, sub hæc Pro-
 des Naxiorum prætor oblati magnitudine premij adductus, patriam Diony-
 sio tradidit, qui premij proditori persolutis, insuper cognationi illius ad eius
 patrati gratiam parcens, libertate permissa, cæteram turbam omnē in s. ruitu-
 tem traxit, possessionesq; & fortunas militibus in p̄dām & direptionem de-
 dit: mœnia passim, ædificiaq; demolitus est. Parī calamitate Catanenses ob-
 ruit, captiuos sub hasta Syracusis uenidi iussit. Agrum Naxiorum Siculis fini-
 tūmis dono dedit, urbē Catanam Campanis habitandā permisit. His peractis
 exercitu toto in Leontinos traducto, circuallauit undiq; mœnia, & sub inde
 missa ad oppidanos legatione, postulat sibi dedi urbem, populumq; hortari
 iubet uti nomine dare leq; patientur ciues Syracusarum fieri, locoq; suo reli-
 cto, uelint in urbem totius insulæ præstantissimam migrare, tum Leontini,
 cumq; sibi aduersus tantam uim auxilia deposcenda, expectandaq; forent
 nusquam prorsus succurreret, inde Naxiorum, Catanensiumq; recens calami-
 tates ante oculos obuersabatur, ueriti ne talibus ipsi quoq; cladiibus obruerē-
 tur, tandem conditionem oblatam subire, statuunt. Patria itaq; reicta commi- ^{Leontini Syria}
 grant Syracusas. Archonides uero Erbitæ urbis gubernator post ubi cū Dio- ^{cus commi-}
 nylio populus pacem composuerit, urbis condendæ consilium iniit. Multos grant.
 enim mercenarios habebat, turbamq; promiscuam, quæ initio belli per Dio-
 nysium moti undiq; confugerat intra mœnia. Multi præterea Erbitæoru spō-
 ponderant operam, munusq; suum, ac in eam coloniā migraturos. Assumpta
 igitur quæ coacta erat multitudine, promotorum quoddam occupat, quod ^{Archonides A.}
 procul à mari octo stadia distabat, ibi condidit urbem, Alesam: cui uocabulo ^{Iesam urbem}
 cum multæ aliae per Siciliam urbes idem nomen haberent, cognomentū Ar- ^{condit.}
 chonidice adiecta ex nomine suo. Successu uero temporum cum eius opes mi-
 rum in modum excrescissent maritimis prouectæ negocijs, tum immunitate
 sibi à Romanis concessa, abnegauere Alesin cognationem Erbitæoru, quod
 sibi turpe, & ad ignominiam ducerent deterioris populi, indignorisq; urbis
 colonos appellari. Veruntamen ad hæc usq; tempora multa familiarum, gen-
 tisq; cognatæ communia utrobiq; nomina habeti constat, atq; eodem ritu a-
 pude eundem populum, Apollini sacra peraguntur. Sunt qui lentiant eam ur-
 bem à Carthaginensibus conditam, quo tempore Himilco pacem cum Dio-
 nysio composuerit. In Italia bellum inter Romanos & Baios his de causis or-
 tum tradunt. Tunc primis decreuere Romani militibus stipendio dare pecu- ^{Desunt nonē}
 nias. Per idem tempus Volscorum urbē expugnarūt idem Romani, cui tum
 nomen erat Anxur, nunc Taracina uocatur. Anno exacto præfectus erat A- ^{nulla.}
 thenis Micion, Romæ tres tribuni cōsulari potestate creati, T. Quintius, C. lu-
 lius, A. Manilius. Ea rēpestate incolæ Oropi seditione inter se coorta, nonnul- ^{M. u. G.}
 los ciues urbe expulere, qui fuerāt electi ad certū usq; tempus uirib. suis innixi ^{Seduto apud}
 seditū sibi moliri conati sunt. Vbi multis ac uarijs modis quæsitis cuncta sibi ^{Oropeos,}
 nequicquam

Thebani Oro.
pios fabiūt.

ne quicquam tentari uident, Thebanos orant uti copijs suis opem ferrent ad se reducendos, quibus permotū Thebani ducta in Oropios expeditione poutur urbe, stadiaq; septem procul à mari eam remouere, ac per certa tempora illis permisere, ut inititutis legibusq; suis rem gererent. Post imposito eis administranda rei modo, legibusq; datis, agrum illum Bœotiae ad scripserunt. Dum hæc geruntur Lacedæmonij inter multa alia quæ succensebant Elijs, hoc in primis obijcerunt, quod Pausaniam Deo sacra peragere paratem prohibuissent, tum in ludis Olympijs Lacedæmonios in certamen admitti noluissent. His causis commoti bellum illis indicere decreuerunt. Decem itaque legatis ad eos missis primùm postulare, ac iubere, uti uicinas circum urbes suis quamq; legibus liberas, suisq; institutis administrari sinerent. Adhac pecuniaæ in bello contra Athenienses impensaæ partem pro sorte, quod hacce nus non fecissent, contribuant. Hęc omnia moliri quærendo sibi legitimas occasiones, atq; uerisimilia iusta bellī initia prætentia quadam consilijs suis honestate. Renuentibus palam postulata Elijs, & insuper properatibus, quod Graeciam seruitute premerent, alterum regem Pausaniam cum quatuor millium exercitu in eos proficiisci iubent, quem in expeditionem prodeuntem ingens militum manus ex omnibus fermè populis urbibusq; socijs secuta est, exceptis Bœotijs, & Corinthijs, qui rerum indignatione, quas à Lacedæmonijs licenter nimium, patrari conspiciebant, eo bello absuere, contra Elim suscepto. Pausanias itaq; per Arcadiam iter tendens, in Elim trajectit, & castellum Lasio, nem per iter capit. Post ductis per ualles & umbrosa montiū copijs, quatuor urbēs in fidem accepit. Thræstum, Alium, Eupagium, & Opuntem. Inde castris ad oppidum Pylum admotis, quod aberat ab Elide ad septuaginta stadia, protinus hunc quoq; locum capit. Mox in ipsam contendens Elim, in collibus transflumen castra posuit. At paulò ante missa ab Aetolis locis auxilia Elij acceperant, electi roboris mille uiros, quibus locum ludi defendendū trididerant. Tum Pausanias eum locum oppugnare adoritur superbè in hostiū contemptum, & ueluti compertum haberet Elijs haud animum fore contra in aciem prodire. At Aetoli repente simul cum magna ciuiti manu erumpentes, ingentem Lacedæmonijs terrorē incussere, atq; supra quingentis eoru cœs̄is, haud procul absuit, quin castris hostem spoliarent. Tunc obliðio à Pausania soluta est. Considerata post rei difficultate, non absq; summa difficultate posse capi urbem, agrum dijs sacrum depopulabundus percurrit, cunctaq; rapinis diripiens ac uastans, ingentem inde prædatam contraxit. Ingruente iam hyberno tempore, locis aduersus Elim idoneis castella & oppugnacula communij, ibiç dimisso idoneo præsidio, Dynam ipse cum reliquis copijs in hyberna concessit. Interea in Sicilia Dionysius iam Siculorū dominus, ubi quæcumq; ad dominationem pararet, fortuna propitia cuncta se ex sententia, consecutum uidet, statuit bellum Carthaginensibus mouere. Cum uero quæ ad id necessaria forent nondum sibi sati parata cerneret, tegit cōsilium nihil interea studij, remittens, quæcumq; ad pericula, momentaq; fortuita, quæ futura uidebantur, usui fore conspicatur, cuncta prosequitur. Igitur in Attico bello cum uidisset urbem à mari ductis in mare aggeribus circumuallatum obclausamq; munitionibus, uerebatur ne forte similiter coarctatus obsideretur, atq; intercluso undicq; exitu, in rerum adduceretur penuria & difficultatem. Per opportunè enim sita cernebat ea loca, ubi ciuium coetus consuescebant, quæ Epirole uocabantur per Syracusanam urbem. Quapropter accersitis architectis, ex eorū sententia ita uti necessariū uidebatur decreuit areas muro omnes munire, qua nunc murus apud septiportiū ductus conspicitur. Hic nanq; locus Septent. uersus spectat, undicq; præcisa, præcipitiq; rupe subnixus, parte exteriori uix ob asperitatem accessibilis. Cupiens igitur eam cōfestim munitio-

Lacedæmonij
Elij bellū in-
serunt.

Dionysius seip-
sum premunit
aduersus peris-
cula.

nem

nem educi, turbam ex agris undicet contrahit, quorum ex ingenti multitudo-
ne quo scunt ad opus cernit idoneos delegit uiros ad sexaginta millia uege-
ti corporis, quibus locum laborandum, qua mœnia ducerentur æqua, cuique
portionem designauit. Ac per singula stadia Architectos operi præfecit, &
per iugera instituit opifices ex turba uulgari ducentos in singula iugera, qui
ducentib. opus ad sifterent. Immensa præter eos multitudo, pars ad excinden-
dos, alijs quadrando operi lapides. Sex millia iugum boum oportuniſ lo-
cis parauerit, ad conuehendam materiam. Magnam spectantibus admiratio-
nem mouebat tanta ſimul opificium ministrorumq; multitudine, feruentibus
omnibus, ac properantibus certatim munus exequi demandatum. Aderat
quoq; nunc his nunc illis partes per littus ad omnes Dionysius, studiaq; labo-
rantium alios hortando, increpando alios, adiuuabat, magna præterea dona
uincenſibus opera laboreq; proponebat, duplicitia architectis, alia feorū ſum arti-
ficibus, tum rursus operarijs & miniftris alia, nec mora cuiquam, nec inter-
missio ſiebat ipſe cum amicorum caterua ſingulos dies operi incumbere, om-
nia circumire, ſeſe laborantibus ostendere, non nunquā defatigatis ſuīmet mi-
nisterio corporis in operā ſuccedere. Postremò imperij maiestate ſepofita in-
ter opera uersari, nihil grauis nihil uulgaris ministerij recuſare, tum laborioſiſ-
ſima interdum ſubēundo, cæteros ad ſimilem tolerantiam promptos, recide-
re. Quare magna certantium inter ſe ſtudijs cōtentione prouhebatur opus,
non nulli quoq; labore diuturnum, in certam trahere noſtis partem, tanta
ſtudijs ostendendi, ducendiq; operis inuaferat ambitio multitudinem. Quare
ſupra quam̄ cuique credibile fore uitigem, quam̄ coeptum fuerat, die perfe-
ctum opus conſtitit, muro in trecenta ſtadia protracto, tum commensa in ſub-
lime ſtruſ ſubnixè firmatis adeo compactisq; coagentis, ut adeptus firmita-
tem murus fuerit inexpugnabilis. Nam turribus excipiebatur crebris & emi-
nentibus admodum, quæ quadratis apprimē in quadrum lapidibus extructe
ſtabant. Eius anni curſu peracto, præfectus erat Athenis Exænetus. Romæ
sex tribuni consulari potestate creati, P. Cornelius, C. Fabius, Spurius Nauti-
us, C. Valerius, Mannus Sergius & Iunius Lucullus. Eorum tempeſtate Cyro *Cyri apparaſ*
Satraparum oræ maritimæ duci principijs, iam pridem ſtatutum erat contra *tus aduersus*
Artaxerxem fratrem arma mouere, nam præter feruorem adolescentis adhuc *fratrem ſuum*
ætatis, erat ingentis natura ſpiritus, cuiuſq; laboris bellici patiēs. Pōst ubi ma- *Artaxerxem.*
gnam ſibi mercenariorū ſatis manum contractam uidebat, quæq; ad educēdam
expeditionem idonee cōparauiffet omnia, multitudini ſe ipsam aperire haud
quaquā conſilium fuit, ſed callidē multa ſimulando cauſas honestas præfert,
eas ſe copias in Siciliam traſcere parare, ad quosdā debellādos, qui à rege de-
ſciuerint tyrannos, tum legatos misit ad Lacedæmonios, qui beneficia cōme-
morarent eis in bello contra Athenienses à ſe collata, orarentq; ut auxilia ſibi
uicissim ſocia uellent ad id quod parabat bellum mittere. Lacedæmonij con-
templati rem rationib; ſuī futuram, decernunt auxilia Cyro mittenda,
nec ulla facta mora legatos ad classis ſuæ prætorem nomine Samū dimittunt,
qui mandent ei quæcunq; Cyrus imperasset exequatur. Ductabat aut Samus
quinq; & uitiginti triremes, qui mox in Ephesum ad nauigans ad prætorē clas-
ſis Cyri paratum ſeſe offert illi ad munia bellī ſimul ſubeunda. Pedites præte-
rea octingentos misere, Cherisophō duce conſtituto. Clafſis uero Barbaricæ
gerebat imperiū Tamus, quinquaginta triremes ductans apprimē inſtructas,
connaughtib. unā Lacedæmonijs. Impellebantur remigis classes perinde
ac Ciliciam petere contendenter. At Cyrus delectu ex Asia habito, in gentes
in copias contraxit. Mercenarios itē conductos habebat ad tredecim millia,
qua uī in Sardib. coacta certos Persas ſibi gente ac stirpe cognatos conſtituit,
quib. Lydiā Phrygiām q; curare munus eſſet. Ionię uero Aeolięq; itē locis fini-
timis Tamū p̄f fecit amicū ſibi fidū, genere Memphitē, ipſe uero cū exercitu
ueluti

ueluti Ciliciam Pisidiamq; uersus iter tēderet, proficiscitur, rumore passim dūtūlato aduersus nonnullos earum gentium incolas eam expeditionem duci, a quib; descitum à rege fuisset. Habebat autem in uniuersum ex Asia delectu militum ad septuaginta millia. Necnon ex Peloponneso, reliquaque Gracia mercede conductos ad tredecim millia. Peloponnesijs dux erat, dcmptis Achæis, Clearchus Lacedæmonius. Bœotios ductabat Proxenus Thebanus. Achæos Socrates Achæus. Thessalos Menon Larissus præerat. Barba rorū tribunatus & decuriae reliquiq; particulares magistratus, Persis distribu-

Cyri aduersus fratrem artaxerxem pro se ti gubernabantur, penes uero Cyrum ipsum summa impeij cōstabat, qui du cibus solis rem aperuerat contra fratrem copias ducere. Quod idcirco uulgatio noluit, quo admodum uerebatur ne eo diuulgaio

milites, tum ob illius expeditionis difficultatem, tum metu copiarum fratris deterriti, cœpta sua destituerent. Proinde per iter prospectans quod futurum erat, curam militū diligentius habere, familiariter inter cateruas uersari, communem facilemē cunctis se præbere, ubiq; affabilis adesse: uectigalibus, com meatuq; splendido abunde alere, & explorare multitudinem omnem, atque ita beneficj, consuetudine, artibus deniq; omnibus, exercitus totius ac priuata cuiusc; studia sibi conciliare, obnoxiosq; omnium animos habere moliebatur. Post ubi transmissa iam Phrygia Lydiacq; locis item Cilicie finitimijs, ad montes peruentum est, eiusdem regionis portas uersus, quæ in Ciliciam mit tunt, iter tendit, qua aditus est angustissimis fauibus, idemq; præruptus, in u ginti porrectus stadia, quem uasti hinc atq; hinc montes miræ altitudinis cin gunt. Ex utriusq; montis lateribus murus hinc inde ad uiam usq; perducius, mediam coarctat semitam, in qua constructæ sunt portæ. Traducto per has exercitu eausit in Tenebrium, locum utiq; nulli omnium qui in Asia conspi ciuntur pulchritudine inferiorem. Hac profectus Tharstum amplissimā opu lentiissimamq; Cilicie urbem contendit, quam facile in potestatem rededit.

Syenneſes Ar. taxerxē de bello certiorē fa cu. Syennesem autem Cilicie principem, audita hostium uj & magnitudine, stu por ingens iuasit, cum se tantis haudquaquam parē uiribus cerneret. A' Cy ro mox acceritus, accepta fide, ad eum accedit, à quo cum uerum bellū illius propositum dīdicisset, spopondit ei secum unā munus suscepturnum, unumq; ex filijs ad Cyru m cum idonea Cilicum manu instruētū misit. Vir enim mente ingenio callido præditus, filium alterum clam ad regem ire iubet, qui nun ciet illi quantæ fratris in se ductæ copiæ, se hatid sponte quidem, sed iuuitum cum Cyro societatem iunxisse, benevolentia nihilominus pristina, animoq; erga regiam maiestatem constanti obnoxioq; perseverare, quod uerum ne sit, simul ac per occasionem licuerit, incunctanter declaraturum, Cyroq; rel ieto ad partes regias transiit. Cyrus interea uiginti dies Tar si commoratus, exercitum curauit. Posthac cum inde castra moueret, mox eius quod erat

suspicio cœpit inuadere multitudinem, Artaxerxi fratri à fratre bellum inferi. Quapropter meditando secū quisq; repetendoq; longissimè quæ sibi legen da erant itinera, tum gentium hostium multitudinem, per quas mœdias uiam manu parare oportebat, extremo propè metu desperationeq; desigebantur. Diuulgatum iam enim erat in Bactra usq; peragrandū esse iter exercitui qua drimestre: tum supra quadringenta armatorū millia à Rege coacta quo terro re correptis omnium animis, multa mœsti conqueri, simul indignantes infen se in duces quisque suos grauiter infremere, iam stringere gladios, ac ueluti in salutis suæ proditores sele ulcisci parabant, cædesq; fœda ducum facta esset per tumultum, nisi Cyrus procurrens, orare omnes, & ambire tumultuant es cœpisset, & ab ira iam propè patratī facinoris auocasset, obtestando non con tra Artaxerxem, sed aduersus quendam Syriae Satrapam id bellum moueri, cui multa iuranti, pollicentique milites accipere, acceptoq; maiore stipendio pacata iracundia in pristinam cum ducibus benevolentiam reuocati rem

Militum se divisionem pacat Cyrus.

trēm persequuntur. Iam prop̄ totam Ciliciam transiuerat Cyrus, atque ad extremam peruenierat urbem iuxta mare positam, quum ecce classis eodem tempore Lacedæmonijs remigij ad eundem locum appulsa milites exponit, qui progresi cum in Cyrum incidissent, ei mox qua Spartani erga eum benevolentia essent exponūt, quantoq; studio rem ei prouehi & cuperent, & opera sua curarent. Tum oītingētos pedites cum duce Chrisopho expolitos trādunt, hos palā simulabāt a priuatis Cyri amicis missos esse mercede condūctos. Cæterū re ipsa nihil eiusmodi in iussu magistratus inconsultisue Ephoris patratum fuerat. Necdum enim Lacedæmonijs idoneum, tutumq; satis uī debatur, ut se palā regi hostes ostenderent, sed magis consilia tantisper tegenda, donec eius molis quo demum momenta forent inclinatura comperte di- scerneretur. Cyrus eductis copijs Syriam uersus iter ingreditur, prætoribusq; classis mandat, ut proficiscentem exercitū iuxta adnauigando consequerentur cum tota classe. Pōst ubi ad eas fauces profectus est, quæ portæ uocantur, locum defensoribus uacuum deprehendens, ingenti lætitia gestire cœpit, anxia nancj prius cura, uexabatur, ne quo forte präoccupatae präsidio tenerentur. Eius enim loci natura & situs aditu coarctato continentur rupibus undicj præruptis, ut parua admodū manu defendi possit ab omni uī. Nam duo proximi inter se hinc inde mōtes exurgūt, alter asperrimo subnixus Chio. In ipso ue- rō incipit uiae pars. Alter est circa illa loca, uocatus Libanus, porrigitur uero ad Phœnices. Medius inter montes locus ad tria stadia productus, summope remunitus, quē portæ ad angustissimas fauces constructæ intercludunt. His angustijs tutō transmissis Cyrus, reliquā classem dimisit, ut in Ephesum rediret, cum nullus eius per mediterranea iter facturo usus fore uideretur. Perfe- cto igitur uiginti dierum itinere Thapsacum applicuit. Hæc urbs iuxta Eu- phratem sita est: ibiç quinq; dies commoratus simul copias ex itineris labo- re recreat, simul militum studia sibi conciliare studet, propriasq; & obnoxias reddere suis ceptis eorum uoluntates, rerum necessiarum copia singulos communiendo, prädaq; & rapinis explendo, simul ac affectos idonee perspi- cit, concessionem aduocat, ne diutius suspensos trahi oportere ratus, uerū ex- peditiōis illius consiliū patefacit, ac reclamante atq; aduersante sermonibus exercitu, cœpit omnes orare, ne se deserere uelint, multa polliceri alia post ma- iora daturam dona, modo ipsi pertolerare susceptos labores, fortunamq; su- stentare suam in animum induixerint, simul ac in Babyloniam peruentum fue- rit, singulis per capita quinq; minas argēti distributurum. His oblatis in spem erecti milites, assensi sunt. At Cyrus simul ac exercitus trans Euphratem traie- ctus stetit, perpetuō incessu Babyloniam uersus contendit. Vbi ad montes qui Babylonicas campis obtenduntur peruenit, statuit ibi sequentem exerci- tum operiri. Iam pridem uero Artaxerxi, regi compertum erat, quod à Phar- nabazo clam significatum acceperat, arma parari contra se à Cyro fratre, tum audito eius aduentu, utpote cui iam cuncta parata erant, copias undicj arces- siuit ad exitum Mediæ. Pōst ubi ex Indis & alijs quibusdam populis accitos diutius morari ob locorum distantiam & itinera longa uidet, eductis quas iā contractas habebat copijs, obuiam Cyro properat. Exercitum ductabat con- numeratis equitibus haud quadringentis millibus inferiorem ueluti refert Ephorus. Vbi campum Babyloniam euasum est, castris ad Euphratem positis, statuit: ibi impedimenta relinquere, nam audierat haud procul hostes abesse: quorum inuicta ferocia & insuperabilis audacia quam fama quoque diuul- gando auxerat, ei formidolosa erat, fossam igitur sexaginta pedes latam, cu- ius tractum decem millia pedum produxit. Hanc circum currus, quos se- eum duxerat, disponit in muri speciem compactos, relictis itaque intra hanc munitionem impedimentis, & imbelli turba cum idoneo präsidio ipse cum expeditis militibus exercitu procincto propinquis hostibus occurrere pro- perat,

Artaxerxis ap-
paratus et ex-
ercitus.

perat. Simulac aduentantem regis aciem prospexit Cyrus, suos arma expedit. re iubet, ordines & agmina intruit, dextrum cornu secundum Euphratem producit, ibi pedites Lacedæmonij nonnulli ex mercenarijs statuantur, quibus omnibus dux præficitur Clearchus Lacedæmonius, cui equites ex Pa-phlagonia accersiti iunguntur supra mille: alterum cornu ex Phrygijs & Lydijs constructum, in quo circiter mille equites positi, quos ductabat Aridaus. Ipse Cyrus medium aciem tenuit, fortissima delectæ iuuentutis circuifipatus cohorte. Robur præterea Persici delectus, reliquæq; manus Barbaricæ ad decem millia præcipuæ uirtutis in agmen suum collegerat: præcedebant autem eum in fronte agminis uecti mille equites armis equisq; præ cæteris instru-ctissimi, thoracas habebant optimos, gladijsq; Græci latera dextrasq; munie-bant. At Artaxerxes ante aciam & ordines omnes currus falcatos instruxit, haud contemnenda multitudine, Persas cornuum duces constituit, media se-
Cyrus & Artaxerxes præliū.
 se in acie cooperuit cum quinquaginta millibus præstantissimi roboris. Iam conferre signa instructæ acies parabant, & uix tria inter se stadia phalanges ab erant, cum Græci decantato de more pæanæ primum stipatim cum silentio procedere: deinde simul ac intra telis iactum peruentum est, repente citatissimo cursu effusi, in hostem rapiuntur, ut à Clearcho Lacedæmonio facere iussi fuerant. Neq; enim ex interuallo remoto cursum petendum censuit, quo ui-
 res agminis frustra effunderentur, sed seruanda in certamen uegeta corpora-
 tum ex proximo breuiq; impetu procurrere consilio idoneo, usuiq; præsentí
Primum telis
emus, postea
cominus ensib.
depugnatum.
 necessario, quo propius actis sagittarum ictus, aliaq; tela euolantia subterfu-
 gerentur. Simul atq; Cyri acies regijs copijs conseri coepit, tanta in eos telorū
 nubes coniecta præcipitauit quantum concipere est ex agmine quadringen-
 depugnatum. tis millibus hominum constipato. Sed breuis ea inter se certaminis dimicatio
 fuit, mox effusis telis iaculisq; res cominus geri copta, gladijs strictis conseri,
 agmen agmini, cohortes cohortibus, uir uiro concurrere. Lacedæmonij una
 cum reliquis mercenarijs repente primo congressu oppositam agmini suo
 barbariem perterrituere, tum splendore armorum inspecto, tum corpore agili-
 tate conserendiq; arte, & dextras glomerandi mira celeritate & promptitudi-
 ne. Enim uero illis corpora breuibus armaturis obiecta uulneribus parebant,
 tum pleraque ordinum leuis armaturæ nuda iustis præsidijs propè, detectaq;
 hosti offerebant. Adhæc insuetos inexpertosq; pugnae, haudquaquam facile
 erat ad incumbens periculum obsistere. At Græcis contra diurna Pelopon-
 nesiaci bellî certamina dura reddiderant membra, dextras instruxerant, anti-
 mos ad contemnenda pericula expertos efferârant. Ita his omnibus, peritiaq;
 superiores, cum mercenarijs hostem contra se congressum, mox in fugam uer-
 tunt. Fugientes consecuti pergunt, magnamq; Barbaricæ turbæ cædem fa-
 ciunt. In media utraq; acie forte constiterant ambo duces, quibus inter se de-
 cernere de imperio statutum erat. Ita re comperta utrumq; impetu ingenti a-
 gmen agmini aduersum concurrere ferociter, obnixeq; dimicare, duces ipsi al-
 teri infensius obsistere, se se uicissim per ordines exciendo ad singulare
 certamen prouocare, cupientes inter se pugnam decernere, tumq; uilum est
 fortunæ rursus regno in medium posito germanos per ambitionem nefarij
 accingere gladijs, renouando uetus illud ex horrendi spectaculi cunctisq;
 seculis detestabilis memoria facinus Eteoclis & Polynicis, quod à tragœdias
 celebratum extat. Ex medijs itaq; milibus in medium campum progrelii fra-
 tres alter alterum impetere. Tum Cyrus irruentem in se fratrem præoccupare
 properans, contortam procul hastam in eum uibrat, nec absuit ictui fortuna,
 rex uulneratus humili prosternitur, quem socij confessim sublatum ex acie ex-
 tulere. In eius locum Tissaphernes Persa extemplo succedens, hortatur agmi-
 na, concitatq; fortissimum quenq; in pugnam. Ipse inter primos strenue dimi-
 cando, hostesq; sanguire pergit, ueluti regis uiolati manu stragam ulturus, atq;
fratru pugna.
 caterua

cetera delectissimæ iuuentutis comitatus, huc illuc ad omnia loca procurare, magnamq; cædem stragemq; hostiū edere, atq; ita fortibus gestis facere, ut procul acies eius signi irruptentis uim agnoscerent. At Cyrus successu uicto ræ elatus, agmen suum mox in cōfertissimam hostium aciem inducit, atq; ini-
tio propensia raptus audacia, incautiusq; irrumendo, magnam hostium itra-
gem facere. Post dum uiolenter rursus periclitari pergeret, nullo prospecto
periculo ab incogniti nominis quodam uiro Persa, per obseruationem lætali *Nemesis*.

ictu uulneratus concidit. Eo mortuo, regia acies tum uiolentiore impetu pu-
gnam integrat, ac postremò multitudine simul & audacia iam superiores ho-
stem fundit profligantq;. Parte altera Cyri satrapa Aridaeus, ordinibus certis
præfectus, principiò Barbarorū irruentiū agmen repulerat. Post ea phalange
lōgius porrecta, cum ab hoste circuuentus tenere, audita Cyri morte, cū suis
militib. profugit in quandā stationē suā, quo sibi haud incommode erat se se
recipere. At Clearchus cōspiciens medianam aciem fusam, reliquosq; sociorum
turbatos, iam ad fugā spectare, destitit ab insectatione, cōtractisq; in unū mili-
tibus, agmine stipato cōsistere, ac uererī ne conuersa in suos hostium multitu-
dine circuuenti Græci pereant omnes. At agmina regia mox fugata q; contra
steterat acie, primū ad Cyri impedimenta diripienda feruntur. Post nocte iam
surgente stipati in Græcos irruunt: illi collectis uiribus strenue intrepideq; ir-
ruentem excipiunt hostem, restaurata p; ibi pugna ferociissime dimicari coe-
ptum: nec diu Barbari uimq; agminis Græci sufferre ualuerant, breui
præcipiti fuga rapiunt. At Clearchi agmen magna cæde hostiū facta, ubi iam
noctis umbra densari cœpisset, se recipiunt, trophyumq; erigunt. Tum circi-
ter secundam uigiliam in castra properant. Pugna tali euentu certata cecidere *Cesorum ab*
ex acie regia supra quin decim millia, quorum maxima multitudo ab agmine utraq; partib;
Græco & mercenarij obtruncati sunt. Altera ex parte in agmine Cyri circiter numerus,
millia desiderati, in eo certamine Græcum nullum cecidisse memorie prodic-
tum inuenio, paucos uulneratos. Noctis initio Aridaeus quem in stationem
confugisse suprà diximus, nuncios ad Clearchum mittit, hortatum uti cum
copijs ad eum se recipiat, quo per maritima trajectentes loca iuncto simul ag-
mine seruari possint. Mortuo Cyro, uiribusq; regijs iam superantibus ingenti
metu, trepidatq; sollicitudine agebantur, quos Artaxerxes regnum intradere,
uiolareq; armis audacia compulerat, Clearchus aduocatis ducibus prefectis
q; ordinum, consultare coepit unā de præsenti rerum conditione: quibus cir-
ca hæc intentis, & magna occupatis cura, accedunt à rege legati, quorū prin-
ceps erat uir Græcus nomine Phalenus, genere Zacynthius. H̄i in conuentū

Græci Artaxerxes
xi dederū s; f;
cusant.

adducti, inquiunt. Hæc dicit rex Artaxerxes, quādoquidem Cyro interfecto
uictoria potitus sum, arma tradite, ad eius fores cōcedite, ibiq; molimini fatis
illi studijs facere, eumq; uobis conciliare, quo præmium aliquod ab ipso refer-
re ualeatis. His per legatos dictis, simile per milites quosq; responsum datum,
quale Leonidas, quo tempore defensans aditus ad Thermopylas à rege Xer-
xe nuncios ab armis discedere iussit, quibus tum Leonidas regi ait, referrent,
sibi uideri, si regis amici futuri essent, socios armatis dextris, quām inermi cor-
pore potiores fore: si sibi cum eo pugnandum esset, fortius cū armis pericli-
tatueros. Simili responso à Clearcho legatis, Proxenes Thebanus subintulit,
nunc quidem cætera cum nobis cuncta sint erepta, solis cernitis in dextris ut-
res atq; arma restitisse: donec in manibus hæc stricta constiterint, uiam nobis
aliquam saluti posse inueniri, opemq; à uirtute cuiq; sua depositare licere, si-
mul atq; præsidia dextris subtracta, frustra tum nudę uirtutis auxilia implora-
tueros, proinde se iubere regi referant, si quid atrocis in Græcos consilijs rex in-
ierit, cum his aduersus eum periclitando salutis communi opem quæsituros.
Ferunt quoq; Sophilum unū ex his qui in magistratu erant, dixisse regis man-
data sibi non mediocrem attulisse admirationem, si se rex potiorem Græcis

Ce sentiat,

Ientiat, audeat denum cum exercitu inuadere, & que tradi postulat arma nos
firis per uim dextris extorqueat: sin orando per blāditias id impetrare tentat,
proferat prius, quām nobis parem pro hoc gratiā sit relaturus. Sub his Socra-
tes Achæus dixit, uideri sibi regem stupidē admodū inconsulteq̄ agere: que à
nobis inquit sibi tradi exoptat, ea repente depositit. Tum postquam hæc tradi-
derimus, imperat ut queramus quid nobis dignū pro his tribui postulemus.
Postremò si est tam rerū ignarus, ut uiuctores pro uiictis ducat, liberisq̄ iubeat
imperata facere, descendat in aciem cum sua tanta turba, discatq̄ utrorum sit
uiuctoria. Sin nos cum palam uiuctores cernat, dolo mendacijsq̄ tentare ador-
tus est, quonā deinceps pacto de pollicitis eius credemus. His responsis nun-
cij dimissi abiēre. Clearchus cum socijs inde profecti, stationem uersus iter co-
tendunt, quo seruatæ à pugna copiæ concesserant. Coactis in eum locum ui-
ribus omnibus, consiliū ineunt de petendo mari descensuq̄ ad ea loca, in qui-
bus profectio tutissima foret. Visum itaq̄ eis haud eadem quō accesserant ob
difficultatem & incōmoda regredendum uia, quod eius longissimi tractus,
maximaq̄ spacia deserta latè inultaq̄ essent, qua nec promptius quicquam
aderat quo confugerent, nec unde commeatus copijs suppeterent. Tandem
per Phaphlagonium tendere potius commodiusq̄ iudicatu, quod simulatq̄
decreatum constitit, per Paphlagonium iter ingrediuntur, breue iter facientes,
ut eadem opera de commeatu sibi prospicerent. Post ubi rex melius ex uulne-
re habere conualescereq̄ cœpisset, percunctatus de hostibus, accepit omnes
iter ingressos abire: quos ille metu fugere existimans, cōfestim copijs eductis

*Artaxerxes proficiscentes consecutari magnis itinerib. pergit, quos quōd lente progredie-
Grecos perse- bantur nocte iam obscura tandem assēquitur: castra haud procul ab hoste po-
catus cum eis nit: simul atq̄ exorta dies Græci copias in aciē educunt dimicaturi, cū primū
componit.*

modo fieret ab hoste pugnādi copia. Quo inspecto rex per internuncios triū
dierum inducias in prælens componit. Per eos dies multa inter se missis ultrō
citroq̄ nuncijs de compositione & conditionib. agitando: tandem conuentū
est ut ipse agrum regionemq̄ illis quietam amicamq̄ præberet, & qui eos du-
cerent ad mare daret, transeuntibusq̄ uenalia exhiberet: & mercenarios qui
sub Clearcho Aridæoq̄ essent, omnes sineret incolumes, modò ab iniuria illi
abstinerent, permeare per regionem. His cōpositis cū primū ad iter continuā-
dum se cōparant, copias rex Babylonē reducit ibi q̄ ratione illorū habita, qui
fortia & clara in certamine facinora ediderant, unūquenq; p meritis exornat,
præmia distribuēdo. Tissaphernē lōgē supra omnes fortissimē fecisse primūq̄
habendū iudicat, inde ingētia illi dona dat, filiamq; suā cōiugio despōdet, ac
deinceps inter amicissimos semper primū fidissimūq̄ habuit. Imperiū prate-
rea satrapasq̄ tradidit illi gētium earū, quib. antea Cyrus frater præfuerat. Tis-
saphernes aut̄ cognoscens regē infenso animo in Grecos esse, polliceſ se faci-
lē cunctos interēpturum, si copias sibi tradidisset, pacēq; cū Aridæo clā cōpo-
suisset, ab eo Grecos omnes per iter proditū iri. Regi consiliū placuit, ac fortissi-
mos quosq; ex toto exercitu quos ipse elegisset tradit. Re cōparata cōfestim
nuncios Tissaphernes ad hostes properare iubet, qui dicāt Clearcho ceterisq;
ducibus, ut placeat ad se uenire, habere se certa, quæ coram exponi oportere.
Tum duces fermē omnes cum Clearcho & decurionibus, uti par uidebat, ad

*Tissaphernem securi fraudis ex militibus accedunt: ducenti qui ad emendos
Grecorum du- commeatus & uectigalia conuehenda ire parabāt, duces sequunt̄. Tissapher-
cis perfidē oc- nes duces ipsos intra tentoria sua uocat, decuriones interim pro portis extra-
cauit.*

uersabātur, repente intra acceptos duces fraude cōposita Tissaphernes capit,
atq̄ iniectis uinculis simul quib. mandatū erat obtruncāt decuriones: alij reli-
quos qui ad forū uenerant milites adorti, cædunt: ex quib. unus elapsus ad ca-
stra pfugit perpetratū barbaricis insidijs & fraude scelus clademq; suorū nun-
ciat. Quo perculsi omnes, ad arma cōfusi, quippe nullo duce, cōcurrunt. Post
ubi cun-

ubi cuncta circū diutius quieta, nec ab ullo se infestari uident, curas ad rem cōsultandam conuertunt, duces ex numero multos deligunt, summā imperij rerumq; omnium deferunt Chirisopho Lacedemonio. Igitur rebus compositis agmine ad iter directo, qua sibi facillimū tutissimumq; cernūt iter in Paphlagoniam tēdunt. A Tissapherne autem uincti duces ad Artaxerxes mittunt. Ille reliquos omnes iubet necari, Menonem solum dimitti iussit incolumen, quod solus ille seditionibus socios agitare solitus uideretur ad prodēdos Græcos idoneus. At Tissaphernes copijs paratis Græcos consecutatus, tādem attigit, nec iusta acie collatis signis pugnam committere ausus est, ueritus desperationē de salute, uirū audaciā insaniamq; extrema furētem. In locis uero idoneis obseruans occasiones omnes ex tuto laceſtere, tumultuarijsq; prēlijs cuncta reddere inquieta infestaq; conabatur, nihil tamē grauis detrimenti infligere ualebat. Ita extremū laceſendo procedentis exercitus agmen ad fines usq; gentis Carduchorum est insectatus. Vbi nihil insectando proficere posse uidet Tissaphernes, relicti illis copijs in Ioniā duce coepit. At à Græcis Car ducorū montes septē dieb. graui cum labore per uaria pericula traiecti multa ab incolis gēte fera & immanī damna perpessi sunt, quod facile ignari regionis à peritis locorū insidijs circumutenirent, odia his cū rege perpetua gerabant, liberi suo more uiuebant: uersari mos erat à tenera ætate in laborib. & studijs bellicis: fundis potissimū exercebant saxaq; assuecebāt intorquere q; maxima, nec nō & iacula amētis, sagittasq; arcub. insolite magnitudinis euibrare, quib. in Græcos per superiora loca quæ occuparāt cōiectis, multos caderet, multos itē uulnerarūt. Sagittæ nanq; amplius lōgē duob. cubitis thoracis & scuta facile perstringere, nec ulla uīn irrūpentū spiculorū arma sufferre poterant. Adiuuabat ictū ingentiū pondus sagittarū ex alto ruentiū, quas ab eis tātas aiunt cōtorqueri, ut Græci receptas ealdē hamisq; amētatas in hostē retorquerēt, ac pro iaculo ueterent. Peruasa igit̄ eḡtē dicta regione, perducunt ad Centricē fluuiū, quo mox traiecto intra Armeniam accipiunt. Huius tum satrapa erat Teribazus, cui cōfederata amicitia cōciliati, tuto regionē quoq; illā perlegerūt, itinere per mōtes Armeniæ tēto. Multa inter proficiscendū nī Greciniae & ue deprehēsi, summo in periculo fuēre, parūt; abfuit quin obruerent omnes. gelu infestat. Turbato enim primū aēre, rata nix sensim ē cōelo descēdere coepit, ita ut nullo tur. meantib. impedimēto esset. Mox perflāte atq; inualescēte uēto iā densior assidue magis ac magis ruere, solūq; alte cōsternere, adeò ut breui contextis locis omnibus, neq; uiarū calles, nec ullā prorsus loci regionisue speciem aut situm prospici daretur. Adeò etiam prætor soli confusionē dēsitas cadentis nīuīs lūcem p̄spectumq; circū omnem occuparat. Quo casu examinati milites, quid caperent consiliū prorsus incertum habebant, cū neq; reuerti ad pernitiem uel lent, neq; procedere propter nīuīum multitudinē possent. Exacerbāte magis & crescente tempestatis sequitā, superirruere coepit noua uentorum uis flatib. uiolentissimis cum densissimo grandinis imbre, cuncta cōcutiente. Itaq; corpora in terrā demittere omnis exercitus, uultusq; protegere coacti sunt. Cūq; progredi atrocitas malī minimē sineret, quo quisq; loco deprehensus fuerat, eodem consistere oportuit. In summa rerum omnium difficultate & penuria positi, diei illius noctisq; sequentis asperitatem s̄equitiamq; tolerauerunt. Sub dio corpora detecta obijcientes, rigebāt obstricta gelu ex alto cogente membra, nec quietis nocte illa quicquam fuit, quod urgentis malī uīs sollicitos omnes reddebat. Aliqui incenso igne uitā eo præsidio tueri: nō nullis cūcta prēlijs opīsue ab semet petēdā adminicula sunt adēpta, quib. extrema mēbrorū cōtabuerūt. Vbi nox præterit, plurima iūmētorū multitudo frigore enecata cōparuit: multi etiā uiri extincti inuēti sunt: multis spiritus s̄ēfusq; uegeti adeūt, sed coacta gelu mēbra mouere nō licebat. Alijs frig, oculos obcrepuerat, alijs occursum niuīs aciē uidendi obtuderat: alios penitus excæcauerat. Postre

mō cūctos ea pestis absump̄isset, nīsi paulū p̄gressi in uillas & uicos euafissēs rerū necessariarū copia referti, ibi stabulis p̄ ipecus cauas positis, armenta ḡesq̄ excipiebat. Domicilia sua uiri scalis gradibusq̄ edita adibāt. Pecoribus herbae fœnūq̄ alimēta erāt. Viris rerū omniū ad uitā opulētia summā supp̄ete

Harpagus flu-
uus prodigo-
tē laus.

bat, 8. dies in eis locis cōmorati, Phasim fluuiū petiere: ibi quoq̄ 4. dies quieti dati. Post Chaorū Phasianorumq̄ permeat agros: quo in itinere cū ab incolis lacessiti infestarent, pugna cōserita p̄fligant illos, multa cæde: uillas & loca p̄stratorū occupat, frugib. & ceteris bonis refertissima. Quindecim ibi dieb. ad leuandū laborē cōsumptis, inde pfecti, fines qui Chalcidensū agri appellant 7. dierū itinere pertranserūt, perueniuntq̄ ad flumē nomine Harpagum: cuius latitudo quatuor stadia patet. Inde per Tascutinos progresi uia plana iter tenuere, in quo tres dies se se ex labore recrearūt, ubi rerū omniū necessariarū copia curati sunt. Inde post egressi quadriduo cursu peruererūt ad magnā urbē

Gymnasia
urbs.

nomine Gymnasiā, ex qua qui locis illis imperabat, amicitia & fædere cū eis cōposito, benignè diuinisit, comitesq̄ uiae præbuit, qui eos id postulatē ad māre perducerent. Inde percurso quindecim dierū itinere sub montē Cheniū peruenere: ac simulatq̄ mare conspectū est ab his qui primi procurerant, repente in lētitia rapti mirū in modū gestire, clamoresq̄ ad cœlū adeo ingentes p̄gaudio extollere cōperūt, ut qui procul inter montana uoces illas exceperūt, attoniti re noua suspicarent adesse atq̄ irrumperē finib. hostes, illicoq̄ ad arma per ea circū loca concursum fit. Mox ubi acies omnīs in locū ubi maria p̄spectari poterāt, euasit, portetis in cœlum palmis gratias dījs agere, perinde ac iam euafis deinceps periculis in tuto salutē haberet. Ibi secuti collato in unum locū ingēti lapidū aceruo strues ex eis ingētes educunt, in quib. hostium spolia statuunt, cupientes eius expeditionis memoriā monumētis illis immortale dimitti posteritati. Tū uero qui uiae dux fuerat poculū argenteum stolamōs. Perlicam dono dant, quo ostensa illis in Macronas qua tenderēt uia discessit.

Monumētum
expeditionis.

Fæderis pi-
gnus.

At Græci intra fines Macrōnū ingressi, fœdus cū illis cōposuere, quodq̄ fidei pignus certū utriscq̄ extaret, hastam ab illis de more Barbaricam accepērunt, Græcā tradiderunt. Hæc enim sibi à maiorib. barbaricī dicebant instituta ad fœdus iungendū tradita, certissimaq̄ ea esse fidei māsuræ signa. Superatis horū montib. in agrū Colchorū descenūtum est. Ibi congregatis cōtra eos incolis undiq̄ omnib. manus conserūt, hostēq̄ magna cum cæde suadunt. Mox colle quendā occupat idonee munitū, unde agrū circum latē omnē depopulatio nib. uastare pergunt, prædaq̄ in eum locū undiq̄ congesta magnis se opib. locupletat. Tum ingēs alueariorū per ea loca multitudo paſsim conspiciebat, unde fauos multo melle redundātes multi ad usum eripuerūt, quos qui guisa rūt, in quendā incredibilē casum incidere. Nā deglutito mellis liquore, repete in demētiā uerū, humiq̄ mox prostrati extinctis limiles uidebant: cumq̄ multis dulcedo ad edēdū traxisset, breui crevit prostratorū eadē causa numerus, non secus atq̄ in pugna, profligatis hostib. strages cōspici solet. Ea die repenti nā rei grauisq̄ casus stupor attoniti omnes exanimatiq̄. Procubentū quoq̄ miserabilis condito, quos pro extinctis habebāt, dolorq̄ iacturæ tā insperatae pro suo quenq̄ sorte frāgebat. Postera die qua ceciderāt hora, in se omnes sensimq̄ redire cōperunt, primūq̄ uires, ac paulò post etiā mentē recipere, inde mox humo se attollere, mēbraq̄ perinde affecta habebāt atq̄ illos uideamus qui forte aliquo ueneno poto periculi euaserunt. Post ubi corpora satis curata expeditaq̄ penitus uires illis fuere, triduo Trapezuntū peruererūt urbem Græcā, Sinopeorū coloniā, in agro Colchico positā, in qua 30. dies cōmorati splēdidē op̄pareq̄ ab incolis sunt accepti, sacrae, Herculi Iouicī liberatori apud illos peregere. Ludos q̄q̄ nudis inter se iunctis corporib. in eo loco exercuere, quo nauē Argo fama erat cū lasone & socijs applicuisse. Inde Chirosophū ducē Byzatiū mittūt ad nauigia & triremes aduochēdas, quē facile id exēcuturum

Mel dementi,
ficum.

cuturum arbitrabant, q̄ uetus amicitia cum Anaxibio Byzantiae classis pre-
 tore iunctus ferebat. Hunc in Celoce impositum enauigare iubet, ipsi uero in
 terea duas nauiculas à Trapezuntijs accipiunt, gubernaculis remigijsc̄ mun-
 tas, Barbarosq̄ finitimos excurrēdo terra mariq̄ depopulan. Dies igit̄ xxx.
 Chrisophum p̄stolati, post ubi pr̄etor sp̄e diutius remorari uidet, & comeatus
 iā penuria eos cōp̄isset urgere, Trapezunte discedunt, triduoq̄ intra urbem
 Cerasuntē perducunt, q̄ à Gr̄ecis habitabat, Sinopaeorum itē colonia, in qua
 dies aliquot cōmorati, post in Mosynaeorum ḡtem, p̄fiscunt: ibi Barbaries
 undiq̄ cōtracta agmine in eos facta manus coserunt, uicti barbari multos a-
 misere, cōpulsisq̄ intra locum quendā ubi domicilia habebat extructa turrib.
 ligneis continentib. se tuebant: quē assiduis oppugnationib. oppugnantes p̄
 uim cōperunt. Erat autem oppidū illud circumuicinis eorū mūnimentis Me-
 tropolis, in quo rex domicilium habebat in locis eminentissimis. Mos autem
 regib. illis patrius ibi totam ætatem traducere, turbisq̄ inde iura edictaq̄ da-
 re. Barbarissimā autem dixere milites esse gentē illā omniū quas permeauent:
 quippe in propatulo cum mulierib. cōcumbere, spectantib. quibuscunq̄, fili-
 os opulentissimorū nucib. tostis ali, cunctos ab infantia cicatricibus hume-
 ros ac pectora distincta proferre. Hanc regionem dieb. 8. traiecerē: ei coheren-
 tem tribus, quam Tibarim uocant. Inde ad urbem Cotyorein peruecti, Gr̄ecā *sinopen.*
 Sinopaeorum coloniam, 50. dierum ibi mora tracta, totumq̄ id tempus finiti-
 mis Paphlagonib. reliquisq̄ circū Barbaris depopulādis deprædandisq̄ da-
 tū. Interim missa sunt ab Heracleensib. & Sinopeis nauigia, quib. & seiplos &
 impedimenta omnia ueherent, erat Sinope Milesiorum colonia in Paphlago-
 nia, olīm deducta, cuius magna apud finitimos populos habebat authoritas,
 in qua Mithridates etate nostra, qua cum Rom. bellū gesit, primā sibi regiam
 cōst tuit. Accessit eodē Chirisophus, qui ad triremes aduehēdas missus redie-
 rat, re tamen infecta. Cæteri quoq̄ Sinopenses eos amicē exceptos hospitijs
 curauerunt, & tutos per mare transuexere Heracleam Megarenium coloniā,
 classisq̄ omnis appulsa stetit ad Acherusiam Cheronesum, qua fama est, Her-
 culem ex infernis Cerberum extraxisse. Inde pedestri itinere per Bithyniā ten-
 dentes in uaria crebraq̄ pericula inciderunt. Inuadebat enim eos plerūq̄ in-
 cautos, & agmine per iter impedito p̄cedentes eius regionis incolae ad occa-
 sione semp instructi, ægreq̄ p̄cedere laceffendo adoriendoq̄ diuersis saepelo-
 cis sinebat, uix tandem in urbē Chalcedoniae Chrysopolim recepti, tū primū sa-
 lute in tuto cōstitutā habuerunt. Ex 1000. incolumes superfuerūt ad 3800.
 qui iā prorsus periculorū securi, nulla deinceps iter repellente difficultate, ple-
 ricq̄ in patria loca cōcessere. Reliqua manus circa Cheronesum coacti, quan-
 dā urbē Thracum locis illis finitimā populati occupant. Iḡ expeditionē Cy-
 ri cōtra Artaxerxem fratrem exitus huiusmodi dissoluit. Interea triginta tyran-
 ni qui Athenis regnabāt, ppetuò alios ciuiū urbe fugare, alios supplicijs absu-
 mere. Quā cū Thebanis essent molestissima, nec æquis oculis tantā immāni-
 tate conspicere possent, exules humanē benigneq̄ excipiebat hospitijs. Tum
 Thrasylulus cognomēto Tyrieus ciuis Atheniensis, à xxx. urbe fugatus, au- *Thrasylulus*
 xiliantib. clā Thebanis, locum quendā in Attica nomine Phylā occupat. Erat *Phylam locum*
 illud castellum apprimē munitum, distans Athenis c. stadia, situ ita accōmo-
 datū, ut maximā ad irrumpendū infestandumq̄ omnia facultatem p̄biturum
 uidere. Simulatq̄ factum 30. uiiri resciuere, copias extemplō in eos educunt,
 ueluti locum obseßuri: ac castris ad Phylā p̄ximē positis multum uinxit. Quo
 casu multi coacti cū in loca cōmodiora transferre sibi tabernacula p̄perarent,
 proximi qui id fieri cernebat, eos fugere suspiciati, simul trepidare, uasaq̄ collī-
 gere nanc̄ hostem pp̄e adesse, uimq̄ aliquā urgere arbitrabant. Itaq̄ cum ca-
 stra terror occupasset qui Panicus appellat, ea aliò trastulerūt. Cæterū 30. uiiri *Panicus tenor,*
 exploratis Atheniensium ciuiū studijs consilijsq̄, cum perspectum haberent

omnes illos, qui à trium millium olim statu dissensiisset, nihil nisi tempus occa-
sionemq; obseruare quo dominationem discuterent, sese ex urbe in Piræū cō-
tulerunt, externisq; uiribus & armis ciuitatem per uim oppressam tenere per-
gunt. Eleusinios uero Salaminiosq; accusantes quod exulū partes sequeren-
tur, necarunt omnes. Simul dum hæc geruntur, magna exulū manus ad Thra-
sybulum confluunt. At 30. uiri tam ferocem hostem libi quam primum concili-
andum arbitrati, nuncios ad Thrasybulum, uiros fidos mittunt, titulo quosdā
captiuos redimendi: sed clā ut hortarent eum ad redeundum in patriam, mal-
letq; secum unā in locū Theramenis primo electi ciuitati imperare, q; exilij in
cōmoda spōte tolerare. Ei præterea potestatē fieri ut 10. exules, quos ipse ele-
gisset, ab exilio reuocaret in patriā. Quib. à Thrasybulo respōsum, pluris se fu-
gā exiliumq; suum facere dominio tyrannorū, neq; unq; antea dispositurū q;
sumpissit arma, q; ciues omnes suos in patriā reuocatos, curaq; suo populo re-
stitutos cōspexerit. Interim defectiones iñdies assiduè crudelitatis, insolētiq;
odio à tyranis fieri, manus exulū cum numero crescere, uires in unū cogi: quo
percepto 30. tyranī legatos Spartā mittūt ad auxiliū petendū: ipsi quātas un-
dīz ualēt copias cōtrahunt. Tū exercitu in apertū educto castra, sub dio po-
nunt circa loca quę Acharnē dicunt. At Thrasybulus idoneo præsidio intra
castellū relicto, ipse cū exulū ad 1200. agmine instructo in acie pdit, castraq;
hostiū noctu improvisus adorūt: multos ipso incursu obuios obtrūcat, reliq;
turbā subito inopinē rei tumultu pterrefactā miscet ac premit, donec intra ur-
bem cōpulit omnes. Post eum pugnæ successum nihil cūctatus Thrasybulus
Piræum adoritur, Munichiamq; promontoriū primo impetu occupat, defen-
sorib. & præsidio destitutum, quod admodum munitionib. comparatum erat.

Prelū Atticū.

Nec mora fuit tyranis: confestim copijs omnib. instructis in Piræum ducitis
oppugnare Munichiam properat. Critia duce, ubi acerrime dubia fortuna di-
micatum est, tyrranorū copiæ multitudine uincebat: sed exulū animi praesta-
bant, audaciaq; uegetior, munitionib. etiam locorum adiuta, strenue irruente
hostem propulsare. Postremò Critias dux ceditur, quo casu pei turbati trigin-
ta, mox oppugnatione dimissa, in loca sese commodiora magisq; aperta reci-
piunt, in quæ descendere metu multitudinis hostium exulibus haud animus
tulit. Post hæc cum frequentes assiduè ad exulum partes descenderent, iā con-
tracta pugnæ manu Thrasybulus, agmine repente facto inuadit hostes, quib.
pugna fulis fugatisq; Piræo potitur. Quo facto, mox ingens ex urbe multitu-
do simul dominationis odio, simul quos summa libertatis cupido iampridem
trahebat, undiq; confluunt in Pyræum. Re deinde passim diuulgata, quicq;
per urbes uagi sparsiq; terebantur exules, cum depresso hostes, & fouere for-
tunam Thrasybulo cernerent, ipsi quoq; in Piræum omnibus ex locis prope-
rant, ac iam deinceps copijs & uiribus exulum partes haud ambigūt potiores
erant: qua re confisi, urbem oppugnare adoriantur. At ciues qui Athenis reli-

Triginta tyra qui steterant, triginta uiros abire magistratu iubent, urbeq; ejciunt. Horū in
ni Athenis exi loco decem uiros dictatoria potestate sibi creant, ut per eos tentarent si quo
guntur & de pacto conditionibus amicis bellum pacari possit. Hi simulatq; magistratum
cū uiiri creatur. adiere, neglectis belli pacis uerbi rebus, se dominos faciunt, moxq; ad præsidium
occupati dominij quadraginta naues à Lacedemone sibi accessunt, & mil-
le milites, quos Lysander ducebant. At Pausanias rex Lacedæmoniorum Ly-
sandro inuidens, tum maximē quod Spartæ cernebat ob eam crudelitatem &
insolentiam apud Græcos populos ingentem inuidiam contracturam, cum
magnis copijs Athenas profectus, ciues qui restiterant intra urbem, cum exu-
lib. conciliauit, ita demum Atheniensibus patria restituta est, atq; exinde suis
legibus atq; institutis rem gerere administrareq; cœperunt. His qui redire
uerebantur, metu supplicij, quod meriti uidebantur ob flagitia & saeuissima
scelerā in ciues, & patriam commissa, permisum est ut Eleusinam incolerent.

Elij uero

Atheniensium
res publica re-
stituitur.

Elij uero opib. & potentia Lacedæmoniorum percussi, cū eis pacem compo-
suere, sub his conditionib. ut triremes omnes traderet, tum urbes circum fini-
timas sinerent liberas legib. suis uti. Iamq; Græciæ res omnes pacato circu paf-
sim bello, positisq; armis quieturæ uideban. Tū Lacedæmonijs ueluti iā one
re graui leuat, cum reliquæ abessent curg, quod diu obseruabant, tempus ad
esse uisum est, de Messenijs pro arbitrio statuere, quorū pars in Cephallenia ca-
stellum quoddā incolebant, alij partem in Naupacto ad occasum positā tene-
bant loca, quæ Locri dicuntur, quondā sibi ab Atheniensibus ad habitadum
concessa. Illis igitur utroq; loco electis castella restituunt, illud Cephallenij,
hoc Locrensis. At Messenij ob uetustum in Spartias odium undicq; expulsi, *Messenij m-*
tādem cum armis ex Græcia migrant. Pars in Siciliam nauib. uecti sub Diony *grant.*
sio mercede militiam exercendam suscipiunt: alij Cyrenen petiere circiter tria
millia, ibiç cum p̄fugis, qui illinc erant, arma iunxeré. Nam Cyrenensem po-
pulum ea tēpestate seditio uexabat, ab Aristone nōnullisq; alijs urbe occupa-
ta, in quo primo eius seditionis tumultu repente 500. Cyrenesium optimates
perierat per uim seditionis oppressi: mox ex reliquo populo primores pa-
tria exulare coacti sunt. Igī assumpta secum Messeniorum manu, exules in a-
ciem aduersus urbis occupatores descēdunt. Pugna commissa Cyrenesium
ingens utrinq; c̄edes edita. Messenij propè omnes ad internectionem periēre. *εμωμούσαν*
Post eam pugnam Cyrenæ per legatos ultrò citroq; missos res cōpolitæ est, ar *τόπη μη μυη-*
misq; politis p̄tinus cōmuni sententia iurejurādo adigi omnes statutum est, *σινακιστεψ.*
nemini deinceps illius iniuriæ memoriam ullam fore. Ita re cōposita, ciuitatē
communi, ut solitum fuerat, cōsuetudine incoluere. Per idem tempus coloni
ab Romanis in Ventras missi. Eo anno peracto p̄fectus est Athenis Laches.
Romæ tribuni consulari potestate creati magistratum gerebat, Manius Clau-
dius, M. Quintius, L. Iulius, M. Furius, & L. Valerius. Agebatur quoq; Olym-
pias 97. qua stadiū uicit Minos Atheniensis. Per eadem tempora Artaxerxes
Asire rex, debellato Cyro, Pharnabazū miserat ad omnes maritimæ satrapias *Pharnabazi*
recipiendas, cuius rei metu qui Cyri partes secuti fuerant satrapæ populiç ua *gesta.*
tis curis uexabantur, ne quæ in regem commisissent luere cogerentur. At re-
liqui satrapæ legatis ad Tissaphernē missis, cum eo iam rem conciliatam habe-
bant, studijsq; omnes p̄mptis adesse, obnoxiaç illi quisq; cuncta habere pro
cōfirmanda ubi gratia certabant. Tamos uero potentissimus inter eos Ionie
p̄fectus in triremib. pecunia ac filios omnes cōgessit, uno dempto, cui nomē
Gao erat, qui quodā post tēpore regij dux exercitus est factus. Igī haud cōfi-
sus se Tissaphernis fidei credere, cū classe tēdit in Aegyptū, & cōfugit ad Psam-
mitichum Aegyptiorū regē, qui nepos erat Psammitichi, quē regē cum antea
multis sibi deuincire certasset beneficijs, existimabat se charū ob merita illi fo-
te, sibiç illuc ueluti portum quendam paratum quo tuto confugeret, si quid à
tege periculū sibi obiectum fuisset. At Psammitichus amicum supplicemq; iu *Psammitichus*
gulat unā cum filijs, ut ea pecunia & classe potiretur. Interim urbib. Græciæ in *Aegypti rex*
Asia positis aduentus Tissaphernis iam passim diuulgatus magnū terrorē in- *Tamum sup-*
cuserat. Itaq; legatos, Lacedæmonia mittunt, oratū ne se patient à ui Barbari- *plicem necat.*
ca, que ab illis pararet, dissipari euertiç. Legatis benignè respōsum, decretacj
postulantib. auxilia. Mox ad Tissaphernē legatos mittere uisum est, q; diligen-
tissimè explorarēt, percūstarenturç ab eo num Græcis urbib. arma uelut ho-
ritis inferre pararet. Tissaphernes uero cū omnib. copijs primam eorū petens
urbem Cumam, agros omnes depopulat, multamq; inde prædam ac magnū
captiuorū numerū contraxit, mox ad urbē cōuersus, circuallare obsidereç il-
lā cōtēdit. Post ubi tēpestas hyberna accedere urgereç cœpit, cū nec urbe po-
tiri ualuerit, nec iā ultra cōsideret, redimēdi captiuos hosti potestatē facit, cō-
tractaç inde magna pecunia soluit obsidionē. Lacedæmonij uero in eo bello *Lacedæmonij*
contra regē suscepto Thymbronē ducē creāt, cui mille ciues instructos dant, a *Tissapherni*
bello infirūt.

socijs præterea iubent delectū habeat totq; felicitatē inde, quod ad id sibi fatis ut deat. Thimbron igit̄ accersitis undiq; sibi socijs auxilijs, in Ephesū cū 5000. nō pl; armatis enauigat. Hic quoq; ab urbib. in dictione sua positis. alijsq; socio iure ad 2000. cōscriptos accipit, cum quib. circiter 7000. inde soluit. Perfectio 120. circiter stadiorū tractu, Magnesiā applicuit, q; Tissaphernis imperio tenebatur. Hac primo insula in ditionē accepta, cōfestim Trallis uersus loniā rapi tur: quam urbem oppugnare adortus, ubi frustra id se conari uidet, ob loci munitionem haud facile parua manu expugnabilem, rursus Magnesiā relatio itinere petit. Vrbs illa nusquā cīcū ulla munitione, nullo defensa uallo, patet, bat cuiusq; inuidentis iniuriae. Qua causa ductus transēdificauit eā in proximum montem, quem Thoracem appellant, ueritus ne quum ipse dīgressus foret, Tissaphernes eo uicissim accedēs, urbem apertam recipere. Tum in agitu hostium agmine factō irrumpens, militē p̄r̄da omnifaria oneratum rediuit. Accurrente cum in numero equitatu Tissapherne, uim tantam haud operiendam ratus, redit in Ephesum. Per idem tempus eorū qui cum Cyro, ueluti supra diximus, in expeditionem profecti, post eam cladem euaserant excidium, quosdam in proprias diuertisse patrias commemoratum est, reliqui uero (que plurima inuentus erat) cīciter 5000. uitā in armis & militia ducere assueti, dum sibi creant Xenophontē, qui copijs illis in expeditionem eductis, adoritur debellare Thraces, qui Samydeslum incolebant. Hic ad sinistram pontis iustus lōgo procul intra maria porrectus tractu, crebra facit naufragia. Mos erat eius incolis Thracibus circa ea loca ueluti insidijs paratos insidere, ut si quos aut naufragos, aut cursu excusso nauci mercatores fuissent diriperent, captiuosq; abducerent. Igitur Xenophon cum suis agmine factō in agrum eorum irrumperit, pugnaq; profligat eos: plurimosq; uicos eorū direptione incēdiōq; uastat. Post hæc acciti à Thimbrone mercede, ei se in expeditionē iungunt, simulq; cum Lacedæmonijs aduersus Persas bellum impacate gerebat. Dum hæc in Græcia geruntur, à Dionysio cōdita est urbs in Sicilia sub ipsum Aetnæ collem, quam à quodam celebri templo Adranum appellauit. Archelaus uero in Macedonia rex in quadam uenatione uulneratus, haud spōte à Crater sua Catamito, mortem obiit, cum septem regnasset annos, cui successit in regno adhuc puer Orestes, quo tutor eius Aeropus necato, regno sex annos frui tur. Athenis Socrates philosophus ab Anyto & Melito accusatus, quod aduersus deos & religionē impie sentiret, iuuentutemq; inani traditione corūperet, capitis damnatur, poculoq; cicutæ hausto, extinctus est. Ficta in eū crimina per inuidiam & odiū uirtutis coniecerant eius aduersarij, iudicijq; corruptis damnari compulere. Cuius facti populum uehemēter p̄enituit, totaq; indoluit ciuitas indigna tanti uiri necē: nec diu iniuriam inultā esse paſi sunt, nec scelestissimam accusatorum nequitiam impunitam abire, in quos primo irritatis ira animis plebs infrendere cōcepit: pōss demum supplicijs affectos fēde necauit. Annuo tempore euoluto, p̄fectus est Athenis Aristocrates. Rom. Sex tribuni cōsulari potestate creati, C. Seruilius, & L. Verginius, Q. Sulpicius A. Matilius, Capitus Clodius, & Marcus Ancus. His magistratum gerētibus Lacedæmonijs comperto quod res bellica prauē à Thimbrone administratur, Dercyllidam alterum ducem in Asiam misere, qui copijs assumptis aduersus urbes in Troade sitas castra mouit. Anaxitam igit̄ & Colonas, & Arisb adortu primo cōcepit. Post has Ilium, Cebreniam, reliquasq; omnes in Troade: partim fallacijs & dolo, partim ui, breui redegit in potestatem. His gestis cum Pharnabazo cōpositis in octo menses inducijs, expeditionē in Thracas eos induxit, qui ea tempestate circa Bithyniam incolebant, quorum depopulatus agros, exercitum mox in hyberna duxit. Heracleq; uero quē apud Trachinem est, exorta seditione, missus à Lacedemonijs ad eam rem componendam Heracleas, simulatq; urbem ingressus est, populum in concionē aduocat, in confessu cit

Xenophon A-
thenensis.

Adranus.

Socrates in-
seruum.

Dercyllidas.

Heracleensis
seditione.

sessu circumfessos armis authores eius seditionis cōprehendit omnes ad 500.
 quos suppicio affectos necat. Descuerat tū quoq; populo, qui loca circa Oe-
 tam incolebant, quib; cum bellū gesit, multis q; malis res eorum affixit. Po-
 stremo relinqueret ea loca coēgit, atq; inde emigrare, quorū maxima multitu-
 do cū coniugib; & liberis in Thessalīā cōfugere, & quinquennio pōst in Bœo-
 tiā migrarunt. Dum hæc gerunt Thraces contracta manu Cherronesum inua-
 sere. At Cherronesij bello oppresi, reb. suis afflictis, Dercyllidā Lacedēmoniū
 ex Asia accersunt auxilio, qui raptim cū copijs eō properās, Thraces ex eis lo-
 cis expulit. Post Cherronesum circū omnē ducto à mari in mare uallo cinxit, *Cherronesus*
 idoneisq; clausam munitionib; firmauit, quo opere tutiorē in posterū illā ab *uallo munitionis*
 iniuria reddidit ab incursu Thracū. Ipse post ea gesta multis ab ea gēte donis
 ornatus copias in Asiam reduxit. Pharnabazus per tēpus induciarū regē adit
 eiq; persuadet ut classē paret, ducemq; habeat Cononē Atheniēsem. Is enim
 erat & rei bellicae & rerum hostiliū peritissimus. Cumq; esset bellicofissimus,
 Cypri degebat apud Euagorā regē. Igit̄ rege in sententiā adducto, Pharnaba-
 zus assumptis 500. argēti talētis rē nauticā instruere maturat: mox in Cyprū
 nauigās, regib; illius insulæ 100. triremes imperat: tū cū Conone multa collo-
 cutus de prætura nauiali, maritimis reb. eum præfecit, magnis eidē à rege polli-
 citis oblatis, ingētiq; ostēsa spe patrię recuperādæ. *Caterū Conon cernēs hāc* *Conō Atheniē*
 unā demū patriæ reliquā spē, si Lacedēmoniæ uires expugnarent, recipiēdæ
 maestatis pristinis, & impij recuperādi, simul intelligēs si sua opera, suisq; au-
 spicijs id patratū foret ad pristinū nomen, q; strage, p̄figatus nauiali uidebatur
 amilisse, cum patria incōparabilem immortalemq; gloriam paratū iri, cōditio
 nē gerendi magistratus accepit. Cumq; neqdū tota classis instructa esset, nauī
 bus quas paratas habuit ad 40. consensis, in Ciliciam nauigat, ibi cōmora-
 tus, quē ad bellū opus erat moliri, p̄operat. Pharnabazus uero cū Tissapherne
 delectū ex satrapijs quisq; suis habito, copijs ingēti multitudine coactis, in ex-
 peditionē proficiscunt in Ephesum, q; eis in locis hostiū copias consistere ex-
 ploratū habebat. Duces illos sequebāt ad 20000. peditū, 10000. equitū: nec
 Dercyllidi Lacedēmoniorū duci mora fuit, audito hostiū aduentu, copias ex
 tēplo intrepidē educit, cum nō plures 500. in armis ductaret. Vbi proximē
 stetere utræq; acies, foedere inter se pacto duces rem conditionib; componen-
 dam decernunt. Tempus certum utrīsq; cōstitutum, quo Pharnabazus ad re-
 gem pro cōditionib; & foederibus mitteret, si bellum sic pacari uellet, quō
 ue Dercyllidas idem populo significaret, de rebus omnibus Spartiatas redde-
 ret certiores. Illi igit̄ hoc modo exercitus ad cōgressum paratos abduxerē. Cæ-
 terū Reginis coloniæ Calcidensū incremēta Dionysij suspecta admodū erat
 Naxios enim Cataniēscq; cognatos suos cernebant ab eo in p̄dā seruitutēq;
 abductos, nec sese p̄cul ab iniuria simili, pariq; calamitate abesse uidebāt. Tā-
 lib. affectos curis sollicitudo haud mediocris, metusq; cōditionis & periculi
 incubentis salutis cōmuni uexabat Reginos. Multa diu in eam rē consultati
 bus, tandem potissimū cunctis id uidebatur, antequā uiires tyrānus omnino col-
 ligeret inexpugnabilisq; fieret, ipsum armis properē antecapiendū opprimē-
 dumq; nec exigua sibi ex ipsa Reginā re ad bellum parata haberi. *Syracusio* *Rhegini Di-*
 rum præterea exules, quos Dionylius patria fugārat, quorum quām pluri-
 na turba tum Reginū uerſabatur, ad id consilij comparandum multa disserebant,
 perstabatq; si uadēdo atq; exhortādo ut bellū susciperetur. Ostendebāt quoq;
 Syracusanum populū eiusmodi cœpta, cū occasionem oblatam uiderit, com-
 plexurum, remq; cōmuni studio uiribus collectis prouecturū. Postremo crea-
 tis ad id ducib; cum sex peditum millibus, sexcentis equitibus, quinquaginta
 triremibus, eos in expeditionem miserunt. Hi transiecto maris tractu, Messen-
 i applicantes, hortantur Messenios duces uti secum munere cōmuni bel-
 lum suscipiat: dedecus indignū supra modum, ac penitus intolerabile his qui

se uiros sentiant, pati uicinas proximis locis urbes Graeci nominis & generis, impunè funditus à tyranno eueras iacere. Duces igit̄ talib., persuasi à Reginis q̄ accēsi incōsulto iniussuq̄ populi copijs eductis in expeditionē una phiscunt̄. Erāt aut̄ his instructa peditū ad 4000. equites 400. triremes 30. Post ubi ad Messenæ montes exercitus uterq; stetit, inter milites seditio grauis orta est: excitatē per cōciones per tumultū Laomedonte Messenio, qui ne arma contra Dionyliū caperent̄, a quo nil iniurię accepissent, cōsulebat milites. Iḡit Messenij ab eo adducti, quod iniussu populi arma cepissent, repente reuocata sentētia ab armis discedūt, ducibusq; relictis in patriā redeūt. Simulat̄ Mes- senios castris abire uiderunt Regini, cū q̄ se haud uirili satis ad id bellū habe- rēt, diffisi ceptis contestim, Reginum uerius iter conuertunt. Dionysio autem ad eius rumorē tumultus initio parata omnia erāt, copiasq; suas in mōte Syra cusano expeditas eduxerat, inde excepturus, si inuasissent hostiū agmina. Si- mulat̄ discessisse eos cōpertum fuit, milites intra urbē reduxit, mox legatis & Regino & Messana ad eum missis, id potius esse ratus p̄ cōditiones & fœderā sublati odijs, inter se cōciliare animos, q̄ armis tētare fortunā, pacē cū urbib, ipse cōposuit. Inde cōspiciens nōnullos Graecę gētis homines studijs omnib, a se alienatos, in Carthaginēsī ditionē inclinari, cōsiliaq; eō cūcta cōferre, & ut res suas, & urbes secū in eam conditionē & imperiū trasferrent, arbitrabāt̄, durātē cū Carthaginēsib. pace iāpridem cōposita, plerosq; ex his qui sibi pa- rerēt mutādi imperij libidinē inuasurā, eosq; in Carthaginēsī ditionē cōces- siuros, cōtrā pace soluta, si bellū moueret̄, eos omnes quib. conditio Carthagi- nēsis imperij deterior, atq; seruitus grauior uideref̄, ad se illicō descituros. Cō- pertū p̄terea habebat, plerosq; Carthaginēsis populi primates, ingentēq; mul- titudinē uulgi in Lybia pestilēti tēpestate occupatos interissē, quae res quoq; cōsilio sua cōfirmare, cōceptaq; puectura uidebat. Tēpus itaq; opportunū oc- casionem q̄pidoncā bellī mouēdi adesse ratus, statuit in primis, q̄ primū neces- sarium cōspiciebat, curare ut omnia ad expeditionē requisita sibi paratiſſima in tēpore foret. Bellū nāq; illud ubi semel incēsum flagrare cōpisset, periculo- sum admodū diuturnūq; fore cōspiciebat, utpote cui cōtra potentissimā Eu- ropā gentē foret dimicādū. Cōfestim itaq; fabros opificesq; undiq; cōciet ex urbib. imperio suo subditis: ex Italia quoq; & Gracia. Præterea ex his qui sub Carthaginēsium ditione teneban̄ populis diuulgata passim mercede, præ- mijsq; ingētib. accedēti cui p̄ cōditione positis. Nā moliri decreuerat q̄ plu- rimā posset armaturā, tū tela generis cuiusq; cōficere, naues adhēc triremes & ad bellū Car- thaginēsib. in ferendum.

Dionysius ar- ma fabricatur ad bellū Car- thaginēsib. in ferendum.

Magnusq; penitus adhuc intentatus & ignotus. Magna fabrorū artificiū multitudine, iussu præmijsc̄ cōtracta, illis generatim, p̄ cuiusc; munere & arte opera distribuit, & optimates primoresq; ciuiū curādis præfecit. Præmia in gētia p̄posuit illis, quibus erat armatura cudenda. Cōstituta uero tā uaria cui- que species ac forma proponebant̄, quo genere, quib. armis indui oporteret, q̄ uarijs ex gentib. collectum exercitū mercanariorū habebat, quorum ingen- tem undiq; manū iam cōtraxerat, aliosq; cōducere parabat, quos p̄ more gen- tis sue, quemq; p̄prijs uisitatisq; armis muniebat, quo apparatu rebaūt exerci- tum suum aspectu terribilē, hostiū formidolosum fore: tum in certaminib. unū- quenq; expeditissimē agillimeq; in assueto armaturā genere dimicaturū. In- cūbentib. aut̄ omni curē Syracusis ipsis, & Dionysij cōcepta puehētib. magno studiorū operumq; certamine arma passim cōpta fabricari: nec solū tēplois uestibula porticusq; manus artificiū fabrorumq; ad opus occuparūt, uerū etiam in circis & porticib. fori plena cuncta cernere erat operantiū, nec locū ul- lum labore artificioq; uacare dabatur. Ceterūm præter publica loca, per quas cunq; domos, quae aliquid amplum, idoneumq; ad id habebant, officinæ edu- cendis armis institutę operibus feruebant. ~~Tum Syracusis sat apulta~~ ^{ad apulam} tum

Tū Syracusis catapulta tormentū primū excogitatū effictūq; cōstitit, q; nunq; antea usq; gentium cōspectū fuērat, utpote cōtractis in eum locū ex toto ppe terrū orbe cuiusc; artis fabris opificibusq;, quos mercedis magnitudo alle-
 xerat. Magnitudo quoq; p̄miorū, q; pposita erāt illis in mediū dāda, qb. artifi-
 ci palma decreta fuisset, excitas omniū mētes, & intēta ad uictoriā igēma red
 debat. Præter hæc omnia singulis dieb. Dionysius aderat per artifices & offi-
 cinas p̄assim circūallatus, blādis omnes uocib. exhortādo, prōptissimos q̄s q;
 laudib. donisq; exornādo, tū ad cōiuia secū inuitādo. Quapropter incrediblē
 li cōtentione accēsi artifices, multa telorū machinarumq; genera excogitādo
 moliti sunt forme nouę inuītateq; quorū in bello maximum usum fore cōsta-
 bat. Tunc ab ipso primo præter triremes q̄nqueremes primū ædificari cœptę, ποντίρας.
 q; huiusmodi nauigij parādi artificiū primus ipse excogitarat. Nā cū audisset
 Corinthi triremiū prima fuisse corpora ædificata, Dionysius primus in ea ur-
 be, q; ab illis olim deducta fuisset colonia, structuræ nauis aliquid adjicī corpo-
 raq; nauigiorū ampliora cōpingi posse, machinatus est. Ex Italia materie con-
 uehēdæ dimidiū eorū, q; ad materiā cedendā cōduxerat, in monte Aetnā mi-
 sit. Stabāt ea tēpestate sylrae in eo mōte, picea & abiēte dēfissimę, reliquū dimi-
 diū in Italia trāsire iubet, ibiç iuga innumera parat q̄rum munus erat simulat-
 que trabes excisę in nemorib. dolataeç ad formā nauigiorū p̄beren̄, mox eas
 ad mare trahere, ministrorumq; ad littus adesse ingentē manū, quib. cura esset
 exacta ligna ratesq; cōpactasq; raptissimę Syracusas uehere. Coacta igit̄ ido-
 nea materia Dionysius uno simul tēpore naues ædificare cœpit supra 200. ue-
 tuſtas reficere 110. Extruxit q̄z clasi naualia miri operis sumptib. in
 circuitum ambitus eius locis, qui nunc portus uocat, 160. ædificijs distribu-
 ta: quorum pars plurima duas unūquodq; naues capiebat, q; prius extabat ad
 150. curarī reficiç iussit, insolitū admirādumq; spectaculum, tantā uno in lo-
 co, tēpore uno, frequentiā operum, hinc naues cōpactas, illinc ædificia surgē-
 tia cōspici, innumerā ad ea parāda multitudinē artificium famulātūm p̄perā-
 tē, incēsis mirum in modum studijs feruescere, adeo ut qui spectabāt, in stu-
 pore uerli turbæ frequentis uniuersam illic Siciliā adesse coactā crederent. Vbi
 rursus ad fabricātūm tela & machinas opus quis accessisset, in eū rursus appa-
 ratum omniū studiā ministeriaç & turbā omnē undiq; cōtractā existimaret.
 In hac tam admirabili p̄paratione & incomparabili inauditaç operū structu-
 ra feruntur centum & triginta millia facta clypeorum, gladiorum uerò & ga-
 learum idem numerus: thoraces quoq; uarijs structuris cuiusc; formę compa-
 ctū, miro res elaborata artificio, supra quatuor millia. Hos equitib. & tribunis
 centurionibusq; militū, necnon mercenarijs, quorum custodiæ corpus su-
 um stipandum creditum erat, distribuere decreuerat. Tum catapultæ cuiusc;
 generis, & innumera aliorum telorum constructa multitudo. Ex nauib. lōgis
 dimidijs ciuibus, qui clauos regerent, & qui proras tenerent, munīt: eisdem
 quoq; ex plebe remigia suppleuit, reliquas mercenarijs instruxit. Pōst ubi ad
 armaturam parandā & construendas naues, omnia satis parata uidebat Diony-
 sius, ad copias iam contrahendas studiā conuertit. Milites enim iudicabat
 non expedire multo ante cōducere, ne sumptib. grauaret. Astydamas autem
 tragœdię scriptor tum primum docuit, uixit annos sexaginta. Romani Vcios
 oblidientes erumpentibus oppidanis alij cæsi ab hostibus pars turpi fuga fusi
 profligatiç sunt. Exacto illius anni cursu Athenis p̄fuit Ithycles: Rome sex
 tribuni consulari potestate creati, L. Julius, M. Furius, L. Marcus, C. Cornelius,
 Cæso Fabius, & Paulus Sextus. Dionysius igit̄ perfecto iam nauium arma-
 turæç militaris apparatu, mox ad comparādum uelutī dictum est exercitum
 curā omnem adhibuit. Ac delectu primum ex ciuib. habito, qui ei idonei uisi
 sunt ad militiam, omnes ducta in ordinem ratione cōscriptis. Ex urbib. quoq;
 sunt ad militiam, omnes ducta in ordinem ratione cōscriptis. Ex urbib. quoq;
 sunt ad militiam, omnes ducta in ordinem ratione cōscriptis. Ex urbib. quoq;

Exercitum con-
scribit Diony-
sius.

modi

modi, inde ex Græcia mercenarios cōtraxit, ex Lacedemonia p̄cipue q̄ ciuitas illa dominationi faueret suæ, initio q̄ occupati dominij ad cōfirmandas uires & imperium p̄uehendum potestatē illi fecerat, ut quantūcunq; ex illo populo numerum collibuisset, ad arma militum eligeret. Deniq; cum ex multis & uarijs pmiscue gentib; int̄ederet exercitū sibi q̄ numerosissimum cōscribere, magno stipēdio p̄posito multos undiq; cōtraxit. Cūq; graue periculosisi munis bellū moturus esset, phumanē inter plebē cōluescere, deniq; cōsilia cū cta eo cōferre, ut per comitatē & beneficentia cuiuscq; sibi cōciliaret beneuo-

Rheginos & lentiā. Rheginos uero Messenios q̄ cont̄platus, quorū urbes sitæ ad portū e. Messenios quo rāt, magnas olim copias instruxisse, uerebat ne Carthaginēslib. in Siciliā adueni modo sibi iun. C̄tis adiungerent. Populi nāc illi cuiuscūq; parti adhaeserent, haud parua bellexiū Dionysi.

li momēta uidebant adiecturi, qua uexatus admodū cura Dionysius, magna Messenijs agri finitimi partē tradidit: q̄ beneficio sibi reddidit obnoxios. Tū legatis ad Rheginosmissis petit ut ex uirginib. ciuib. idoneā quādā deligeret, q̄ sibi uxore traderet, pollicitus se p̄ eis meritis magnā cōtermīni partē coparaturū illis, urbēq; & opes in posterū eius populi p̄ uirib. aucturū. Cōiuoxato Rhegī, p̄ ea re cōuentū, multa cōsultatib. Rheginis uisum est repudiādū cōiugū, nec eā affinitatē cōtrahendā. Dionysius eo cōcepto fraudatus, p̄ re cadā ad populū Locrēsem legatos mittit, q̄ postulatis annuēte, decretoq; de cōiuge danda facto, duxit ex eis uxorē Dionysius Doridē filiam Xeneti, ciuiū omnīū clarissimi potētissimiq;. Paucis ante nuptias dieb. Locros misit quinqueremē nū primum nuperrimē ædificatā, argenteis circū aureisq; cōpositam ornamētis, in qua uirginē trāsportari Syracusas iussit, quā acceptā statuit intra arcē. Duxit p̄terea ex ciuib. clarissimā Aristomachā, ad q̄ ad se uehēdā quadriga equis albis iuncta mittit, q̄ quoq; magnifice uelutq; prior ab eo excepta fuit. Per idē tēpus nuptias utruncq; celebrās, perpetua militib. & plerisq; multis cōiuia parauit. lā enim ferociam saeuitiae, acerbitatēq; tyrānidis remiserat, animoq; ad humanitatē cōuerso, mitius ac māsuetius subditos tractabat: iam neq; ciuium cedib. sequire, neq; p̄scriptiones exitiaq; moliri, nulli molestus, nusq; formidolosus apparere, à priorib. abscesserat penit⁹ cōsilijs, mitigaratq; ipse sibi omne uiolētię feritatē. Pōst pactas nuptias paucis moratus dieb. aduocat concionē,

Dionysij cōcio Syraculiosq; hortari adorit, uti bellū Carthaginēslib. inferat: multa ad id suadendū affert, nullā unq; terrarū Græcis pmiscue cunctis infensam magis inueni nos de bello niri gentē, nulli populo magis nomē Græcū inuīsum, cum sint omnium pro-Carthaginensi sus hostes acerrimi: Siculis ante alios infestos esse. Et nunc quidē eos quiescens inferendo. re ppter pestē, que plurimos in Libya corruperit. Verum simulatq; pestis paululum remiserit, inuasuros regnū Siciliæ. Pulcherrimam nūc aggrediendi debilitatos afflictosq; occasionē adesse, atq; occupādi incautos, anteq; resumptis uirib. populis Siculis formidolosi esse incipient. Simul indignū esse admodum, negligenter Græcas urbes à Barbaris in seruitutē redactas, quas certū eset pericula studio tāto subituros, quāto libertatis cupido esset illis. Multis p̄ter hēc uarijs rationib. facile Syracusanos in sententiā adduxit, q̄ppe qui nihil Dionysio minus audie bellū illud capesseret, cōmoti primū Carthaginēslib. odio, q̄ illis adiuuātib. fraudē conditionēq; seruitutis suæ coacti fuīsēt parere tyrāno. Tū Dionysij in se simul metu hostiū, simul & seditionis intestinæ pericolo arbitrabant fore mitiore, nullūq; aduersus res suas insurgēdi subditis armatis stimulū causamq; subditurū. Quodq; omniū potissimū adducebat, spe rabat, ubi arma in manib. tenuissēt, si q̄ fortunā ad se liberādos uiā patefecisset dextris armatis in p̄mptu fore excusso iugo libertatē amplecti. Cōuētu dimisso, Dionysij p̄missu Syracusana plebs statim ad diripiēda Punica bona discur-unt

erit haud parvus nāc Carthaginēsū numerus Syracusis habitatū cōcesserāt, ingētesq; illīc opes cōgestas habebāt. Erant quoq; in portu mūltē mercatorū naues mercimonijs oneribusq; cōpletæ, quas omnes cuacuarūt Syracusani. Nec secus reliq; Siculis patratū: Punicis enim q̄s apud se populus q̄s degen tes habebat, urbe eiectis, fortunas pecuniāc; diripuere. Enim uero quāq; Dionysij tyrannidē inuisam haberēt, odijs tamē in Carthaginēsēs altiorib. acrius flagrabāt, bellūc; aduersus eos animis accēsis suscipiebāt omnes, p̄cupidi barbari illā ex finib. suis ferro exturbare. Quapropter & qui Græcas incolebant urbes sub ditione Carthaginēsū, simulatq; palā à Dionysio p̄palatum indi cūq; bellū resciuere, quæ cōcepta diu in Pœnos odia suppresserāt, effuderūt: quib eorū bona diripiisse nō satis uisum fuit, sed ludibrijs omnib. in corpora uarijs dilaniata supplicijs saeuitū est, irritabāt in ulcionē & sequitā omnē reposat, infixēq; memoria ueteris iniuriæ, quātis olim ab illis capti malis afflicti fu issent. Atq; adeo iracūdē atrociterq; functa de Phoenicib. supplicia, exactaq; pariter in Barbaricā saeuitiā, tūc scilicet atq; in posterū, ut Carthaginēsēs ab ho stib. pari modo habitū satis admoniti fuerint, ne deinceps in captos in solefserent. Nec nescire poterāt cōmūnē pugnantib. in medio sortē fortuna pari moderatione duce, p̄poni, ad qualia uictis olim uictores intulissēt, patiēda uictis sim ab hoste superāte Dionysius post ubi cuncta ad bellū sibi parata in promptuq; uidet, nūcios Carthaginē mittere statuit, qui bellū à Syracusano populo Carthaginēsib. indui denunciēt, nisi Græcas urbes quas in Sicilia sibi subditas tenerēt, libertati restituerint. Ita erāt res Dionysij. Ctesias aut̄ scriptor, histo *Ctesias histori cus.* riā Persicā in hunc annū deductā, scribendi finē fecit, eā scribere orsus à Nino & Semiramide. Eodē anno florit̄e clarissimi Dithyramborū poētē Philoxe *viri docti* nes Cytherius, Timotheus Philesius, Telestes Selinuntius, Polidus qui & p̄i cōetanet. curre & musicā peritiā tenuit. Annuo tēpore clapsō, p̄fectus Athenis Lylades magistratū adiūt, Rom. cōsularē potestatē gerebat P. Mallius Māntius, Spurius Furius Lucius & tres alij. Iamq; p̄ uoto res omnes erāt ad bellū Dionysio paratae. Itaq; p̄conē Carthaginē cū epistola mittit ad senatū, in qua scriptū cōtinebat, Syracusanū populū Carthaginēsib. bellū inferre decreuisse, nisi Græcis urbib. cederēt. Ille mox iussu parēs, in Libyā ad nauigat, epistolā senatū tra *Dionysius bel lum Carthagi nēsib. mādicit.* didit, quā in conclavi lecta, mox in populi conuētu recitari faciūt, quā audita, repētē plebs ad bellī nomen admodū turbata, solliciti esse omnes, trepidareq; multa. Ingentē nāc absumpserat eorū multitu dinē pestilētia, cūcta p̄terea ad exercitum imparata habebāt. Et tamē qd Syracusani cōptarēt expectabāt, & nōnullos ex senatu ad id delectos, cū ingēti pecunia dimitūt in uaria loca, q; mercenariorū manus ex Europa, copiasq; externas quātas ualeat cōducere p̄ perent. Interea coactis iā Dionysius ex dēlectu ciuīum uirib, instructo una cum mercenariorum manu socijsq; auxilijs exercitu, Syracusis exiens agmen edicit, Erycēq; uersus acie directa iter tēdit. Nā ab hoc colle haud p̄cul lita erat urbs Motya, Carthaginēsū colonia, quē locum iā pridem ipsi delegerāt idoneum maximē oportunumq; ad inuadendā infestādamq; reliq; Siciliam. Hac enim primū in potestatē redacta, arbitrabāt se uirib. haud mediocriter hostes superaturum, nec ullo p̄ iter loco desistebat uires copiasq; undicq; cōtrahe re ex Græcis circum urbibus, milites accedētes illico idoneis armis instruere, nec segnis aut parua ad eius expeditionis rumorē undicq; cōcitata multitudo, q̄ libenter promptisq; omnes animis arma p̄perabāt, tā grauiter populos omnes premebat imperij barbarici onus, odiumq; insolentiae Punicę, tum rapiebat unum quenq; summa libido libertatis aliquādo uēdicādæ, primiç; acceſſe Camarinæ, inde Geloos & Acragantinos accepit. Post hęc Himerēsēs acceſſiuit, quib. ad alterā Siciliā partē sedes erāt. Accitis quoq; inter p̄cedendū Selinuntijs, cum omnib. copijs Motyā peruenit: ductabat autem peditū ad octoginta millia, equites multō plures 3000. nauis longas haud pauciorē multo

*Dionysius 89.
raculas copias
edicit.*

multo 200. quas sequebantur oneraria nauigia machinis confertissima multis ac miris, quaeque reliquos omnifariam apparatus, commeatum quoquererumque omnium comportantes, numero nihilo minus 500. tam admirabili apparatu conspecto Erycini, repente in stuporem uersi sunt, nullaque mora facta, cum alioquin Carthaginenses inuisos haberent, Dionysio adhaerere. At incolas Motyæ, quod mox affutura sibi auxilia à Carthaginensibus arbitrarentur, ea spe firmatos haud quaquam terruit hostis, sed mox ad resistendum oppugnaturis, obsidionemque tolerandam impigne se comparant. Nec enim latuerat eos, si quid unquam aduersus rem Punicam Syracusana plebs molitura

Motyæ urbis.

ret, id primum eorum fore consilium, ut Motyam primam euerterent, quod erat firmissimum Carthaginensibus propugnaculum aduersus reliquam insulam, quodque inconcussa temper erga Carthaginenses fide & officio perpetuo populus ille constitisset. Erat urbs illa in quadam insula posita, ab ora Sicula ad stadia, ceterum multitudine domiciliorum & ornamentiæ ædificiorum mirum in modum miraque specie exædificata, quod ex incolarum opulètia, quæ summa erat, curatum fuerat. Habebat autem angustam quandam uiam manu & arte inter undas aggeris in modum eductam, q̄ ad Sicilię littus per siccum ducebat. Hanc tum Motyenses dissipauerunt, ne per eā accessus hosti pateret ad urbē. Dionysius cum architectis litum cōtéplatus Motyæ, cœpit aggeres extruere, naues longas in ipso portus subduxit aditu, onerarias secundum littus anchoris ius sit firmati: post hæc Leptinæ classis prætore curandis operibus præfecto, ipse cum peditatu aduersus urbes Carthaginensium socias proficiscitur. Sicani omnes metu tantarum uirium percussi Syracusis adhaerere: ex reliquis urbibus, solæ in officio & societate Carthaginensium quinq̄ perfittere, Angyræ, Solus, Aegesta, Panormus, Entella. Polentinorum igitur & Panormitanum, ad hæc Angyrense agrum depopulatus, præda passim acta, direptionibus & arborum excidio uaastare cuncta pergit. Aegestam uero & Entellam castris circumstens, assiduis oppugnationibus irruptionem adoriri, summisque moliti cuncta uiribus ut eas pugnando caperet. Interea Himilco Carthaginem dux ad contrahendas copias, ceteraque passim paranda curis intentis adebatur. Classis prætorem cum 10. triremib. properè nauigare iubet clam ut tacito occultoque cursu Syracusas petat, mox intra portus per noctis tenebras ignotus irrumpat, nauigiaque ibi relicta incendio conficere properet. Hanc rem eo consilio moliebatur ut hostium uis coacta clispurgi cogeretur. Dionysio nempenecessarium fore, partem classis ad Syracusas tuendas dimittere. Prætor igitur missus imperata raptissime exequitur: noctu intra portum Syracusarum improvisus ad nauigat, omnibus inscijs eius quod patrabat, repente igitur insistentis incautis, naues quas deductas comperit, rostris impedit, atque ita nullo resistente cunctas propè pertundit ac dilacerat. Quo peracto mox Carthaginem uersus cursum uertit. Dionysius direptis uastatisque omnium agris, qui subditione Carthaginem teneban, coarctatis præterea occlusisque intra mœnia quenque sua hostib. Motyam uersus copias ducit omnes, quod arbitrabatur ea urbe expugnata, reliquas confestim ad deditiōnem uenturos. Exemplo igit numerum operatiū auget, omnes operi iubet incumbere: iam transitum & interluiiem mediā exaggerabat, machinasque ex ordine, & portionis cuiuscunque ratione simul cum aggeris coagmēto eductuque prouchebat, mœnibusque admouebat urbis. Per idem tempus Himilcon prætor classis Carthaginem ex plorato, quod à Dionysio naues subductæ essent, confestim aptissimas quaque triremes ad centum armatis complet. Arbitrabatur enim subito incursum inuadendo incautos, se facile nauigij subductis potitus, cum ea omnia ad am uim sibi libera paterent, nec hosti quippam permare paratum occurrere posset. Hoc ubi successisset, mox obsidionē Motyæ dimissuros hostes bellique tumultum in Syracusas conuersum translatumque iri. Euectus itaque cum centū triremisbus

Dionysius ur-
bis Carthagin-
ensem infe-
stat.

Himilco Syra-
cusarum na-
ues corripen-
das curat.

Dionysius Mo-
tyam obsidet.

tremibus nocturno tempore ad oras Selinuntiorum applicuit, mox circūna
 uigata Lilybæ extrema ora, simul cum luce Motyæ affuit, repente cōspectus
 ab hostib. nihil minus quā rem huiusmodi expectantib. nouum incusit ter
 rorem: naus in anchoris firmatas partim rostris incurvūs conterit, alios incē-
 dio consumpsit, cum nullū à Dionysio subfidium mitti posset. Post intra por-
 tum irrumpere properās classem instruxit in aciem, perinde ac si subducta na-
 uigia foret inuasurus. Quo metu percussus Dionylius copias omnes ad fau-
 ces portus occupandas agere raptim capit. Iamq; aderant occupantib; eum
 locum hostes, obfessosq; tenebant exitus opposita classe: quo consilijs antea
 plus facto, Dionysius, nauigia in portū deducere ueritus est, quod palam con-
 staret deductis ad angustas fauces necessarium fore paucas cum multis confli-
 gere. Comperto, ut erat solers, dubiē rei consilio, milites omnes ad trahendas
 per terram naues in locum idoneū accīngi iubet, quas facile breviq; per mul-
 titudinem obnītentium quo cupierat loco uectas mox in mare liberum de-
 duxit incolumes. ^{Himilconē Syracusani repelunt.} Himilcon adortus primas triremes, opprimere uī conabā, quē illi iaculis telorūq; multitudine repellebāt. Syracusani naues ipsas sagitta-
 riis baleatorib; cōpleuerāt, inde paratis ex littore cuiusq; generis telis intē-
 ti ppugnare, catapultis præsertim, telo nempe uelocissimo uiolētissimoq; af-
 fidua cēde hostē cōprimere. Enim uero magnū terrorē incutiebat noua tā uiō
 lenti telī species, nunquam ante eā tempestatē inter mortales uisa. Ita spe poti-
 undē classis delusus Himilco, nauigat in Libyam: nec enim tū naualē fortunā
 tentare animus fuit: quippe cui pugnā in eū cū duplīcī hostiū numero con-
 grediendū erat. Dionysius uero opificū multitudine celeriter adducto perfe-
 ctōq; aggere, genere machinarū omnia muris admouet, turres arietib. concu-
 tere, catapultis eos deturbare locis, qui per propugnacula distributi subeūtes pugnat Diony-
 sius. mōtū amōpī
 muros arcebāt. Turres quoq; quas in rotis ad idonea loca extructas habebat
 sex in altum per interserta spacia tabulatis eductas, adigi propius iubet, quarū
 fastigia alte subnixa cōpage eminebat, iussu industriaq; Dionysij tectis æqua-
 ta domiciliorū. Nihil tamen oppidanis tanta circūstrepentium hostium agmi-
 na, cātaq; oppugnationis moles cōsternare ualuit: tāetū socijs auxilijs omniq;
 spe destitutos se cernerēt, & inualescēte īā periculo circumuentā salutē atq; īā
 desperationē adductā haberēt. Sed uincere gloria cōtendentes oppugnantē
 hostem, prīmū lōgissimis malis antēnas illigatas tabulatis instruunt in que
 milites armatos disponūt, quos turres hostium uersus, & in machinas intortis
 antēnis extēplo porrígunt. Illi mox faces stuppis illigatis incēfas, pīceq; illitas
 in machinamēta hostiū iactare nō desistūt, flāmamq; celeriter materia corripi-
 it. At Siculī incēdio cōspecto repētē auxilio undiq; accurrit, ignēq; īā alte le-
 ure conantē extinguit, assiduo arietum cōcussu magna mōenium pars pro-
 lapsa, pīcubuit, cōcursuq; frequenti ad eā ruinā utrīnc; facta, hinc irrūpendo,
 illinc resistendo, certamē atrox cōmitīt. Siculī īā nihil sibi obsisti posse rati qn
 urbe potirent, cūcta sufferre atq; subire pericula, periclitatib. insistere oppida-
 nis, ut quādoq; tandē manu liceret iniurias olīm à Phœnicib. illatas ulcisci. Ce-
 terū oppidanis calamitate captiuitatis ante oculos obuersante, efferati cōsiste-
 re, cū nullā fugā uiā patere, neq; terra, neq; mari ullā salutis spē superesse uide-
 runt, cūcta oblidiente atq; occupante hoste, haud ignauē mortē oppetere, de-
 sperata īā & derelicta murorū defensione stipati intra uias & angustos calles
 se cōferunt, ibiq; aditus circū omnes munire pīperant, extremisq; ad ingressum
 domicilijs, quorū parietes firmissima cōpage extructi stabāt, pī moenib.
 utunī, unde in maiorem priore difficultatem adductæ Dionysij copiæ iniquē
 cōfigere cogebant. Nam intra mōenia magno impetu irruentes, incautiusq;
 ueluti qui iam urbem captam existimabant, procurrentes, ab his qui ex domi-
 ciliorum fastigij saxe telaq; deuoluebant īmpunē ex locis superiorib. obrue-
 banū. Cui periculo mox occursum est: nihil cūctati turre lignas pītis unde
 obligeantur.

obsistebatur adiungunt domicilijs, atq; ad scandendum pro scaliis utuntur, quæ
 cum tecta ædium æquarēt, iam deinceps par pugna facta, nec missilibus emi-
 nus uibrando, sed gladijs cōserendo cominus acerrimè dimicabatur: nam in-
 iectis ad culmina Icalis Siculi per eas in domicilia agmine factos euaserūt. Ibi
 Motyæ ad extremum periculi discriminem rem adductam cernētes, conugib-
 natisq; ante oculos uersantibus efferatis pietate suorū animis indefessè inue-
 pideq; obſistere. Illis parentes aderant implorantes extremam eorum opem,
 orantesq; ne se permitterēt in hostium manus & ludibria trahi. Ad quas que
 relas incitatis uiribus furibundi in hostes, in tela ruere. Alios iam flentum co-
 iugum miserabiles uoces, naturamq; infantū fletus exauditi procūl in extre-
 ma quæq; ruentes, agebant, morem quisc; strenuè oppetere properabat, atq;
 animam ante effundendo se subducere, tristi intolerabiliq; spectaculo suoni
 quod liberos, coniuges, familiamq; suam, quod iam prope futurum intellige-
 bant, trahi captiuam ante oculos quisc; suos cernere cogeretur. Neq; ex urbe
 usquam profugere licebat, quippe quam circumundiq; cinctam fluctus clau-
 debat, mare obſessum latè occupatumq; ab hoste tenebatur: neq; ullam apud
 obſidentes (qua res maximè defixerat obſtupefeceratq; omnium animos, at-
 que in salutis desperationem penitus egerat) misericordia spem sibi reliquam
 fore confidebant, consciij crudelitatis, & ſæuitiæ immanis, quam in captiuos
 olim Græcorum foedissimè exercuerant, à quibus non ueniam poscere, sed pa-
 rem iniurię quondam à ſe illatæ ultionem expectare magis æquum erat. Hoc
 ita reliquum eis tantum uidebatur aut strenuè pugnādo ſalutem tueri, uel in-
 ter arma concidere. Hac animis illorum imposta necessitate, res Siculis in
 magnum discriminem adducta est. Nam per oſtia & fenestras obiectas certates
 cum graui damno repellebantur, tum locorum angustijs cum hoste ferociſi-
 mo, utpote cui iam poſita in desperatione uita maxima minimis æquarat pe-
 ricula, cunctaq; iuxta per audaciam & furorem contempta reddiderat. Ita co-
 ferentes manus alij dando accipiendo q; uulnera cadebāt, alij pulli à fenestris
 ui Motyæorum præcipitatis exalto in terram corporibus ſuo pondere cōtere
 bantur. Postremò tracta totam eam diem tali periculo oppugnatione perpe-
 tuo parte utraq; obnixa, Dionysius ad uesperā receptui cani iuſſit, oppugna-
 tionemq; intermisit, perinde ac tantisper iam laſſas cohortes ſuorum quiete-
 re curareq; corpora permittitus eſſet, ut ad ſimilē curā consiliumq; Motyeos
 conuerſos à defenſione auerteret. Quod simulac uti cōceperat, ſactum uidet
 abiſſe locis utrinq; oppugnatores defensoresq;, Archylum Thurium cum in-
 ſtructiſſima iuuentute instructum rem aggredi callide iubet. Ille iam obtene-
 brante nocte ſcalas quibusdā ædibus dirutis admouit, per quas euectus in op-
 portunū locum, eo mox ſocios euocat. Motyæ re cognita, repēte auxilio un-
 tyā expugnat. **Dionysius Mo**
tyæ expugnat. dīc; accurrunt, & quanquam ſerō locis iam ui occupatis, nihil tamē ſegnius
 adiuiti: cōferta ibi atrocissima pugna multis hostibus eō conſidentib. age
 à Siculis uieti multitudine ſuperante atq; irruente Motyæi repulsi ſunt. Qui
 bus cedentibus ecce repente per aggerem uniuersa uis hostium magno agmi-
 ne intra urbem irrumpit. Tum paſsim uictoris ferocia per omnia loca impetu
 furibundo rapti, cædes ubiq; & obtruncatio ſequa patrari coepit. Siculos enim
 in Carthaginensium iugulos & ſanguinem agebat cladis olim acceptq; immu-
 nitatisq; Barbaricæ memoria: ulcisci ſtrages ſuorum pari ira & ſauifſimum in
 uictoria hostē obruere properabant. Ita cuncta promiſcū, ut cui quis obuius
 occurriſſet, uno ordine in necem trahere, non pueritiae, non ſexu muliebri, no-
 ãtate grauatis, nulli deniq; utuo parcere, cūcta gladijs paſſim in excidium co-
 sternere. At Dionysius cupiens urbem illam in p̄dā & ſeruitutem trahere,
 uti ex captiuis pecunia contraheretur, primū cohibere milites à cæde capti-
 uorum tentat. Pōſt ubi parere neminem nec ſe audire, furore auribus ſæuen-
 tium obſrepente uidet, irreuocabiliq; cædis rabie Siculos auerſos inſtēdere,
 præcones

præcones extemplo dūmisit, qui sublata uoce per urbem discurrendo Motyæis proclamarent, ut pro salute confugerent ad templa, quorum religio à Græcis coleretur: quo facto multitudine intra templa acta, à cæde cessatum est. Mox ad diripienda captiuorum bona cōuerso impetu, omnia discurrunt loca, multumq; argentum inuentum contrahitur, ueltis quoq; preciosissimæ, reliquæq; suppelletilis cuiuscq; generis, & felicis opulētiae multitudo ingens. Vrbis prædam omnē Dionysius militib; concessit, ut ea spe promptiores ad inuadenda pericula redderentur. Archylum, qui primum conſederat muros, corona centum pondo donauit: reliquis pro ordinis & uirtutis merito præmia digna distribuit. Motyæos qui cladi superfuerant, sub hasta uendidit omnes. Daime nem uero nonnulosq; Græcos, qui Carthaginensium partes sequebantur, cruci affixit. His peractis præſidio urbi imposito Bitonem Syraculanum eius præſidiū, cuius maior pars ex Siculis erat, præfectum cōſtituit. Tum classis prætorem iubet cum centum & uiginti nauibus hostium ad nauigationem obſerveare, eiq; præcipit ut Aegestā Entellāc; uti principio depopulari cœperat, obſidere. Cæterū aestate iam exeunte cū exercitu Syracusas rediit. Athenis Sophocles trāgœdiā. Sophocles filius trāgœdiā edere cœpit, uictoriasq; decem retulit. Anni tempore transfacto, Phormio Athenis magistratum ad ijt. Romæ sex tri- buni consulari potestate creati, Cneus Genucius, L. Attilius, M. Pomponius, Caius Diymus, M. Veterius, & Valerius Publius. Olympias agebat sexta & nonagesima, qua ſtadio uicit Eupolis Elius. His magistratus gerentib; Dionysius Syracusiorum tyrannus educto Syracusis exercitu, cum omnib; copijs in Carthaginensium ditionē contendit, paſſimq; cuncta populationib; diripiendo uastare pergit. Quo metu Alyciai perculsi, legatis miſſis cū eo pacē societatemq; iunxerunt. At Aegestani nocte adorti munitiones obſidentiū, agmine improviso ignem in tabernacula per stationē disposita, iniecerunt: quo ſubitō terrore magnus caſtra tumultus exagitare cœpit: ac diffusa latè flamma, ſianorū caſtra cum ignis reſtingui nō posset, pauci ex ſuccurrentib; militib; abſumpti ſunt: incidunt. Interim Dionysius maxima equitum pars cum tabernaculis conflagravit. Interim Dionysius agros hostiles paſſim peruagando cum copijs cuncta diripiebat, nemine congreſiente. Leptines uero clavis prætor circa Motyā peruigili ad munus ſuum cura uersatus, latè obſeruando cunctos maris tractus, itinera hostium & nauigations omnes exploratas habebat. At Carthaginenses auditis Dionysij copijs & uiribus, moluntur eum ſuperare omni rerum bellicarum apparatu. Legi itaq; Himilconē regem creant: tum ex omni Libya, itemq; Hyberia copias contrahunt: partim à ſocijs auxilia accersunt, alios mercede conducunt, quorū omnium ad 30000. coegerunt, equitū ad 4000. ppter currus, quos fuiffe ad 400. proditū eſt, naues lōgas 400. frumentarias, quæq; ad machinas, ceteraq;, onera portanda paratae aderant, ſupra 600. ueluti Ephoro placet. Timæus uero eos q; ex Libya traieceré, haud plures 10000. tradit, ad quos post in Sicilia 3000. narrat adiecta ex ea gête delectu habitu, Himilco prætorib; nauis. librum cuiq; obſignatum tradit, mandans ubi portu ſolutū eſſet, enauigareq; clavis in Sicilia ceperint, tum referarent, quæq; ibi ſcripta legiffent, exequi properaret. Hoc liam proficiſt autem excogitarat, quo nauigatio diutius occultaretur hosti, ne cui ſpeculato tur. ti facultas eſſet Dionysio ſignificandi curſum clavis. Erat enim in eis ſcriptū ut Panormum iter tenderet. Spirante igitur ſecundo uento ſoluerunt omnes à littore: ac naues onerariæ mox uelis in altū perlatæ curſu aperto medijs fluctibus uerebantur. At triremium teſtior ſecundum Libyam nauigatio, proxi maq; terre ſenſim inferioraꝝ legendo ſpacia tenebant, ualido ſpirantis à terra uenti flatu uela tendente. Vbi in conſpectum Siciliæ ueniri coepit, onerariæ primæ procul, uti ante alias rapiebantur, ex alto cōſpectæ ſunt, nec mora Dionysius Leptinem cum triginta triremib; occurrere aduentantibus iubet, quæc; cunq; habuerit obuias, roſtris inuadens diſſipet. Ille ad iuſſa procinctus, illico

remis in hostem contendit, primasq; oblatas inuadens, quasdam repete ipso incursu cum ipsis uiris suppressit. Keliquae onerariae uentis illico ad primum tumultum uela dantes, facile raptimq; e manibus hostium euolarunt in altu. Quinquaginta tamen cum milittum quinq; millibus, & ducentis currib. suppressae perierunt. At Himilco simulatq; Panormum applicuit, expositis copijs in hostem cōtendit. Triremes secundūm acieī protectionem iuxta ad nauigare iubet, ipse in itinere capto per proditionē Erice, Motyam uersus castra mouit, cum Dionysius per idem tempus ad Aegestam obsidēdam cum copijs consisteret. Himilco Motyam oppugnando capit. Erant autem Siculis omnibus animi ad conserendum cum hoste parati, iamq; gladios stringebant. At Dionysius simul quod procul admodum à socijs urbib. aberat, simul frumenti importandi difficultate urgebatur, milites continebat, pugnamq; in aliud tempus magis idoneum differendam arbitratus, inde proficisci statuit. Quo consilio captio, Sicanos hortari cœpit, ut pro necessitate in cumbente siras ubes relinqueret nihil uereantur, secumq; omnes in stipendia proficisci ac persistere studeant, pollicitus se eis meliorem agrum, tantumq; quantum reliquias sent daturum, belloq; pacato, mox quibuscunq; ea cura remansisset, in patrias quenq; suas redditurum. Pauci ex Sicaniis metu perculsi, ne si cōtra resisterent, ab exercitu diriperentur, Dionysij postulatis assentiri coguntur: reliqui renentes, mox abscedunt. Alicei simile deficiunt, missisq; ad exercitum Carthaginensium legatis, societatem cum eis & foedera renouant. Dionysius itaq; cum socijs Syracusas contendit, uastādo passim agros quacunq; duxisset agmina. Cæterū Himilco succendentibus ad sententiam rebus, acie instructa Messanam uersus iter & consilia tendere parat, quām imprimis cupiebat in potestatem redigere propter locorum opportunitatem. Portus ibi apprimē eductus, ampleq; patens habebatur, quantum satis esset ad naues suas omnes capiendas supra sexcentas. Si præterea in fauibus transitus loca occupasset, arbitrabatur Siculos ab Italī auxilijs se facile interclusurum, classesq; à Peloponneso insulae appellere prohibiturum. Hæc meditatus cum Himeræis & incolis castelli Cephaloniæ amicitiam contrahit. Urbe Lipara potitus, triginta talenta imperat, tum copias Messanam ducere pergit, ad nauigantibus agmīni proficiscienti nauibus, lectoq; mature magnis itinerib. uitæ spacio, castra posuit ad Peloridem, procul Meliana centum stadia. Eius urbis incolæ simulatq; aduertare hostem renunciatum est, multa per trepidationem tumultuari cœperunt. Nec enim eadem de bello sentiebant, nec eadem inter spe studia populus sequebatur. Nonnulli quidem inter eos eoru audita immensa ui se præterea carentes non solum socijs, sed proprijs destitutos auxilijs, quod equites eorum Syracusis à Dionysio detinebantur, urbem defendi posse diffidebant. Augebat imprimis eorum desperationem & metum, quod mœnia, quibus se tueri debebat, procubuerant, nec ullum iam reparandi tempus, nullum rebus prouidendis, cum hostis iam ad portas adesset, ocium dabatur. Qua formidine compulsi, liberos, uxores, & quicquid electi peculij, preciosaque supellectilis habebant, uecta ex urbe cuncta in uicina oppida contulere. Alios Messanenses diuersa ab hac longe sententia ferebat. Diuulgato iā pridē uetusissimo in ciues sermone, in fatis & oraculis haberí, Carthaginenses olim urbis suæ lixas futuros, famam omenq; illud pro re sua coniectantes, arbitrabantur eius fati nunc adduci instareq; necessitatē, Carthaginenses urbī Messanæ ministria pro seruis obituros, atq; inter seruitia Messanensisibus habendos. Qua spe sublati animis, firmaq; præclaris facinoris fiducia adducti, multis minus auidentibus animos adiçere, cunctoq; ad constanter pro communi libertate dicandum, & pericula fortiter subeunda excitare. Nec mora delectu iuuentutis habitu fortissimos quoque urbis custodiendē securi, Peloridem prope-

rare

Himilco Mes-
fanam occupa-
re conatur.

rare iubent ad arcendos inuasione agri hostes. Interim dū hæc ab illis curarentur, Himilco conspicatus Messanenses ad præsidia & defensionem descensus effusos accelerare, tempus adesse ratus urbem præsidio uacuam adorendi dū centas naues instructas ad urbem nauigare iubet. Arbitrabatur enim (ueluti consonum erat) emissis & occupatis ad defendendos aditus hostium militibus, suos qui ferebantur nauibus: facile destitutam præsidij urbem occupatu-ros. Spirante in puppi Borea, naues plenis uelis subito efferuntur, latoq; rap-tissime tractu maris inter medio portum subeunt, tantoq; agmine celeritas il-la nauium acta est, ut illos qui Peloride stabant Messanenses ad consilia explo-tanda & cursus hostium obseruando intenti, præuerterint. Quāquam simul-ataq; uelis in urbem tendi cognitum fuit, conscn quo in periculo ciues, si præ-occuparent hostes, forent, illico præcipiti cursu præripere, patrijsq; in mœni-bus ad hostium insultum consistere conati sunt. Ita Carthaginenses circum-Carthaginenses
seffa armis urbe, simul per aperta mœnia irrumpunt, uotiq; per eam fallaciam Messana pot-
compotes, Messana potiuntur. Illi quibus strenuus in congressu ad sustinen-untur.
dam pugnā animus fuit Messanij cecidere omnes: alij in proximas urbes con-fugere. Pleraque uero turba per adiectos montes euadens, in castella circum-
per agros extructa dispersi, alij alio rapiuntur. Reliquum uero plebis pars in
manus hostium captiuua peruenit, nonnulli intra partem quandam portus in-
tercepti, quibus cuncta aggredi tentareq; uim omnem quam in manus hosti-
um potius uenire uisum est, sele in mare præcipitare, spe fiduciaq; tractus in-
termedij enatando euadendi, quorum pars maior, cum supra ducenti id peri-
culum adorti forent, fluctibus hausti interiorunt: ad quadraginta uiribus eni-
xi in Italiam incolumes enatarunt. Himilco inductis euestigio copijs intra ur-
bem, primum castella, quæ diuersis illic sita locis hostium plena erant, ador-
tus est oppugnare. Hæc cum munitionibus idoneè comparata, tum uiris qui
fugerant eò strenuè contra dimicantibus satis defensa cernens, destitutis ab ini-
copto, desperata eorum expugnatione. Mox intra urbem conuersus milites
reficit: nam Syracusas ipsas cum primum statuerat.

Cæterum Siculi iam pridem infensis animis exosi Dionysium tempus ido-
neum nocti, descivere ad Carthaginenses, exemptis Assarinis reliqui simul o-
mnes. At Dionysius seruis qui intra urbem erant, ad libertatem uocatis, ad
sexaginta naues ea manu cōplet. A' Lacedæmonijs præterea supra mille mer-
cenarios acciuit: castella per agrum posita obiens muniuit, & frumentum int-
portat. Cæterum summa ope & munitionibus firmissimis arces, quæ in Le-
ontinis erant, circumcingere corroborareq; ad uim omnem tolerandam adni-
xus est, frumentiq; quantum undiq; ex campis demeti potuit, in eas conges-
sit. Tum hortatur Campanos, à quibus tum incolebatur Catana, pro rerum
conditione ea tempestate tantisper in eam, quæ nunc Aethna uocatur, com-
migrant, castellum admodum ad omnes tumultus munitum ac tutum. His
dispositis, centum & sexaginta stadia extra Syracusanam urbem cum copijs
profectus, castra posuit ad locum nomine Taurum. Habebat in ea expeditio-
ne peditum ad triginta millia, equitum plus tribus millibus, naues centum o-
ctoginta, in quibus paucæ triremes erant.

Himilco iam demolitis Messanæ mœnijs, mandat inde milibüs ut ædifi-
cia cuncta diruant, ac solo æquent, neque tegulas, neque ligna, nec materiæ
quicquam incorruptum dissipatumq; usquam relinquant, sed alia incen-
dijs, quæcumque igni obnoxia essent absument, alia durioris soliditatis con-
tusa obtritaq; dispergant. Nec ulla cuiquam cunctatio ad mandata fuit.
tanta simul ad diruendos parietes, & uertendas ædes properante ac feruente
multitudine, breui peractum opus, obliterata protinus monumenta omnia,
deletaq; loci species, ac solum ubi urbs prius steterat, prostratum adeo,
Dd 2 procul-

procultatumqp apparuit, ut uix ulla habitationis, usqua uestigia discerni posse. Conspicatus enim locum illum procul a reliquis insulae spacijs admodum remotum, præterea omniumqp quae in Sicilia haberentur, maxime idoneum, alterum ex duob. sibi faciendum arbitrabatur, aut deletum desertumqp penitus reddere: aut tanta ruina obruere, ut nec tempore breui, nec partia posset opera restaurari. Tam inimico excidio cum satis ostendisset quanto Græcos infectaretur odio, Magonem classis pretorem cum nautica uiuere iubet ad promotorium Taurum. Hunc occuparunt locum Siculi: magna uirorum multitudo, sed duce carebat, quibus antea Naxiorum ager fuerat a Dionysio designatus. Tunc pollicitis Himilconis adducti, promontorium infederant, qui locus cum satis per se munitus esset, & ea tempestate, & post bellum ibi habitarunt, moenibusqp circum loco ductis, urbem condidere, quam quod ab his qui in Tauro manserent, constructa fuisset, iniuncto uocabulo, Tauromenium appellari placuit. Cæterum Himilco curatis militibus, cum peditatu proficisciit magnis itineribus, ac in Naxiæ locum prædictum peruenit. Magones simul classem eodem appellente. Cæterum cum per eos ignis ex Aethna repente ingenti æstu erupisset, adeò ut ad littus usqp maris eructata incendia solum omne concremasset, ita corruptis per id quod Rhyacem appellat passim ad mare locis, interpellatoqp nob eam causam ea transitu peditatus, necessarii erat Aethnæ collem longo actus circuitu transmittere. Quare Magoni mandat, ut Catanam nauiget: ipse celeriter per mediterranea pedestres copias cum mari timis iungere ad Cataniensem littus. Verebatur enim, ne, quod accidit, ubi diuisas copias hosti compertum foret, per eam occasionem antecaperet pugnat. Siculi etenim cum solo Magone confligere properarent. Nam Dionysio consilia cuncta hostium erant explorata, sciebat Magoni fore grauem tardamqp nauigationem Catanae petenti, tum peditib. iter longum atqp impeditum, a speritate uiarum, labore scipioqp admodum legendum. Ea rei bene gerenda lpe Dionysius oblata, nihil cunctatus Catanae contendit, statimqp sine mora cu Magone confligendum censuit, antequam Himilco cum peditatu accederet. Nam instructa pedestris exercitus ad littus acie, arbitrabatur suis dimicantibus, proximi interea subsidij conspectum uires audaciamqp aucturum: contra formidolosius certamen, cunctaqp infirmiora hosti futura: quodqp postremum tutissimumqp videbatur, si quid aduersi accidisset, naues affligitas ad exercitum pedestrem in littore quo conseruerent, habituros. His diligentissime prospectis, Leptinæ cum uniuersa classe mittit, mandas ut instructa acie nautiorum pugnam cum hoste ineat, naubusqp constipatis suos, ne sparsis ferantur ordinib. cotineat, ne multitudine hostium in periculū adducantur. Erant namqp in Magonis classe cum onerarijs & alijs remigio recto rostratisqp nauigia 500. non pauciora. Carthaginenses igit simulatqp littus nauib. repente construtu uidet, nauesqp Græcas in altu ad se terri, subita re percussi multa trepidare, principios in terrâ appellere statutum erat. Post ubi conspecta in littore pedestris acies, si eo cotenderent sibi cum pedestrib. hostium & nauticis uno tempore uiribus dimicandum cernentes, mutato consilio mox ad tentaciam nautici quod offerebant certaminis fortunam se comparant. Igis agmine instructo constipatoqp tenebant hostium insultu excepturi. Leptines uero lectis ex omni classe 30. nauib. cu Carthaginæ solidissimis atqp instructissimis lõge ante alios intrepida quidem constantijs, sed fibus prælium temeraria nimis audacia primus in hostem rapit, repenteqp agmine in primam nauale.

Dionysianoru bant hostium insultu excepturi. Leptines uero lectis ex omni classe 30. nauib. cu Carthaginæ solidissimis atqp instructissimis lõge ante alios intrepida quidem constantijs, sed fibus prælium temeraria nimis audacia primus in hostem rapit, repenteqp agmine in primam fronte facto, multas naues primo cōgressu suppressit. At Mago porrecto sensim agmine cōferto 30. illas circuistit, ibi qp uirib. & audacia Carthaginenses quidem superiores erant, sed Leptinis socij multitudine. Pugna tamen atrocissima uite cu nautarum uirtus & solertia certatim, p laude simul & salute cuiusque sua periclitaret, iam non erat ex capto spacio p incursum mutuum iostis cotidere, colla.

Tauromenium.

sed collatis simul nauigis manus conserere, uir uirum cominus impetere in modum pedestris aciei. Nonnulli dum in naues hostiles saltu se immittere niterentur, in fluctus præcipitabant. Alij periculū idem adorti, prouehente agilitatem fortuna uel in medias hostiū carinas prosliebat, ibiç inter gladios exempti fortissimè periclitabantur. Postremò Leptines haud iam tantæ diutius *Leptinis fuga.*

uim multitudinis sufferre ualens, in altum dare fugam coactus est: reliquæ naues dissipatis ordinibus nauigantes facile sunt ab hostibus instructis superatae. Nam profligato clavis prætore, hostibus Phœnicibus audacia cum uirib. creuerat. Siculos summis pauor inuaserat cuncta sibi absente duce, iā in malam spem posita inclinataç cernerent. Pugna igitur exitu tali decertata Carthaginenses hostem absq; ordine fugientem contentius insectati, supra centum naues obtaineré. A' nauibus sublidiarijs ad littus dispositis nautæ qui natando euadere in terram ad pedestres copias properabant, inter undas necabantur. At multi haud multum à littore procul in conspectu spectantis è terra exercitus obtruncati sunt, congemiscentibus cælo cuiç suis frustra, sed nusq; ferre ualentibus auxilium. Ita littus circumundiq; totum, fluctusq; propinquui cadaueribus & carinarum laceramentis consternati, apparebant: Nam haud parvus Carthaginensium numerus in ea pugna conciderat. Siculorum supra centum naues obtitæ periæ, uirorum ad uiginti & amplius millia. Phœnices ex pugna circa Catana classem in anchoris firmant, captiuas tritimes subductas reficiunt. Ita res acta, ut non iam per famæ rumores, & opinione ferri Carthaginenses audirent rem suam Sicula potiorem, sed ante ipsos oculos uictoriæ percepérant. Cæterum Siculis interim Syracusas uersus, quo reuocari se perspiciebant, detestabile uidebatur, quod perspectum habebant in arcta & grauem obsidionē occlusum iri. Quapropter hortabantur Dionysium, uti raptim, Himilconis acie instructa & expedita occurrere properaret, nihil dubium esse quin facile impletos & labore defatigatos adortus, tum incautam repentina re improvisaç Barbariem consternatam penitus funderet, stragemq; acceptam noua uictoria repararet. Iamq; adductus erat, copiasq; Dionysius aduersus Himilconem agere parabat, quum nonnulli ex amicis accedentes, ei dixere. Quid demum id sequi pergeret: in urbis amittendæ periculum rem illam uerti, nihil ad defensionem præsidij relinqu, si Mago cum classe Syracusas inuaserit. Quibus uerbis tactus re perspecta destitit a sententia. Iam enim proximo exemplo dicerat Messanam per eum errorem in manus hostium proditam, hauquaquam consilium suum esse urbem præsidio uacuam negligere, nec mora Syracusas uersus iter conuertit. At maxima Siculorum pars indignè ferentes quod hostibus occurrere, suaç sequi consilia recusasset, relitto Dionysio pars in patrias quisq; suas, nonnulli in proxima castella diceissere. Himilco duobus diebus cum silentio ad Carthaginæ littus, naues post omnes subduxit ingentiuentorum procella urgente, copias quiete aliquot dies panos Aetnenas curare corpora permittit. Interim legatos mittit ad Capanos, qui Aetnam in- fuses ad defectio colebant, hortans ut dimisso Dionysio ad se deficiant, magnisq; ad id pollici- nem solicitat. tis pellicere conabatur, daturum se illis agrum amplum, atq; optimum, præde spoliorumq; bellî participes facturum, quoq; facilius exemplo cognatae gentis mouerentur, commemorat illis Campanos Entellæ incolas Carthaginensium partes sequi, secumq; una in bello stipendia facere, armas contra Siculos gerere. Postremò ingenia Græca cæteris gentib. inimica esse. Inclinabantur ad pollicita Campani, nec iam diutius defectionem dilaturi uidebant, nisi obides Dionysio dati, præterea iumentus delecta Syracusis cum Dionysio militans in officio perfidare coegisset uel inuitos, tanti pignoris in fidem depo siti metu. Cæterum Dionysius hostium ui perterrefactus legatum mittit ad Dionysius ui Græcos in Italia habitantes, ad Lacedæmonios item & Corinthios eundem Po res suas res lixenum socerum suum imploratum ab omnibus auxilium, oratumq; ne pa- parat.

terent urbes in Sicilia Græcas funditus ab immani Barbarie dirui. Misit quoque in Peloponnesum quosdā cū idonea pecunia, qui milites mercede coducerent, mandans ut quam plurimas liceret conducerent, nec stipendijs parcerent. At Himilco nauibus suis præda spolijsq; hostium exornatis in magnum agit in portū Syracusarum portum remigio cōtendit, totaq; urbs ad hostium conspectum in summā trepidationē adducta est, perculsis omnium animis tanta ui procul aspecta, tantoq; agmine in rem suā irrumpente. Nā ducentas & quinquaginta naues longas aduentare uidebant in ordinem instruētas cum silentio, in cantib. omnes armis spolijsq; suorum circumundiq; præclarē cōpositas. Deinde sequi onerarias uacuas supra tria millia: onusfas uero supra quingētas, simul omnes ad duo prop̄e millia. Vnde tanta classe contigit portum Syracusanum, tametsi satis amplum, confertis stipatum carinis apparere, malisq; in syluæ densissimè speciem cōfertum, uelisq; operiri totas latē undas firmata in anchoris classe, mox ecce peditum nubes ex altera parte properans adest, ut quidam tradunt ad trecēta millia pedestris agminis, equitum ad tria millia, naues longæ ducentæ, dux itaq; exercitus Himilco in templo Iouis sibi tabernaculum prætoriumq; constituit, reliqua multitudo in locis circumpositis collocata duodecim stadia ab urbe. Post hæc Himilco eductis copijs ante mœnia ordines & aciē instruit, hostemq; extra ad pugnam prouocat. Oppidanis deterrantib. pedestri aciē, mox quoq; portus omnis nauib. centum robustissimis pernauigat, ut hæc quoq; parte defixis pauore animis cōfiteri se uictos, & inferiores terra mariq; cogerentur, cum neminem extra ulla ex parte prodire uidet, copias in castra reducit: Post hæc triginta dies agrum regionemq; percurrentes, loca passim omnia arborum excidio, ruina ædificiorum, incendijs, omnideniq; direptionis genere uasstat, ut simul & milites præda rebusq; alijs ad usum explerentur: simul oppidanos calamitate suarum rerum exanimatos redideret. Suburbia quoq; Achradinæ occupauit, tēplaq; spoliauit cetera, & Proserpinæ, cuius sacrilegij impietatisq; in Deos insolētus commiss. breui post meritum supplicium pendit. Mox nanc res ei in peius cedere, cuncta fieri de teriora coepit, cumq; deinde Dionysio paulatim audacia cresceret, crebrisq; lacellere excursionibus, & eruptionib. leuibus cōserere manus assuereret, ex omni semper congressu Syracusij superiores redibant. Excitabant etiam crebro per stationem medio noctis silentio uani tumultus inter milites, subitq; terrores, quibus ad arma frustra, causa quæ id moueret in cōperta, currebatur, miscebanturq; trepidationibus castra, per inde ac hostes uallo irrumpere cernerent. Inde leuissimum genus morbi inuasit stationem, quod omnium initium illis malorum extitit, de quo post differemus, ne rerum cursus & tempora narrando præposterētur. Himilco igitur dum stationem cingere, muroq; obducere castra studet, omnia prope proxima operi sepulchra demolitus est, ad murum educendum, in quib. Gelonis & eius coniugis Demaretē monumenta miro opere olim extructa subruunt. Tria castella fecit mare construxit, unum ad Plemmyriū, alterum in medio portu, tertiu ad Iouis tēplum. Ac quicquid uini frumentiq; importabatur castra intra hæc cōgeri curauit. Reliquoq; cōmeatus, & cetera usui necessaria, eodem contulit, arbitratus eam oblidionē diuturnē moræ futurā. Tum onerarias naues in Sardis & Libyā ad frumentum & reliqua cibaria conuehenda nauigare iussit. Interea Polixenus Dionysij socer ab Italia & Peloponneso rediens, naues lōgas à socijs acceptas triginta adducebat quarum Pharacidas Lacedæmonius prætor erat. Post hæc Dionysio cum Leptine curæ omnes erāt intentæ ad urbem reb. necessarijs munendam. Nauib. itaq; lōgis ad cōmeatus importandos enauigarunt. Tum Syracusani ad urbis custodiā solliciti, simulq; uelut in insidijs ad omnes occisiones intēti, cum forte nauem procul uidissent frumentariam, cursu rapto ad hostes tendentem, repente suis ipſi auspicijs absque ducis iussu cum quinque nauibus

Panicus terror

uibus citatis remis in eam feruntur, captamq; subito intra urbem trahunt. Carthaginenses re conspecta confestim cū 40. nauib;. instructis in hostem auxilio suis properant. Nihil cunctati Syracusani repētē cunctis nauib;. instructis in-
uadenti hosti occurrunt: atq; pugna conserta, prætoriā nauē cū 20. alijs uī cœ
pere, 4. dilaceratæ perierunt, reliquas fugientes ad stationē usq; sunt consecuta
ti, prouocarec; ultrò munitionib;. obnauigando insultandoq; telis hostem ad
pugnam ausi sunt. At illos inopie rei incredibilisq; audaciæ admiratio turbato
s intra septa continuuit. Syracusani captiuas naues simul adnectentes suis, in
tra mœnia uexere: animis eo successu elatis multa inter se considerare, multaç;
periactationē profari, Dionysium superatū, à se solis illo absente Carthaginē-
sem classem profligatā. Ita in superbiam elati in conuenticulis multa colloqui
inter se, damnare dementiā quisç; suā, quod uires que cuiq; inessent ab omni-
bus sponte negligenter, sese ipsos temerè abiijcerēt, ac p ignauia Dionysio ser-
uirent, quod si uiri esse uelint iam tum summā in manib;. occasionē teneri dis-
oluendē tyrannidis pristinæq; libertatis uendicandæ. Superioribus quidem
temporibus initio iniecta seruitutis ab inermibus, ueluti tum fuerat, armato
tyranno obsisti nequiuisse: nunc arma in manu esse propter bellum. Interim
dum sermones huiusmodi per uulgas factarentur, ecce Dionysius naue adue-
ctus applicat, aduocataç; concione Syracusanos laudat hortaturq; ut deinceps
confidant, se breui bellū illud eis pacatum: oratione habita cum eā con-
cionem dimissurus esset, Theodorus Syracusanus clarissima uir inter equites
laude, præcipuaç; audacia, & animo ueluti uidebatur ad facinus promptus,
ausus est pro libertate communī in hæc uerba prorumpere.

*Interpres qui hos libros in gratiam p̄ij secundi Pont. uertendos suscepit, immatura
morte præuentus, ad hunc usq; locum peruenit. Quod superest alij uiris
doctis transferendum reliquis.*

DIODORI SICVLI BIBLIOTHECÆ
HISTORICÆ LIBRI XIII. PARS POSTERIOR
à fine translationis Vaticanæ, per Bernardinum
Rutilium uerſa.

Concio Theodori Syracusani de recuperanda libertate.

FAmetsi quædam mendaciter affinxit Dionysius, id quidem certe
quod postremo loco dixit, uerissimum est: bellum se scilicet pro-
pediem finiturum. At id nō ipse dux (nam sæpe inferior abiit) sed
credita ciuibus patria libertate effecerit. Nunc enim nemo uestrū
alacriter discrimin subit, quippe cum nihil à clade distet uictoria.
Nam si à Carthaginensib. uincimini, imperata facere: quod si uiceritis, Diony-
sium grauiorem quam illos habere dominum necesse erit. Carthaginenses e-
nim bello uictores, certo accepto tributo uos haudquam patrijs legib. ad
ministrare ciuitatē ueteruerint. At hic direptis fanis, ablatisq; priuatorū cū uita
simul fortunis, seruos mercede in dominorum seruitutem cōducit. Ac que in
captis urbib. grauissima accident, in pace ipse perpetrans, sublaturū sese bel-
lum pollicetur. Nobis uero ô ciues, non minus quam Punicum bellum tyran-
nus quem intra mœnia habemus, profligandus est. Nam arx, quæ seruorū ar-
mis custoditur, aduersus urbem munita, & mercenariorum manus ad Syracu-
sanorum seruitutem collecta est: potiturq; ciuitate haud quaquam æquabiliter
iura distribuens, sed solus princeps omnia per auritiā agendi certus. Ac nūc
quidem hostes exiguum agrī partem obtinent, Dionysius uero uastatam om-
nem tyrannidis sua satellitibus est dilargitus. Quousq; igitur tandem hoc nō
bis perpetiendum: quorum ne periculum faciat fortes uiri morte substitent.

Dd 4 Aduer-

Nauale præliū

*Successus pā-
ru ferociam.*

Aduersus ne Pœnos bellum gerētes extrema discrimina magno animo ferimus, & in acerbum tyrannum pro libertate ac patria ne uerbo quidem fiduciā inferre audemus: & cum tot hostium millib. obsistamus, dominum ne generosioris quidem serui uirtute præditum uerebimur. Neutquam enim digne quis Dionysium uictuso Geloni contulerit. Ille uirtute sua cum Syracusanis, alijsq; Siciliensibus Siciliā omnem liberauit: hic liberas adeptus ciuitates, cæterarum omnium compotes hostes reddidit, suam ipse patriam in seruitutem redegit. Ille diu bello ante Siciliam gesto effecit, ut qui in urbibus erant, ne hostes conspicerent quidem. Hic à Motya cum per totam insulam fugisset, sele intra moenia conclusit, aduersus ciues quidem audax, sed hostium ne conspectum quidem sustinens. Quid enim? Ille ob uirtutem & rerum gestatum magnitudinem non Syracusanorum modò, uerū etiā Sicilienſum ultro imperium accepit: hic ad sociorum perniciem ad seruitutem ciuium ducem profsus, quid ni omnibus iure odio sit? Neque enim solum indignus imperio, sed mille mortibus merito dignissimus est. Gela & Camarina per hunc euerſae sunt: Messana per societatem funditus sublata, uiginti millia sociorum periē rerum omnium summam in unam urbem dūtis cunctis Græcanicis per Siciliam urbibus conclusimus. Præter cæteras enim calamitates Naxum & Cataniam socias ciuitates in seruitutem redegit, oportunas urbes funditus delectis, duobus aduersus Carthaginenses confertis prælijs, utroq; inferior descessit, creditōque ei semel à ciuibus belli imperio, extemplo libertatem abstulit, qui legum fiducia uterentur interimens, diuitijs p̄pollentes in exilium eñciens, exulum uxores seruis inquilinisq; matrimonio collocauit, ciuitati armorum compotes Barbaros peregrinosq; efficiens. Hæcq; egit (prō Iupiter dīquē omnes immortales) ignobilis prætoriorum administer. Vbi Syracusana libertatis cupido, ubi maiorum res gestæ? Quid memorem ad Himerā trecinta Carthaginensium millia ad internacionem perdita? Prætermitto tyrannorum euerſionē qui Gelonis tempore fuerunt: nuper admodū tantis Atheniensium copijs in Syracusas bellum molitis patres nostri ne nuntium quidē stragis reliquerunt. Nos tale paternæ uirtutis exemplum habētes, imperatis Dionysij audientes sumus: idq; adeò armorum compotes: Diuinū etenim quodā numen cum socijs uos in arma ad recuperandam libertatē impulit, licetq; hodie, si uiri boni concordesq; esse uelimus, à graui necessitate liberari. Superiori nanq; tempore cum sociorum ascripticij quidam essemus milites, & mercenariorum multitudine referti, fermè occasione necessarie cedebamus. At nunc armorum cōpotes, cum socios adiutores, simul, spectatoresq; uirtutis habeamus, ne cesserimus, sed palam faciamus nos occasione, non timiditate seruitutem sustinuisse, ne nos bellorum pudeat, cum imperatorem prædonē urbanorum fanorum habeamus, tantarumq; rerum præside eo utamur, cui ne mo qui recte utiq; sapiat, ne priuati quidem uictus administrationem commisrit. Et cum ceteri propter periculorum magnitudinem in bellis potissimum deorum sanctitatem obseruent, speramus per hominē impietate celebrem finitum iri bellū. Atqui si quis exactius inspicere uelit, inueniat Dionysium nihilominus pacem quam bellum irritare. Nūc enim propter hostilem formidinem nihil existimat aggressuros in se moliri Syraculanos. Fatigatis uero Carthaginensib. armorum compotes ac rebus gestis elatos libertatem sibi uendicatuos. Ob id enim opinor priori bello proditos Gelam & Camarinā incultas reddidit, & in foederib. plerasq; Græcas urbes deditas incultas passus est. Post hæc in pace Naxo & Catana contra foedus in seruitutem redactis, alterū Italicis Campanis receptaculum præbuit. At ubi deperditis illis, qui superfuerant s̄aþe tyrannidē deleri aggressi sunt, rursus Carthaginensib. bellū indixit. Nec enim hic uiolare foedus cōtra iuslurandum est ueritus, ubi pretermissoſ Si culorū cōuetus pertimuit. Itaq; omnino in horū ruinā inuigilasse uidetur. Ac

primo cum ad Panormū obīccere aciem hostibus ē classe descendantibus corpore propter salum male affectis posset, detrectauit. Post hæc Messanam tantam tamq; oportunā sine auxilio negligens dirui sinit, ut non modo quā pluri Siculi euerterentur, uerū etiā Carthaginenses Italica auxilia & Peloponnesicas classes intercluderēt. Ad extremū in Catanensi littore dūnicauit, profectus ad prēlium apud eam urbem conserendum, unde uictis in suos portus perfugium esset. Post naualem pugnam malis exortis uētis, coactusq; Carthaginensibus remigio classem protrahere, pulcherrimam uincendi occasionem habuit. Nam pedestres hostium copiæ nondum peruenierant, & procellæ magnitudo naues eorū in littus ejicēbat: tūc à nobis à terra simul omnib. incumbentib. necessario illi aut in terrā descendētes capti essent, aut ad undas reiecti naufragij littus repleuissent. Verū Dionysij res apud Syracusanos ulterius accusare haud quaç; necessarium esse existimo. Si enim rebus ipsis immedicabilia passi nequaç; lese animo excitant, quoniam pacto habendis orationibus ad huius hominis supplicium adigentur: idq; adeo cum sciam ciuem eū fuisse nequissimum, tyrannum acerbissimū, ducem, unum omnium imbecillimū. Quoties enim una cum eo in aciem descendimus, toties uicti sumus. at nunc per nosmetipso paucis nauibus uniuersum hostilē exercitum nauali prælio deviciamus. Quamobrem alius quærendus imperator, ne si prædonē diuinorum ædium ducem bellū habeamus, cū ipsis pugnemus dījs. Aperte enim celeste numen ijs, qui ad imperium hominem maximē sacrilegum adhibuerint, aduersum est. Nam si cum hoc uniuersæ copiæ uicta fuerint, sine eo exigua pars ad debellandos Carthaginenses sat est. Quid nī omnes euidentis deorum numen conspiciant? Quamobrem ciues, si sponte imperium deponit, eum cū rebus suis mutare solum sinamus. Quod si nolit, præclaram capessendæ libertatis occasionem in præsentia obtinemus: cuncti conueniemus, compotes ar morum sumus: socios nō modo ex Italia Græcos, sed ex Peloponese etiam habemus. Imperium uero aut ciuib; secundum leges, aut parantem urbem Corinthijs, aut principibus Græciæ Spartanis concedendū est. Eiusmodi orationem cum habuisset Theodorus, Syracusani animis suspensi in socios respiciebant, ac Pharacida Lacedæmonio sociæ classis duce ad suggestum profecto, omnes eum authorem futurum libertatis expectabāt. Sed is tyrano familiariter utens, se à Lacedæmonijs in societate belli Syracusanorum & Dionysij missum esse aduersus Carthaginenses, non ad euertendum Dionysij imperium, differuit. Cùm præter expectationem recusatio cōtigisset, mercenarij ad Dionysium concurrere: Syracusani perculsi quietem agere, uehemēter Lacedæmonios detestates. Nam & antea Aretes Lacedæmonius cū libertatem eorum capessuisset, proditor fuerat, & tunc Pharacidas orsis eorum intercedebat. Dionysius uero tunc quidem perterrefactus concionem dimisit. Post hæc humanis usus colloquijs cum multitudine uersari, alios donis honestare, quosdam epulis accipere. Cæterū Carthaginensibus post suburbij ruinam direptumq; fanum Cereris Proserping, pestilentia exercitum inuasit. Accessit ad diuinam calamitatem id quoq; quod plurima hominum millia eodē con fluxerant, quodq; anni tempus erat ad ægritudines efficacissimum, & illa præ terea æstas nimijs feruoribus exarsit. Quin & locus in causa uehemētoris clavis uideatur. Nā & antea Athenienses ibidē metati, ē morbo, quod locus palustris & cauus erat, multos mortales amiserat. Prīmū ante solis exortū ob aquarū aure frigiditatē corpora horrore corripiebant: per meridiē uero tanta turba angustū in locū oacta æstu suffocabat. Attigit labes Aphros primū, ē q; bus multis obeuntib. primo mortuos humabāt. Postea, pppter & cadauerū copiā, & quod ægrotos efferētes ualitudine corriperent, nemo accedere ad labores audebat. Sublato igit̄ omni cultu destituta ope calamitas erat, pppter eū insepulorū sœtorē, & palustrē putredinē, morbi primū defluxio occipit: post

*carthaginēsis
exercitus pestis
infestatur.*

ad collum turnores exoriebantur, deinde mox febres insequi, & ad scapulam nerorum dolores, & crurum grauedines, inde intestinorum dolores, & in corporum superficie pustulæ erumpabant. Plericq; igitur eiusmodi lue laborabant, quidam in furem & rerum omnium obliuionem incidebant, qui circu euntis castra, emoti mente obuios pulsabant. Deniq; euenit ut & medicorū auxilium, cum ob malī uehementiam, tum proptei morbi celeritatem, inefficax redderetur. Quinq; enim aut sex ad summum diebus grauibus affecti tormentis interibant, ut ab omnibus beati dicerentur, qui in bello mortem oppetiissent. Nam ægrotis assidentes cuncti in ualitudinem incidebant, ut grauis laboratib. calamitas esset, cum nemo inseruire miseris uellet. Necq; enim prorsus alieni tantum inter se destituebant, sed frater fratrem, amicus familiarem

Dionysius Carthaginis ob suimet ipsius formidinē negligere cogebant. Dionysius ubi Carthaginem ob suum calamitatē accepit, nauibus 30. expletis, Pharacidā & Leptinem classis prefectos iubet luce prima in hostiū classem egredi: ipse silēti luna noctū copias circūducit, circūiectusq; Cyanes fanū, clām hostib. sub primā lucē succedit ad castra. Equites igit̄ & ex mercenarijs pedites 1000. ad partē Punicorū castrorum in mediterranea uergente p̄misit. Hi forte mercenarij maximē p̄ter ceteros omnes Dionysio intensi erāt, & qui sāpē defectiones & tumultus excitarant. Quapropter Dionysius equites monuerat, ut quū hostes attigissent, fugarent, ac mercenarios destitutos relinquerent. Quibus imperata executis, omnes illi trucidati sunt. Dionysius uero castra simul & oppida oppugnare adortus, Barbaris rei nouitate perculsis, & tumultuarie succurrentibus ille Polichneam (castello nomen est) ui capit. Ex alia parte equites ac triremes quædā appulsa, locum apud Dasconem expugnant, statimq; naues omnes sponte irruunt: cumq; iubilasset in expugnatione præsidiorū exercitus, trepidare barbari. Ab initio enim omnes aduersum terrestrem exercitum propugnantes in castrorū oppugnatores cucurrerāt, sed ubi nauium etiam inuasionē conspexere, rursus stationi succurrebant. Verū celeritate tēporis præuenti, inutile studium adhibuēre. Adhuc enim eis in tecta nauium inscendentib. hostiles naues obliquo remigio impulsæ uim incutiebant, atq; una oportuna plaga uulneratas naues demergebant. Aliæ per plures incursum disiectis, quæ cōglutinatæ erāt, tabulis, magnum terrorēm obſistentibus iniiciebant, ac omnino præstantissimis quibusq; confractis nauibus, deiecta ex rostris fragmen ta horrendum strepitum reddebat: prætensum pugnæ littus cadauerib. comblebatur. At Syracusani de præstātia contendentes, acrī inter se studio insiliare in hostiles naues præoccupabāt, & Barbaros magnitudine circumstantis casus percussos & circumuentos cædebāt. Quin ne terrestris quidem exercitus stationem opugnās, illorum studio concedebant, inter quos forte Dionysius quoq; ipse fuit, cum ad partem quæ ad Dasconem erat ad equitasset, inuen

Syracusani clasē arrha genensum in cōtiguisq; ad has onerarijs occurrib. nonnullisq; etiā triremib. ignē in eas iniecere, flāma in altū elata, & per amplū locū effusa, naues incēsæ sunt, nec quæque mercatorū aut nautarū opitulari, ppter ignis magnitudinē potuit. Magno etenim exerto uēto ex remulco tractis scaphis in adruētes onerarias ignis est illatus, ac quibusdā hominib. propter plagæ metū enatātib. anchoralib. incēsis, ob procellā naues inuicē cōfligebant. Nōnullæ inter se collisæ, quædā uēto eiectæ, plereq; igni periēre. Hic igitur flāma per malos onerariorū nauis sele reuoluēte, & antemnas incendēte, spectaculū urbanis Theatralē cōtigit, similisq; barbarorū interitus de cælo ob impietatē factis uidebat. Quāobrem successibus elati grandiores natū, trajectitias naues pueris, ætateq; iā prouerictoribus, qui modo non extrema senecta laborarent, complebāt, & ad naues in portum fortuito confertim accedentes, antea corruptas igni diripiebāt, eligentes ex utilibus eas quæ resarciri possent: integras uero alligātes in urbem trahebant.

trahebat. Ita nec emeriti ppter etatē sese cōtinere poterāt: quin prē nūmio gau-
dio animi contentio etatē superabat. Cæterū rumore uictorię per urbem
manante domos deſtituebat cum ſeruis una pueri mulieresq; omnibusq; ad
mœnia properatibus, locus uniuersus ſpectantium turba repletus eſt, horum
alij extenſis in cœlum manib; dijs gratias agere: alij diuinam direptorum fa-
norum ultionem accepisse barbaros dicere. Diuinum etenim bellū haud diſ-
ſimile ſpectaculo longē lateq; apparebat, tum multis nauibus incenſis flāma
per malos in altum ſele iactante, Græcis unamquanc; uictoriae partem ingen-
ti uociferatione ſignificantibus, Barbaris malī terrore plurimi tumultus mix-
tumq; clamorem edentibus. Verū enim uero tunc quidē exorta nocte præ-
lio diſceſſum eſt. Dionysius iuxta Barbaros meatus ad Iouium caſtra po-
ſuit. Carthaginenses terra mariq; ſuperati, clām Syracusanis legatos ad Dio-
nyſium miſere, orabantq; eū ut ſuperſtitie ſineret in Lybiā deuehi, ac ſe tre-
centa, quaꝝ in caſtris habebant talenta pollicentur. Dionysius omnes quidem
nequaquam poſſe aufugere respondit. Cæterū Carthaginenses ciues ſolos
clām abire mari noctu ſiturnum. Intelligebat enim Syracusanos ac ſocios mini-
mē ſibi ut id hostibus condeceret permifſuros. Hęc autem agebat Dionysius,
ne funditus Carthaginenses perdere uires, ne quando Syracusanī horum me-
tu ocium ad capiſſendam libertatem nanciſcerentur. Itaq; Dionysius com-
poſita in diem quartum cum Carthaginensib; ſub noctem fuga, copias in
urbem reduxit. Hīmilco aduecta noctu trecenta in arcem talenta diſpolitis in
iſſula per tyrannum tradidit: ipſe ubi ſtatuta dies affuit, noctu triremes qua-
draginta urbanis expleuit, relictoq; cetero omni exercitu fugere iſtituit, iāq; Dio-
nyſio portum enauigarat, quum Corinthiū quidam curſum ſenſere, ſtatimq; Dionyſio
nūnciarunt, dumq; milites ille ad arma conciret, ducesq; per otium colli-
geret, nō expectauere iſsum Corinthiū, atq; eueſtigio in Pœnos inuecti, dum
inter ſe remigio cōtendūt, poſtremas Punicas aſſecuti ſunt naues, quas roſtri
contritas mertiſſere. Poſt hec Dionysius exercitū eduxit. At auxiliarij Carthagin-
enſium Siculi präuentis Syracusanis, per mediterranea aufugere, ac fermē
omnes in patriam erauerunt. Dionysius occupatis per custodias uijs, cum ad
huc nox eſſet, copias ad caſtra hostium adduxit. Barbari duce & Carthagin-
enſib; Siculisq; deſtituti, animum deſpondere, perculsiq; aufugiebant, alij qui
in uias & custodias incidebant, deprehensi ſunt, pleriq; abieciſi armis ut uitæ
parceretur orantes, occurrebant. Soli Hiberi cum armis in unum collecti ca-
duceatorem de ſocietate miſerunt. Dionysius inito cum his foedere, eos inter
mercenarioſ dispoſuit: reliquā multitudinem uiuam cœpit, cæteraq; impedi-
menta militib; in prædam cōcelsit. Hunc igitur in modum fortuna celerei
Carthaginensib; mutationē rerum attulit, cunctisq; mortalibus oſtendit qui
maiora iusto moluntur, eorum ſe breui imbecillitatē redarguere. Illi etenim
omnibus ferè präter Syracusas Siciliensib; potiti rebus, eamq; leſe capturos
ſperantes, repente in ſollicitudinē de ſua patria redacti ſunt. Euerſisq; Syracu-
ſanorum ſepulchrī, 15000. in ſepulchorū peſte coaceruatorum intuebantur,
& cum Syracusanum agrum flammis depopulati fuiffent, exemplò mutatis
rebus claſſem ſuam cōflagrantem uidere, & in portum cum omni exercitu ſu-
perbè ingredientes, ſuccelusq; ſuos Syracusanis oſtētantes, ſeſe noctu cursu-
ros inde, & ſocios proditos hostibus relictuſ ignorabāt. Dux ipſe poſito in
tra Iouium fanū tabernaculo, redactisq; in ſuū cenſum turpiter ſacrī, puētibus,
paulo pōſt Carthaginē, pfugit, ne debita naturę morte reddita impunitā impī-
tate ferret, ſed in patria expoſitā opprobrio omnium uitam ageret: eoq; infe-
licitatis proceſſit, ut in tenuiſſima tunica ſuam arguens impietatem, confes-
ſamq; ſcelerū in deos pœnam numini exhibens, urbī ſtempla circuiri, deniq;
ſeſe desperans mortem ſibi ipſe conſciuīt, ingentem uiolatę religionis formi-
dinem ciuib; relinqueſ. Ilico enim & alia ad bellum attinētia fortuna illis manus aſſert.
coaceruatorum

Hīmilco à Sy-
racusanis no-
tū aufugient
opprimitur.

Inconfititia re-
rum humanar-
um.

Hīmilco ſibi
manus aſſert.

coa: eruauit: quippe clade per Libyam diuulgati socij iam pridem grauitatem
 imperij Carthaginensis exoli, tum propter militum ad Syracusas prditionem
 longe acrius in odium exarsere. Quamobrem ira simul instincti, simul eos ob
 rem infelicer gestam despicientes libertatem capessebant, missisq; inuicem
 legationibus, exercitum coegere, & in apertū egressi metati sunt, confessimq;
 non liberis modo, uerum etiam seruis conuenientibus ducenta hominū mul-
 lia collecta, atq; occupato Tuneto, urbe haud procul Carthaginē sita, inde in
 aciem descendebant, praelijsq; superiores intra mœnia Poenos continebant.
 Carthaginenses uero palam à dijs bello uexati, primo paulatim conuenientes
 perturbabantur, supplicationesq; placandæ numinū ire adhibebantur. Dein
 de ciuitatem omnem religio ac metus inuasit, cum singuli ciues seruitutē co-
 gitatione prospicerent. Quamobrem censuere ut omnino uiolati dij placare-
 tur. Sed cū ante neq; Proserpinæ, neq; Cereri sacra facerent, insigniores quo-
 que ciues sacrificijs horū præfecere: cumq; omni ueneratione inter deos acce-
 ptis sacra Græco ritu peragebant, delectosq; è Græcis qui apud eos erant gra-
 tiosissimos quosq; deorum cultui præpōsuere. Postea & templa constitue-
 bant, bellicasq; res cōparabant. Verū enim uero cū rebelles conuenē essent,
 ne duces quidē oportunos habebant, & quod caput erat: ipsi præ nimia mul-
 titudine alimēta deerant: Carthaginensib. uero illi & de principatu inuicem
 seditiones agitabant, & eorū nōnulli à Carthaginensib. pecunia corrupti, cō-
 munis spes destituebāt. Vnde ppter cibariorum inopiā & nonnullotum pro-
 ditionē, hi in patrias digressi maximo metu Carthaginēs liberarūt. Acresq;
 dē Aphricē hoc statu erāt. Dionysius uero cū mercenarios sibi infēssissimos ui-
 deret, uereturq; ne per eos euerteret, primo ducē eorū Aristotelē cōprehen-
 dit: dein vulgo cū armis collecto, & stipēdia acerbis exigēte, Aristotelē mitti
 ad se Lacedēmonē dixit, ut apud suos ciues iudiciū subiret: mercenarijsq; qui
 circiter 1000 numero erant, Leontinorū urbē atq; agrum in stipendiū dedit.
 Cumq; illi propter regionis amoēnitatē obtēperaissent, in Leontinis sortito ha-
 bitauere. Dionysius mercenarijs alijs cōductis, his libertinisq; imperiū credi-
 dit. Post stragēm autem Carthaginēsium qui ex urbibus Siciliæ in seruitutem
 redactis supererant, congregati sunt, receptisq; proprijs quiq; patrīs se se resi-
 ciebant. At Dionysius mille Locros, Medimnorum quatuor millia, sexcentos
 ex Peloponneso Milesios, profugosq; è Zacintho & Naupacto, Messanam
 ad incolendum traduxit. Sed cum offensos Lacedēmonios cerneret, quodā
 se electos Messanios in illustri urbe collocasset, eos Messana transtulit, datoq;
 quodam ex Bacenis finibus ad mare oppido seiunxit; quā quantamq; eis par-
 tem attribueret præfiniuit. Verū Messanij urbem Tyndaridem uocauere,
 cumq; inter se se rem publicam beneuolenter administrarent, multis conscri-
 ptis ciuib. breui supra quinq; millia effecti sunt. Postea in Siculorum agrum
 saepe bello illato, Meneum & Morgantinū cōpere: cū Agyri Agyrenorū
 tyranno, ac Damone Centuripinorum principe, Erbetæisq; & Allarinis fœ-
 dus iniere. Cephalundum ac Soluntem, & Ennam per prditionem occupa-
 uere: ad hæc cum Erbiscenis pacem composuere: ac res quidem Sicilię hoc in-
 statu erant. In Græcia uero Lacedēmonij magnitudinē Persici belli prouide-
 tes, alterū ex regibus Agesilaum reb. præfecere. Is delectos sex millibus mili-
 tum, ac triginta ciuib. ex optimatibus ad consilium constitutis, exercitū in
 Asiam Ephesum traduxit: ibi quatuor millibus cōscriptis, copias peditum de-
 cem millium equitum quadringtonitorum in campum produxit. Conseque-
 tur forensis turba, & prædæ gratia non minor ea q; dicta est, percurrentes Cay-
 striam planiciē, agros Persarū ditioni subiectos uastauit, donec Cumā perue-
 nit. Inde egressus plurimam æstatis partem in populanda Phrygia, finitimusq;
 locis consumpsit, ac locupletatum præda exercitum sub autumnū Ephesum
 reduxit. Dum hæc gerunt, Lacedēmonij legatos ad Nephrem Aegypti regē
 de sociis

Agesilaus La-
 cedēmonius
 Persarū agros
 uastat.

de societate miserunt, qui pro auxilio apparatum ad triremes centum & tritici quingenta millia Spartiatis dono milit. Pharax autem Lacedæmoniorum nauarchus cum centum uiginti nauibus Rhodo auctus, ad Sasanda Cariæ oppidum Cauno millibus passuum triginta distans applicuit, inde irruens Caunum Cononemq; regiæ classis Imperatorem cum quadraginta nauibus Cauni morante oppugnabat. Cæterum per Artaphernem ac Pharnabazum Cauni cum ingeni exercitu allato auxilio, Pharax obſidionem ſoluit & cum omni claſſe ad Rhodium abiit. Post hæc Conon collectis octoginta triremibus, in Cherronesum nauigauit. Rhodij uero electa Peloponneliorum claſſe à Lacedæmonijs defecere, Cononemq; cum omni claſſe intra urbem recepero. At Lacedæmonijs, qui ex Aegypto donatum triticum uehebant, Rhodiorum defectionis ignari confidenter ad insulam applicabant. Rhodij & Conon Persicæ classis praefectus nauib. in portus tractis, urbem frumento repleuerunt. Superuenerunt etiam Cononi 90. triremes, 10. ex Cilicia, 80. ex Phœnicia, quarum imperium princeps Sidoniorum habebat. Post hæc Agesilaus educto in Caystri campos exercitu & circumiacente Syilo agrum, incolarum opes uafauit. Tissaphernes decē millib. equitum, quinquaginta peditū collectis, Lacedæmones subsequebatur, palantesq; ab ordinib. inter pabulatum perimebat. Verum Agesilaus militib. in oblongum quadrum statutis, accluem ad Syphum locum capescit tempus inuadendis hostibus oportunum obſeruās, agrumq; Sardes uicq; percurrens, hortos & uiridaria Thissaphernis arboribus alijs rebus ad delicias, pacisq; bonorum oblectamenta sumptuosè extorta, ualabat. Inde conuersus, ubi in medio inter Sardes & Thybarnas fuit, Xenum Spartiatam cum mille quadringentis militibus noctu ad locum quendam Adasym nomine misit, ur Barbaris insidias faceret: ipse prima luce cum copijs proiectus, ibi insidias præteriit. At Barbari incompositæ in extremum agmen incidentes, incredibiliter diſiuncti sunt: repente uero ille in Persas conuersus est, facto ingenti prælio, ac signo his qui in insidijs erant erecto, illi cum catus in hostes illati sunt: Persæ cum ſe in medio interceptos uiderent, perculsi enelgio fugam arripiunt. Agesilaus quadantenus infuscatus, ſupra sex millia **Agesilaus Tis-**
trucidauit: captiuorum uim ingentem coēgit: caſtra multis referta diripiuit. **Tissaphernē præ-**
Post pugnam Tissaphernes audacia Laconum perculsus, Sardes ſe contulit. **lio uincit.**
Agesilaus superiores prouincias aggredi moliebatur, ſed cum litare in ſacris nequiret, rurſum copias ad mare reduxit. Artaxerxes autem Asiae rex auditis cladibus, bellumq; Græcorum pertimescens, Tissapherni succenſebat. Eum nanq; bellii authorem fuifſe, adhac à matre Paryſatide rogarabatur ut Tissaphernem ſupplicio afficeret, ea enim post filij ſui Cyri obitum, quum in fratrem ex peditionem ſumpſit, ab illo diſſidebat. Conſtituto igitur duce Thitrauſta, ei ut Tissaphernem comprehendere, mādauit, deditq; ad ciuitates præfectosq; literas, ut omnes illi dicto audientes eſſent. Thitrauſtes cum Coloffas Phrygiae perueniſſet, per Larissæum quendam ſatrapā in balneis Tissaphernem coepit, & abſciſſum eius caput ad regem miſit, ipſe pellecto ad colloquium Agesilaο, ſemestres inducias pactus eſt. Atq; Asiae reb. hunc in modum ordinatis, Phocenses ob quasdam expoſtulationes bello Bœotij illato, in eius ſocietate Lacedæmonios adduxere, ac primo Lysandrum ad eos cum paucis militib. misere, qui Phocidem ingressus, copias coēgit. Postea Pausanias quoq; rex cum 6000. militum eſt miſſus. Bœotij Atheniensib. ad bellū unā capiſſendū adiecit, tum quidē per ſe irrupere: Aliarumq; à Lysandro & Phocensib. obſeffa occupauere, habitōq; prælio, & Lysander concidit, & Laconum ſociorumq; multi. At Bœotiorum phalanx uniuersa confeſtim ab inſequendo deſtitit. Ceterum Thebanorum 200. circiter cum promptius ſe in loca aspera dediſſent, deleti ſunt. Hoc itaq; bellum Bœotiorum uocatum eſt. At rex Lacedæmoniorum

Bœotiorum
bellum.

rum Pausanias, audita clade, inducias cum Bœotis pepigit, copiasq; in Pelo-
ponnesum reduxit. Conon uero Persarum nauarchus classi Hieronimum &
Nicodemum Athenienses praefecit: ipse conueniendi regis cupidus, in Cilicia
natiq; inde Thapsacum Syriæ profectus, per Euphratē fluuium Baby-
lonem est uectus, ibi adito rege pollicetur, si sibi pro suo arbitrio pecunias ca-
terumq; apparatum expediatur, Lacedæmonios mari deuicturum. Artaxerxes
debellandos.

Euoluto anno, Athenis summum magistratum accepit Diophantus. Ro-
mæ tribuni militum consulari potestate sex rempublicam gessere. Lucius Va-
lerius, Marcus Frurius, Quintius Seruilius, Quintius Sulpicius, Cl. Vgo &
Marius Appius. His magistratum ingressis Bœotij, Athenienses, Corinthij,
& Argui societatem inter se iniere. Nam cum Lacedæmonij socijs odio pro-
pter grauitatem imperij essent, existimarent illi facilius & se Laconum impe-
rium euersuros, si maximas ciuitates conspirantes haberent: primumq; com-
muni apud Corinthum statuto concilio, uolentes ordinauere. Missis deinde
per ciuitates legatis, complures socios à Lacedæmonijs abstraxere. Exemplò
enim, Eubœa omnis, Leucadij, Acarnanes, Ambraciote, & Chalcidenses qui
Thraciam accolunt, ad eos accessere: incolas etiam Peloponnesi ad deficien-
dum à Lacedæmonijs impellere adorti sunt: sed nemo adhæsit. Sparta etenim
ad latera sita, quasi arx quædam & præsidium uniuersæ Peloponnesij erat.
Medio autem Larissæ principe bellum aduersus Lycophronem Phœæorum
tyrannum gerenti, & ut sublidiū mitteretur oranti, concilium duo militum
millia submisit. Is cum ei hæc societas adiuncta essent, Pharsalum Lacedæmo-
niorum præsidio detectum capit: eiusq; incolas inter prædā diuendidit. Po-
stea Bœotij cum Argiuis seorsum à Medio Heraclea Trachinis occupauere:
noctuq; à nonnullis intra mœnia adducti, cōprehensos Lacones iugulauere.
Eos aut qui res suos ex Peloponneso haberent, abire passi sunt: accitiscq; in ur-
bem Trachinijs, qui à Laconib; pulsæ patria, in exilium fuerant, urbem incole-
dam dederunt, qui etiā uetusissimi regionis illius incolæ erant. Post hæc dux
Bœotiorum Ismenias Argiuos ad urbis præsidium reliquit: ipse inductis ad de-
ficiendum à Lacedæmonijs Aenianibus & Atheniensijs, inde simul à socijs
milites conflauit, cumq; paulò minus quam sex millia omnino haberet: Pho-
censisbus bellum intulit, eisq; ad Arycas Locridis (unde oriundum fuisse Aia-
cem ferunt) castrametati, Phocensium multitudo duetu Lacesthenis Laonis
cum armis occurrit: cumq; diu ingens certamen fuisset, Bœotij superiores sue
refugatosq; ad noctem usq; insecuri, non multo mille pauciores interemere:
ipsorum ad quingentos in pugna desiderati sunt. Post conflictum inito foede-
re, alij domum, alij ad concilium adiere. At qui Corinthij concilium coegerat,
quando res eis ex sententia procedat, è cunctis urbibus milites Corinthum e-
uocauere, peditum supra quindecim millia, equites quingentos. Lacedæmo-
nij cum maximas Græciæ ciuitates in se coisse animaduerterent, reuocare ex

Agesilaus ex Asia Agesilaum, cumq; eo copias, decreuere. Ipsi interim tum ex suis, tum ex
Asia in Europā, socijs peditum tribus ac uiginti millibus, equitibus quingentis congregatis,
pā reuocatur. obuiam hostib; processere: habitoq; ad Nemeam amnem certamine, utrinque
partes exercitus uicere. E' Lacedæmonijs ac socijs 1100. & Bœotiorum ac re-
liquæ societatis ad duo millia octingentos desiderati. Agesilaus ait traductis
ex Asia in Europā copijs, primum Thraçes quosdā sibi cū magna manu obui-
am factos plio uicit, & barbaros plerosq; cecidit. Post hec per Macedoniā iter,
facit, cundem percurrēs agrum, quē & Xerxes quo tempore Græcis bellum in-
tulit

**Aduersus La-
cedæmonios
cōspirant ali-
quot ciuitates
Græcie.**

tulit permearat. Agesilaus igitur per Macedoniam & Thessaliam profectus, ubi Thermopylarum angustias pertransiit, iter faciebat. Conon uero Atheniensis & Pharnabazus regiam classem ductabant, & ad Cherronesi Doryma cum nonaginta amplius triremibus moram trahebant. Sed cum hostilem classem ad Gnidum esse cognouissent, ad naualem pugnam sese comparabant. Periarchus autem Lacedaemoniorum nauarchus cum quinque & octoginta triremibus Gnidum enauigat, & ad Cherronesi Phyleum deuehit, inde euectus regiam classem circumnauigat, & ad nauigantes naues aggressus superabat: sed Persicis collecta in unum classe opitulatis, ubi omnes loci in continentem difugere, nauim suam obuertit, turpem esse, nec Sparta dignam fugam ingenerosam existimans. Egregie itaque preliatus, multisque hostiis cæsis, ad extreum Periarchus **L4** dimicans ex patriæ dignitate occubuit. Conon Lacedaemonios ad terram usque **cedaemonius** que insecutus, quinquaginta triremibus potitus est, uiri plerique enatantes in **occumbu-** terram elapsi, quingenti circiter capti, reliqua triremes Gnidum euasere. Agesilaus autem acceptis e Peloponneso militibus, postquam cum copiis in Boeotiam pertransiit, euestigio Boeotij cum socijs ad Coroneam occursero, comisso prælio Thebani oppositam partem fusam atque ad castra usque insecuti sunt. Cæteri cum paululum sustineret, ab Agesilao & reliquis in fugam compulsi. Quamobrem Lacones uicisse prælio rati, trophæum erexere, & cadauera hostibus reddita Boeotiorum sociorumque supra sexcenta, e Lacedaemonijs remque una gerentibus trecenta quinquaginta. Ipse etiam Agesilaus cum in multa in idilliet uulnera, Delphos delatus est, ibique curando corpori uacabat. Pharnabazus & Conon post nauale prælium cum unitueris nauibus in Lacedaemoniorum socios inuicti sunt, ac primum Coos, deinde Nisyros, & Tios ad defectionem perpulere. Tum Chios electo præsidio, Cononi adhuc sere. Eodem modo Mitylenæ, Ephesij, Erythræi transiere. Cum hic rerum status esset, contentio quædam ciuitates inuasit. Quarum aliae expulsis Laconum præsidij libertatem custodiebant, aliae sese Cononi dedebant, ac Lacedaemonijs ex hoc tempore imperium amiserere. Conon cum nauigare in Atticam cum omni classe statuisse, mouit, ascitisque Cycladibus insulis, ad Cytheram insulam applicuit, eaque statim ex impetu potitus, Cytheræis per compositionem in Laconicam **Lacedaemonij** dimissis, relicto idoneo urbis præsidio, ad Corinthios nauigauit: ibi cum ad **maris imperium** cœsilium peruenisset, cuius rei gratia præfectus esset, edidit, ac societate ini- **amittunt.** tata eis pecunias reliquit: ipse in Asiam rediit. Sub idem tempus Aeropus Macedonum rex regno sex annos potitus morbo interiit. Successor imperij filius Pausanias annum regnauit. Theopompus porro Chios Græcorum coitio **Theopompus** nem in hunc annum transfert, & ad naualem usque pugnam libros duodecim **scriptor.** conscripsit. Scriptoris à prælio ad Cynosema exorsus, ad quod Thucidides negotium destituerat, sexdecim annorum tempus prescripsit.

Annuo spacio circumacto, Athenis imperauit Eubulides. Romæ consularem potestatem gessere Tribuni sex, Lucius Sergius, Aulus Posthumius, Publius Cornelius, Sextus Censius, Quintius Manlius, & Anitius Camillus. Per idem tempus Conon regiae classis præfector, cum octoginta triremibus in Piræum deuectus, ciuib. reficiendi ambitus urbis author extitit. Nam & Piræi moenia, & longa brachia ex foedere Lacedaemoniorum Peloponnesiaco bello defatigati sustulerant. Conon igitur opificum mercenaria manu conducta, exhibitisque ad opus nauibus socijs, breui maximam muri partem instaurauit. Nam & Thebanis operarios quingentos, & lapicidas submisserant, atque aliae nonnullæ ciuitates adiuuere. At Teribazus terrestrium co-**Theribazus** piarum in Asia dux bene gestis Cononi rebus inuidebat, arreptaque prætexit. Cononem eorum quasi ille regijs copijs urbes Atheniensibus compararet hominem Sardisprehendit. perductum comprehendit, & uinctum in custodiam posuit. Apud Corin-

thum

Corinthiorum
scditio.

thum uero quidam cupiditate insignes inter ludos electi in theatro cædem se cere, & urbem seditione repleuere, cumq; eis Arguii animos auxilient, centum ac uiginti ciues iugulauere: quingenti in exilium pulsi, quos cum reducere pararent Lacedæmonij copiasq; colligerent, Athenienses ac Boeotij Sicarios adiuuare, ut ciuitatem sibi conciliarent. Verum exules cum Lacedæmonijs ac socijs Lechetum stationemq; nauium agressi noctu per uim cæpere. Postridie egressis urbanis, quorum dux Iphicrates erat, cōmitti prælium contigit, in q; uiuctores Lacedæmonij multos mortales interemere. Post hec Boeotij & Athenienses, ad hos Arguii & Corinthij cum omni exercitu ad Lechætum profecti, primùm oppugnando oppido intra propugnaculum irrūpere: Lacedæmonijs inde exilibusq; egregie præliatis, Boeotij, cumq; eis omnes electi sunt. Ii igit; mille circiter militib. amissis, in urbem recessere, statimq; appetenti bus Isthmijs de proponendis ludis dissidebant: cumq; magna contentio fuisse, uicere Lacedæmonij, effeceruntq; ut exules certamen proponerent. Cæterum quod bellū huius mala fermè apud Corinthum euenerūt, Corinthiacum dictum est bellum, annosq; septem perdurauit. In Sicilia uero Rhagini accantes Dionysium, quod Messenam muniens in se cōpararetur, primū pullos in exilium à Dionysio, aduersariosq; eius suscipiebant. Post haec reliqujs Naxiorum & Catanensium Mylas ad incolendū traductis, exercitum instruebant, ducemq; Elorim ad obsidēndā Messenam emisere. Eo arcē audacter aggresso, urbis incolæ Messanenses & Dionysij mercenarij collecti, accurrerē, prelio, uicere Messanenses, pluresq; 10000. interfecrē, atq; euestigio Mylas aggressi, cæpere urbem, incolentesq; Naxios per compositionem dimiserunt. Lipsi igit; in Sicas aliasq; Græcanicas urbes digressi, alia alij incoluere loca. Dionysius fretus ciuitatib. in amicitia suā firmatis, bellum īferre Regino cogitabat, sed à Siculis, qui Taurominum occuparāt, turbabatur. Quapropter cum utile esse decreuisset hos prius aggredi, copias in eos eduxit, & ad partē Naxum uersus urgente, metatus, hyemē in obsidionē tolerabat, existimans Siculos collē, quē no antiquitus incoluissent, destituturos. At Siculi, ut qui per manus iampridē à patrib. accepissent eas insulæ partes incolentib. Siculis adiectos primū Græcos Naxum quidē condidisse, sed Siculos tunc incolentes ē conuentu eiecisse, iccirco patrium à se agrum recuperatum affirmabant,

Quæ sequuntur à Marco Hoppero translata sunt.

& ultos se esse iniuriam, quam patribus eorum Græci fecissent, unde iusto sentulo collem eum occupare alsterebant. Contētione uero, quæ tum inter ipsos utrinq; erat dñutius durante, bruma superuenit, & adacto hyberno frigore, locus iuxta arcem niuib. operiebatur. Ibi tum Dionysius ob loci munitionē & mœniorum altitudinem securos, reperta iuxta arcē custodia, nocte obscura, nec luna splendente, locis superioribus adoritur. Multa uero mala illuc passus, partim propter loci præcipitūs difficultatem, partim propter niuum multitudinem, arce sola potitur, facie quidem saucia, ne non oculis ob frigoris acerbitatē laesis. Postea aliam uiam aggressus, copias suas intra urbē duxit. At Siculi cōiunctis omnium viribus Dionysium unā cum copijs suis extra urbem ejiciunt. In qua quidem fuga Dionysius ipse quoq; in pectora percussus, cadit, uixq; à morte per suos liberatur. At Siculis ulterius hostem insequentibus, ad dextrum quidem latus eorum, qui Dionysij partes sectabantur plures quam sexcenti ceciderunt: plurimi uero abiectis armis suis aufugerūt, inter quos ipse quoq; Dionysius, præter loricam, nihil ex armatura sua servauit. Post hanc sanè cladēm acceptam Agrigētini & Messanenses relictis Dionysij partibus ad libertatis uindices sese transferunt, deficiētes à tyrāni societate. Pausanias autem Lacedæmoniorū rex accusatus à ciuib. aufugit, postq; regnasset annos 14. cuius regnum post ipsum filius eius Agesipolis quasi per manus accepit, qui regni sui annos cum patris æquauit. Tum quoq; Pausanias Ma-

Dionysij ad/
versi casus.

nias Macedonum rex ab Amynta, quod male annū unum regnasset, occisus, inita sua functus est. Cuius post ipsum regnum occupauit Amyntas, & annos **Amyntas Rex** regnauit 24. Hoc anno finito. Demostratus summi Magistratus dignitatem **Macedonum.** Athenis accepit. Romae autem sex tribuni militum contules electi remp. administrabāt: scilicet Lucius Titinius, P. Licius, P. Melæus, Q. Manlius, Gn. Genucius, & Lucius Atilius. Dum hi igitur consulatu Romæ tungerent, Ma-
go Carthaginensium dux in Sicilia hærebat, res Carthaginensium ab accepta
clade reficere studens, ut erat magna uiri humanitas erga ciuitates sibi subie-
ctas, qui eos quoq; familiariter excipiebat quos oppugnaret Dionylius. Hic
igitur cum multorum in Sicilia familiaritatem sibi contraxisset, & sedus cum
eis pepigisset, necnon copias suas auxisset, expeditionem aduersus Messeni-
am suscepit. Quia quidem regione deuastata, & magnam prædā nactus, inde
discessit, & contra Abacænum oppidū castrametatus est. Cui quum Diony-
sius cum omnibus copijs suis superuenisset, instructa acie, & graui commisso **Dionysius Ma-
gonem uincit.** prælio, Dionysius uicit, in quo sane conflictu Carthaginenses pluribus 800.
amissis in urbem ausuferunt. Tunc Dionysius inde Syraculas soluit. Post ali **Dionysius Rhe-**
quot uero dies cum 100. tremib. inde soluens aduersus Reginos exercitū **ginos aggredi**
duxit. Quos cū de improviso nocte obruisset, urbis portas primū incendit, **tur.**
& muris icalas admouit. Ibi tum Regini, primū quidē pauci ad auxilia fe-
renda excurrens flamمام extingue conabantur. Postea uero cum Eloris
dux accessisset, & ut relicto nunc incendio hostem propulsarent consuluisse,
urbem inuictam seruarunt. Nec enim pauci ipsi circa incendiū occupati pro-
hibere hostem quo minus urbē inuaderet, potuissent. Non tamē graifari om-
nino flamمام linebant, sed asportatis ex domibus propinquis fermentis &
lignis maiore flamمام impetum compescerat, donec tota populi multitudo
in armis congregata uiribus communibus opem ferret. Dionysius itaq; hoc
quidem loci irruptionis spe frustratus, agrum eorum peruadere, igne & ferro
cuncta uastare coepit. Postea uero unius anni induijs factis, Syracusas nau-
gauit. At Græci Italie partes inhabitates postquam animaduertissent Diony- **Græci Italie**
sij auaritiam & cupiditatem ad se quoq; suamq; regionem extendi, nouū fœ- **aduersus Dio-**
dus inter se pepigerunt, & locum publicum committijs habendis, constitue- **nxiūm conspi-**
runt. Sperabant enim se facile Dionysiu propulsuros, ut in uicinis Lucaniæ **rant.**
locis habitanteis superatueros, quoniam illi bello tum eos infestabant. At fu-
gitivi quidam & exules qui iam antea Lechæum Corinthi nauale occupauer-
ant, à quibusdam inducti mœnia eorum inuadere admolebantur. Aduersus
quos cum Iphicrates opem tulisset, 100. ex ijs amissis ad nauale reliqui fugie-
runt. Post dies uero aliquod ex Lacedæmoniorū copijs pars quædam Coryn-
thiarum agrum peruadere, quos Iphicrates & alij ex foederatis obruentes ple-
tosq; occidunt. Ex scutatis quoq; commisso cum eis propè urbē prælio Iphi-
crates plus 300. occidit. Post hæc aut̄ aduersus Sicyonem ipse p̄ficietur. At
Sicyonij in acie aduersus eū constituti, amissis ante mœnia circiter 500. intra
urbem fügerunt. Hisce transactis Arguii armis probè instructi cum omnibus
copijs suis aduersus Corinthum profecti, & ipsam urbem cooperunt, & arcem
occupauerunt. Quam urbem postquam sibi ut propriam uēdicassent, totum
quoq; Corinthiorum agrum Arguiis subiecerunt. Conatus est aut̄ Iphicra-
tes Atheniensis inuadere quoq; & occupare fertile illam regionem, † quæ res **† θεοντας ειρηνειας**
uictui necessarias uniuersæ Græciae suppeditabat. Sed populo prohibete ma- **θεωντας τιμω-**
gistratu se abdicat in cuius locū subrogatus ab Atheniensib. Chabrias dux **† ειλασθρο-**
Corinthum mittitur. Nunc de gestis in Macedonia: Amyntas Philippi pater, **κυριον αυ.**
Illyrijs Macedoniā inuidentibus urbe pulsus est, qui quum de recuperando **De Amynta**
imperio spem omnem abiecisset, agrum Macedoniae finitimum Olynthijs do- **i philippi patre**
nauit, tum demum regno ipse prorius excidit. Non multò uero post à Thessa-
lis accitis, & imperio præfectus annos regnauit 24. Sunt tamē qui dicat post

Ee pulsum

pulsum Amyntā, Argæū annos duos Macedonibus imperitasse, postea in regnū Amyntā restitutū esse. Eodem tempore & Satyras Spaitaci filius Bosphori rex, regni sui anno 14. mortuus est. Cuius regnū post ipsum accepit filius eius Letuco, regnauit is annos cīciter 40. Nunc de gestis in Italia: Romanis undecimū iam annum Veios oppugnantes uniuerso quidē exercitū Marcū Frūtiō, equitatū uero Pub. Cornelius præfecerunt. Illi igitur eductis uniuersis copijs suis, Veios obsidione cingunt, urbē demolitis mœnibus capitū, captiuos abducunt, uiros & reliquā prædā sub hasta uendūt: Dux postea summus Romā cū uictoria reuersus, solenni pōpa triumphū egit. Ibi tam populus Romanus, delecta sibi decima spoliorū parte, aureū inde craterē factū Apollini Delphico dēdicārunt. Legati autē Delphos ad offerēdum Apollini poculū asportantes in Lipararos quosdā prædones incident, à quibus capti in Lipara abducuntur. Timasitheus autē Lipareorū dux, prædonū hoc facto cognito, legatos liberauit, & omne eis aurū reddens, Delphos illæsos eos dimisit. Illi igitur delato Delphos craterē, & inter reliquū thesaurū in medio tēpli eo deposito, Romā reuersi sunt. At populus Romanus auditō ex legatorū relatu hoc Timasitheī beneficio, quod ei fecisset, sine mora cōmuni consensu constituto ei publico apud eos diuertendi loco honorare eū decreuerunt: Nec non cū post annos 137. Lipara inuassissent, quicunq; ex Carthaginēsib; ad Timasitheū genū suū referrent omnes eos ab omni censu & tributo immunes dimiserūt, ac libertate donauerunt. Anno autē post uictos Veios proximo Athenis quidem Philocles imperauit: Romæ autē sex militū tribuni consularē potestatem tenebant, uidelicet Publius Sextus, Cornelius Crassus, Cæso Fabius, Lucius Frūtiō, Q. Seruilius, & M. Valerius. Eodē anno Olympias supra nonagesimā gebatur septima. Porro circa idē tēpus Athenienses electū ducē Thrasybulū theniensis ex cū 40. triremibus miserūt. Hic igitur cum in Ioniā primū nauigasset, accepto à socialibus cōmeatu, inde rursus soluit, & circa Cherronesum aliquandiu hærens, Medocū ac Seuthē Thracū reges societate sibi coniunxit. Paulò postreīcta Hellesponto in Lesbū nauigationē instituit. Exorta autē magna uētorum tēpestate 23. triremes periēre. Ipse cū reliquis uix saluus eus sit. Seruatus Lesbi urbes inuadere statuit. Iam enim omnes, præter Mitylenen, defecerant, ac primū quidē contra Methymnā exercitū dicens, cū urbis eius incolis Therimacho Spartano duce eorū, prælī cōmisit. Qua sanè pugna feliciter Thrasybulo gesta, non pauci ex Methymneis unā cū duce Therimacho ceciderunt. Reliquis uero intra mœnia conclusis totū ipse Methymnæorū agrū uastare ceperit. Ereum autē, & Antissam per cōpositionē accepit. Post hæc collectis nauibus à federatis Chijs & Mitylenensib; Rhodum uersus nauigauit. Carthaginenses autē à clade, quā circa Syracusas acceperant, paulatim leipsoſ reficiens, rebus circa Siciliā summo studio incumbendū censuerunt. Postquā uero ut res armis quoq; si aliter geri non posset, tentareī decreuissent, cū paucis ob longis nauibus transierūt, & ex Libya ac Sardis copias secū abduxerūt. Quin ex Italia quoq; barbaros quosdā non minus, & octoginta millia, quos probe, publico habito sumptu, armis instruxissent in Siciliam duce Magone trāsmittunt. Mago itaq; per grata. Sicularū regione urbes plerasq; ad defectionem à Dionysio cōpulit. Postea in Apyrenæorū regione iuxta Chrysam fluuiū prope uia qua Morgantinā itur, castramētus est. Cū uero Agyrenæos in fœdū suū pertrahere non posset, & hostiū copias Syracusis magnis conatibus accedere audiūset, relicto loco uia unde uenerat abiit. At Dionysius postquā audiūset Carthaginenses per mediā Siculorū regionē iter facere, sine mora collectis quotquot poterat ex Syracusis, & mercenarijs militibus (collegerat autē cīciter 20. millia) exercitum aduersus eos magnis conatib; ducit. Cū uero iā non prouul ab hostib; se abesse cognouisset, legationē ad Agyrim Agyrinæorū principē mittit, qui inter Siculos tyrannos summā post Dionysium potestate tenebat;

Romani Veios
uincunt.

Gratitudo.

Thrasyboli A-
theniensis ex/
peditione.

Magonis in Si-
ciliam expedi-
cio.

Dionysius cū
Agyris societas
tem coit.

tenebat. Nam non solum Agyrinæorum ciuitati, sed omnib. ferè circumiacentibus castellis, oppidulis, & arcib. dominabat. Erat quoq; tū temporis cum ipse præflet, ualde populosâ Agyrinæorū urbs: habebat enim ciuit̄ non pauciores q; 20000. Sed & diuinarū, ut sunt pecuniae, frumenti & reliq; cōmeatus, ma gna copia, quæ sufficere tātē hominū multitudini potuisse, in arce summa reposita erat: quas copias Agyris ciuib. occisis ditissimis collegerat. Dionysius itaq; cū paucis urbē ingrellus, Agri ut foedus secū inire uelit, persuadet, se enim finito bello, & prælio cōtra hostes feliciter gesto, magnā initimā regio- nis partē traditurū ei pollicebat. Ibī tū Agyris primū quidē frumento & reliquo cōmeatu Dionysij copijs benignè & animo prop̄to subuenire: postea e- ductis uniuersis copijs suis cū Dionysio uires cōiungere, cōmune contra Carthaginenses bellū agere. At Mago in hostiū terra incognita militās, necnō rebus necessarijs penitus destitutus, magnū incommodū patiebat. Nā qui Agy rim ducem sequeban̄ loci eius omnes gnari & periti per insidias saepe hostes circūuenire & decipere necnon omnē cōmeatum ab ijs auertere. Syracusanis aut̄ prælio nūc rē tentandā, & hostes puocandos esse suadentib. cōtradicere Dionysius, non decere clamitans, q; minori incōmodo & periculo fieri possit, grauiori id tētare. Nā uel sine omni periculo & cæde Barbaros extrema rerū omnium penuria laborātes paulatim cōsumi posse aiebat. Quo sanè Dionysij cōtradicendi studio Syracusij grauiter offensi, castra eius reliquerūt. Vnde nō medio criter perturbatus fuit Dionysius. Post hæc Carthaginenses legatos ad Dionysium pro pace impetrāda mittūt, quorū petitionē cū Dionysius au- diuisset, pacē cū Carthaginensib. inire decreuit. Erāt aut̄ hæc pacis cōditiones: facit. ut ipsi quidem uicinis libi undiq; locis dominantur, sub Dionysij uerò imperiū Siculi omnes referent, & ut Tauromeniu quoq; occupare Dionysio li- ceret. Quo quidē foedere inter ipsos pacto, Mago cū exercitu suo inde soluit. Dionysius aut̄ occupato à se Tauromenio plerosq; ex Siculis, qui illic habita- bant, expulsos inde in exiliū misit. Cū suis uerò mercenarijs militib. non tamē nisi quib. maximē opus habebat, & quos ad bellū idoneos ualde nouisset, ele- ctis, habitare illic cœpit. Hactenus quæ in Sicilia. In Italia aut̄ Romani Phale- rorū gentis Philiscū oppidū expugnauerūt. Hoc anno reuoluto Athenis qui- dē Nicoteles imperium tenebat, Romæ uerò tres Chiliarchi consulari digni- tate fungebant, scilicet Marcus Frurius, C. Aemilius, & Catulus Berus. His tū Romæ consulatu fungentib. Rhodij, qui Lacedæmonijs fauebant, aduersus populū insurgentes, omnes eos, qui Atheniensib. adhærebāt, urbe ejcere co- natū sunt. Illis igitur armis utrinq; concurrentibus, & prælio rem agere tentāti bus, Lacedæmoniorum socij magna facta strage uicerunt: quotquot uerò eu- uasiſſent, proscriptiſſerunt. Postea missa statim ad Lacedæmonios legatione, o- pem sibi ferri postulauerunt. Metuebant enim ne nouę ſeditionis authores ci- ues aliqui eſſent. At Lacedæmonij ſeptem ſine mora triremes in auxilium eis mittunt, & uiros una tres insignes, dignitate eminentes, qui reb. cunctis agen- dis duces eſſent, scilicet Eudocimum, Philodocum, & Diphilā. Hi igit̄ Samū primum delati, ad defectionē ab Atheniensib. eos cōpulerunt. Postea in Rho- dum nauib. peruenientes, rebus illic cōponendis omnē curam impenderunt. Lacedæmonij autem rebus sibi prospere ſuccedentibus mare denuō occupa- re decreuerunt: nam ab eo tēpore paulo pōſt ad iustum clas- ſis multitudinem ſocios iterum ad ſe pertraxerant. Illi igitur mare ingressi in Samum primum, postea in Gnidon & Rhodū nauigauerunt, undiq; locorum naues & fortiſſi- mos quosq; classiores (ut uocant) milites ad ſe affluentes, uiginti ſeptem tri- remes magnifice instruxerunt. Agesilaus uerò Lacedæmoniorum rex, poſt- Agesilaus Aris quam Argiuos circa Corinthum hæzrere audiuiffet, copias suas, paucis domi- relictis, ſine mora educere, Argiuorum terram uniuersam inuadere loca un- usſtat. dig; occupare, omnia diripere: regione denique uniuersa ſuccifis undique ar-

**Euagoras Sa.
laminius.**

bōribus deuastata, in Spartam inde discessit. In Cyprum uero Euagoras Salaminius. (Erat is uir stemmatis nobilitate clarissimus. Nam maiores eius Salamine olim summo magistratu multis annis defuncti fuerant. Ipse uero per quasdam superioribus temporibus seditiones electus inde, & expulsus fuerat) Hic in qua quum illuc cum paucis uenisset, ciuitatis eius principem Ab-demonem Thysium, Persarum regi amicum, eiecit: ipse postea urbē inuadit & occupat. Postquam igitur Salamine aliquandiu regnasset (qua urbs uerat omnium in Cypro maxima, ita quoq; potentissima) breui temporis spatio magna ciuitarum copia locupletatus, & ualde hominū multitudine auctus, totam eam Insulam sub potestate suam redigere conatus est. Quum itaq; eius Insulae urbes plerasq; partim ui cœpisset, partim pollicitationib. ad se per-traxisset, reliquas quoq; facile sub suum imperium redegit. Amathusij uero Soli, & Citenses bello se ei opponere uolentes, legationem ad Artaxerxem Persarum regem pro auxilio & ope sibi ferenda mittunt. Euagoram quod Agyrim regem, socium Persarum occiderit, accusant, & Insulam se cum illo occupasse confitentur. Rex autem partim quidē nolens Euagoram tantum proficere, partim uero cogitans secum eam esse Cyprī Insulae præstantiam, ut uel sola ingentem naualē classem suppeditare posset, & totius Asiae quasi propugnaculum esse, societate sibi coniungere eos decreuit. Dimissis itaque legatis statim ipse maritimas undiq; ciuitates & reliquarum quoq; ciuitatum præfectos per epistolas hortatur ut triremes instruant, & quæcunque ad classem requirant cuncta qua diligentissimè apparent. Hecatomno autem Cariae præfecto ut exercitum aduersus Euagorā ducat imperat. Ipse interim ad superioris prouinciae ciuitates commeans, magnis collectis copijs in Cyprum trahit. Et hæc quidem in Asia gesta. In Italia uero Romani pace cum Phaliscis confirmata aduersus Actolos bellum gesserunt, & quartō eos aggressi sunt, in Sutrium impressione facta, ex Verregina autem oppido ab hostibus eieci sunt. Hoc quoque anno lapsō Athenis imperauit Demostratos. Romue-ro Lucretius, & Seruilius Coss. consulatu fungebantur. Circa idem tempus Artaxerxes accersito Strutha duce magnis copijs trans maria in eum mitit, ut contra Lacedæmonios bellum gereret. Spartani uero de aduentu eius

Thimbro L. 4- certiores facti, Thimbronem ducem in Asiam mittunt. Is londa locum occu-pedemonius in pauit, & Coressum altum montem, qui ab Epheso stadijs 40. distat. Hic igitur Asiam profectus 8000. milium habens unā cum his quos in Asia collegerat, aduersus regis rebus occiditur. gionem profectus, cuncta uaastare cœpit. Strathas uero magnum barbaricum equitatum secum dicens, & milites probè quidem armatos 5000. leuis autē armaturæ plus 20000. non procul à Lacedæmonijs castrametatus est. Thimbronem tandem cum aliqua suarum copiarum parte egressum, si quam prædam magnam nancisci posset, Struthas cum copijs suis accedens obruit, & p.lio commissō milites plerosq; cum duce Thimbrone occidit, reliquos uiuos cœperunt. Pauci uero in custodiā fugientes seruati sunt. Thrasybulus autem Atheniensium dux ex Lesbo, Aspendam cum classe aduectus, triremes suas in Erymedontem fluum impulit. Accepta inde ab Aspedijs pecunia, quidam ex militibus regionem tamen uaastabant. Quam quidem iniuriam Aspedijs & grē ferentes, insidias noctu Atheniensibus struunt, Thrasybulum unā cum alijs quibusdam occidunt. Vnde Atheniensium Trierarchi non mediocriter perterrefacti, sine mora nauibus impletis in Rhodum nauigauerūt. Cumq; urbs defecisset, & nacti essent qui aufugerant quodnam castellū, bello laceſſere eos qui in urbe erant cœperunt. Athenienses uero auditā Thrasybuli morte, Agyrium ducem cum copijs emittunt. Et hæc quidem sunt, quæ in Asia gesta feruntur. In Sicilia autem Syracusarum tyrannus Dionysius ro-tius Insulae imperium occupare, nec non qui in Italia erant Græcos ad se per-trahere festinans, commune inter ipsos bellum in aliud tempus prorogādum censuit.

**Thrasybulus
occiditur.**

censuit. Itaqz firmata apud se sententia, Reginos omnium primum tentando esse, eo quod urbs eorum quasi propugnaculū esset totius Italæ, relictis Dionysius Rhe Syraculis, copias suas eduxit. Habebat autem pedites quidem uiginti milia, equites autem mille, naues uero centum & uiginti. Transiit itaqz exercitu ad Locridis fines, inde per medium terram iter faciens, totum Reginorum regionem igne & ferro uastare coepit. Simul autem & classis ab altera parte maius incumbebat. Deniqz cum omnibus copijs iuxta traiectū castramentatus est, Verum Itali audito Dionysij in Reginum transitu, sexaginta naues ex Crotonē quam celerrimē in auxilium Reginis miserunt. Quas cū præter nauigantes Dionysius animaduertisset, cum quinquaginta nauibus obuiam eis redit & fugientes quidem ipsos in terram non segnius insequi perrexit: naues eorum à littore auulsit, parumque absfuit, quin simul omnes una cum sexaginta tremib⁹ capti fuerint, nisi Regini cum uniuersis copijs suis in tempore eius succurrissent. Illi enim ingenti telorū multitudine facile Dionysium à littore arcebant. Exorta uero magnauentorum tempestate, Regini quidem naues suas ad littus trahebant. Dionysius autem infeliciter sibi pugna gesta una cū septem nauibus, viros nō pauciores mille quingentos ante Reginum amisit. Regini autem nautas quamplurimos in mari nauibus dissipatis electos uiuos coeperunt. Porro Dionysius ad Penteros nauigans, saepe ex fluctuum impulsione periclitatus, uix tandem circa mediā noctem ad portum eualit. Iā uero hyeme instante, pacto cum Lucanis fœdere, copias suas Syracusas abduxit. Post haec autem Lucanis ad Thuriam regionem spoliandam excurrentibus, Lucani Thuri socijs suis nunciant, ac sine mora in armis omnes concurrunt. Nam Græcanicæ per Italiam urbes hoc in fœdere suo habebant, ut si ex Lucanis ali⁹ adiungantur, qui regionem hostiliter inuaderent, aduersus eos commune omnes auxilium ferrent. Sin urbs aliqua copias ad commune auxilium suppeditare nolle, urbis eius duces morte plecterentur. Quapropter quamprimum Thuri tabellarios suos hinc inde ad urbes socias de hostium aduentu misissent, omnes sine mora expeditionem adornabant. Ipsi uero Thuri prius copias suas edentes, nec sociorum multitudinem expectantes, aduersus Lucanos profecti sunt. Habebant autem peditum quidem plus quadraginta millia, equites uero circiter mille. At Lucani de hostium aduentu certiores facti, in suam regionem abiuerunt. Thuri autem celeriter Lucaniam adorti, primum quidem præsidio expugnato, & magnam prædam nacti, nō aliud egerunt, quam si sui ipsorum pernicie escam coepissent. Nimium enim propter successum elati, per loca angusta ac præcipitia iter non sine magno incommodo faciebāt, uolentes subito populum & urbem prædiuitem oppugnare. Quum uero in capum quendam altis ac præcipitiis collib. cinctum uenissent, ibi tum Lucani uniuersis copijs suis eos cingentes, omnem eis in patriam redeundi spem adiunxit: ac inopinantibus in colle aperte se se ostendentes eos perterrituerunt, tum propter ingentes hostium copias, tum propter loci in quo habebant difficultatem. Habebāt enim Lucani peditum quidem triginta millia, equites uero non pauciores quatuor millia. Græcis itaqz in tātum præter omnem spem & opinionem periclitū constitutis, barbari in uallem ad eos descendunt, prælium cum eis committunt. At uictis a Lucanorum multitudine Italis, plures quam mille eorum occisi sunt. (preceperant enim iam antea Lucani, ne quem uiuum caperent.) reliqui autem partim ad collem quendam mari imminentē confugiebant, illi uisis quibusdam præterlabentibus oblongis nauibus, quas Reginorum esse putabant, ad mare refugium illuc suum petentes, se confreberant, & quinque tremib⁹ trajectebant. Erat autē classis illa præter nauigans Dionysij tyranni. Dux eius classis fuit Leptines Dionysij frater, ad opē fermentum Lucanis missus. Hic igitur Leptines humaniter hos ad se tāquam tutissi-

mum portum traiectos suscipiens ad littus classem appellere iussit, Lucanos, accessit persuasit eis, ut argenti pondo à singulis horum captiuorum acciperent (erant autem eorum circiter mille) seipsum quoq; persoluendæ eius pecuniae fidei iussorem offerebat. Deniq; omnis ipse litis arbiter, pacem inter Luca nos & Italos constituendam persuasit. Quo Hercle facto magno Leptines & gloriā & laudem apud Italos consecutus est, quæ ei non mediocriter profuit. Dionysio autem non ex animi sui sententia res ea cessit. Sperauerat enim Dionysius se, deuictis à Lucanis Italis, facile deinceps summa in Italia rerum potiturum, quod tamen amissa ea occasione difficile deinceps fore sciebat.

Quapropter officio suo Leptinem priuauit, Thearidem aut alterum fratrem clasi in locum eius præfecit. His ita gestis Romani Vectiorum agrum soite partiti sunt, quaternis iugeribus, aut ut alij uolunt uicenis octonis uiritim distributis. Pugnantes autem aduersus Aequos, Lismum oppidum ui coepérunt. Deficientibus autem Velitrinis bellum aduersus eos mouerunt. Defecit aut à Romanis & Satricum, & in Cercios coloniam miserunt. Anni autem tēpo-
re lapsi, Athenis imperauit Antipater, Romæ uero consulatu fungebant Lu-

Dionysij ex- cius Valerius, & Aulus Manlius. Eodem tempore Dionysius Syracusarum ty-
peditio in Ita- rannus suam declaratus potentia, in Italiam expeditionem instituens, cum
liam. maximis copijs ex Syracusis profectus est. Habebat autem peditum quidem plus 20000. equites uero circiter 3000. Naves autem, oblongas quidem 40. frumento autem onustas, non pauciores 300. ac quinto die cum Messanem peruenisset, copias in urbe reficit, & fratrem Thearidem in Lipareorum insu- lis cum 30. nauibus reliquit. Audiuerat enim 10. Reginorum naues in locis ijs esse. Thearides itaq; profectus inde & Reginorum illam decem nauium classem insequens, oportuniis quibusdam in locis, nauibus ijs cum uiris poti-
tus est. Et statim inde Messanam ad Dionysium reuertitur. Ibi tum Dionysi- us, coniectos, quos coepérat Thearides, in uincula, Messanenses, custodiēdos tradidit. Ipse transmisso ad Cauloniam exercitu, urbem eam oppugnare co-
pit, & omnibus adductis machinis, magnos in eam impetus faciebat. At qui in Italia erant Græci quum audiuissent Dionysij copias sinum intermedium traiecerint, ipsi quoq; exercitum colligere, Crotoniatis, uero ut quorum urbs & per se populosa, & crebro Syracusanorum exulum accursu ualde aucta esset, summum belli ducatum tradiderunt. Ibi tum Crotoniatæ maximis libi copijs undiq; collectis, Elorim Syracusanum sui exercitus ducem elegerunt. Ideo autem hunc præ alijs eligendum censuerunt, quod, quum à Dionysio in exili eligitur Crotone.

Elorim Syra- cusani ducē- eligitur Crotone. nate. Eloris autem relictis post se copijs, cum 500. ex fortissimis præbat. Dionysi- us cum adhuc ab hostib. abesset stadia circiter 400. ex aduerso eis castrame-
tatus est. At per exploratores paulo post cercior factus, quod in propin-
quo hostes essent, summo mane copias suas producit, facto uero pleno die,
paucis quos Eloris secum ducebat, occurrens, repente cum eis prælium com-
mittit. Nā instructum habens exercitum nihil cunctandum sibi cū hostib. pu-
tabat. Eloris aut in magnā inde desperatione ueniens, ipse tñ cum præstantis-
simis quos secum habebat pugnā sustinet, ex amicis uero in castra quosdam
mittit,

mittit, ut copias omnes summa cum festinatione educant. Quibus mandatum accelerantibus, Itali audita ducis sui & eorum quos secum habebat, pericitatione, celeri cursu ad opem eis ferendam omnes excurrunt. At Dionysius uehementer copijs suis incumbens, Elorim unà cum alijs fermè omnibus fortiter admodum pugnantibus, occidit. Nam Italis præ summa festinatione sine ordine sparsim ad auxilia ferenda excurrentibus, Siculi in ordine constituti facile eos uincere potuerunt. Cæterùm audita ducis sui morte Itali, in se inuicem propter tumultum ruentes, magnum damnum populo amissio passi sunt, tandem uehementer affliti, sese conuerterunt. Multis uero in reditu per campum sublati, reliqua multitudo ad Collem quendam confugit, ab expugnatione quidem tutum, sed aqua prorsus destitutum, ut facile eliet hostibus uelsit eos expugnare. Hunc itaq; Dionysius obsidione cingens, & custodijs magna cura & prouidentia distributis, totum eum diem & noctem in armis uigilando conlumpsit. Postero die grauiter ijs qui ad Collem confugerant, affectis tum propter æstum, tum propter aquæ inopiam, missa ad Dionysium legatione, ut redimere se precio aliquo liceat, rogant. At ille non mediocriter rebus secundis utens, præcepit eis, ut armis omnes depositis, seipso sibi tanquam uictori supplices dedant. Quod quum factu admodum difficile eis uidetur, aliquandiu adhuc tolerantes perstiterunt. Verùm naturali necessitate oppressi, & corporibus eorum siti æstuq; prorsus languidis, se tandem circiter octauam diei horam dedere. Dionylius autem uirga accepta, captiuos descendentes ex colle numerabat, erant autem eorum plures decem millia. Quibus omnibus male sibi à Dionysij crudelitate metuentibus diuersum omnino accidit: æquissimus enim ac clementissimus eis postea compertus est. Nam captos illos omnes, absq; omni redemptionis precio dimisit, & cum pluribus tum ciuitatibus pace constituta, suo singulas iure & legibus uiuere permisit. Quo hercle facto magnam Dionysius apud omnes laudem meruit, autem quoq; Coronis honoratus ab ijs fuit. Nam factum illud uisum est omnium eorum quæ in uita sua gesit, memoria honesta dignissimum. Porro aduersus Reginum oppidum, propter negatas sibi nuptias, expeditionem suscepit, & instruxit ad obsidionem exercitum que res illos in magnam trepidationem adduxit. Nam nec socios, nec iustum, ad committendum prælium, exercitum habebant. Ad haec sciebant quod urbe per uim capta, nec misericordiae, nec precibus ullus locus reliquis esset. Quapropter missa ad eum ex omnium sententia, legatione, ut humaniter cum ipsis susceptis agere, nec durius de quoq; eorum statuere uelit, rogant. Et Dionysius constituto precio trecentorum talentorum, & nauibus eorum omnibus ablatis, que numero erant septuaginta, ceterum insuper obsides dari sibi iussit. Quibus datis aduersus Cauloniam profectus est. Hos quoq; deuictos inde Syracusas secum ad habitandum illuc, abduxit, & constituta eis Reip. forma, quinq; annorum immunitate eos donauit. Destructa postea urbe Caulonia agrum eorum Locrensis donauit. Cæterùm Romani capto Liphaco Aequorum gentis oppido, magnos ludos ex Consulum uoto loui persoluerunt. Reuoluto hoc anno Athenis quidem imperauit Pyrrhias, Romæ uero 4. tribuni cōsulatu fungebantur, nempe Lucius Lucretius, Seruilius Sulpicius, C. Aemilius, & C. Ruffus. Olympias autem octaua supra nonagesimam acta tum est, in qua Sosippus Atheniensis uicit. His imperio præfectis, Dionysius Syracusanorum tyrannus in Hippo nūcum cum copijs suis profectus, oppidi eius incolas secum Syracusas facta migratione abduxit. Urbe uero eorum subuersa, agrum distribuit. Ut enim magno beneficiendi Locrensis studio tenebatur, propter concessas sibi ab eis nuptias, ita contrà poenam de Reginis sumere propter negati

Dionysius ad ueris Rhegno occasionē sibi matrimonij contumeliam ex animo optabat. Quondam enim missis ad eos legatis, concedi sibi postulauerat, ut ex magnatum uirginibus uxorem sibi duceret. Tum Reginos publicum Legatis respōsum dedisse fertur: quod non ei liceat nisi plebejū alicuius filiam ducere.

Quam contumeliam grauiter admodum ferens (uidebatur enim ei responsum latis contumax & superbum) de ulciscendo sedulo cogitauit. Anno enim superiore pacem cum eis constituerat, non quod tanti eorum societatem & amicitiam faceret, sed naualem classem 70. triremium auferre ab eis sub praetextu illo uolebat. Existimabat enim sublato eis iuxta mare praeſidio, urbem se facile obſeffurum, Quapropter in Italiam ſæpius commeans, excuſationem ita aliquam ratione consentaneā quærebatur, quo minus uiolasse temere fōdus uideretur. Deductis itaq; ad mare copijs, quæcunq; ad traiſciendum requirentur parari uidebat. Et primū quidem à Reginis commeatum petebat, ſe enim quicquid ei dediſſent, prima quaue occaſione ex Syracusis redditorum pollicebatur. Hoc autem propterea faciebat, ut ſi dare ei detrectarent, iuſtam urbis eorum subuertendæ occaſionem habere uideretur. Si uero daſtent, ut abſumpto hoc pacto omne eorum frumento, facile eos deinceps propter egestatem & penuriam obſidione expugnaret. Illi autem nihil horruſuſpicientes, uel metuentes primū quidem liberaliter quotidie alimentoſuppeditabant.

Quum uero diutius illi moraretur, nunc aduersam ualeſtudinem, nunc uero alias res prætexens, tandem cognito eius fuco, alimentum exercitus eius dare amplius noluerunt. Ob quam rem indignari ſe ſimulans Dionysius, gum obſidet. Obſides confeſtim Reginis reddit: Vrbem eorum obſidione cingit, & magnos quotidie impetus in eam facit. Noua quoque ut multa, ita admirandæ magnitudinis machinamenta, quibus mœnia deſcere poſſet, parauit, quibus muros concutiens, urbem per uim capere conabatur. At Regini Phytone duce ſibi electo, omnes quotquot per extatē poterant, arma ferabant. Custodias suas diligenter muniebant, ac temporibus oportuniſ egressi, holi um machinas incendeabant. Hi igitur ſæpe pro patria egregie pugnantes ante mœnia, & hostium iram incenderunt, & multos ſuorum amiferunt, nec paucos Siculorum occiderunt. Quin ipſe quoque Dionysius lancea à quodam pubem circa transfossus, morti fuī proximus, difficulterque uulnere ſanato, euafit. Diutius autem obſidione durante propter incredibile illud Reginorum conſeruandæ libertatis ſtudium Dionysij quoque copiæ, à quotidianis illis insultibus, & urbis subuertendæ ſtudio indefeflo, nihil remittebant, nec enim à proposito ſuo quicquam cedere Dionysius uolebat. Olympiorum uero tempore instanti, misit pro certamine habendo quadrigas & can. - Olympiorum uero tempore instanti, misit pro certamine habendo quadrigas ut multas, ita celeritate alijs omnibus præstantes, misit quoque pro Paſtore Grecos ludos negyricis ludis ſcenas auro artificioque præciosas. Accerſiuit denique Cantores, quos mitteret, præstantiſſimos, qui poēmata eius in Panegyri accinētes, magnam Dei laudem & gloriā pararent. Erat enim Poēticæ ualde ſtudiosus. Hisce omnibus tanquam proculorem, quem unā mittebat, preſecit fratrem ſuum Theariden. Qui quum in Panegyrim ueniffet, in magna est habitus existimatione tam propter ſcenarū pulchritudinem, quam quadrigarum multitudinem. Postquam autem Cantores recitare Dionysij poēmata coepiſſent, primū quidem propter histrionum uocis ſuauitatem ingens hominum multitudo concurrit, qui omnes admirabantur. Poſtea uero quum poēmatum uitia animaduertiſſent, non minus deridere Dionysium coepiſſent, & adeo contemnere, ut quidam eorum cuam ſcenas diſtrumpere

rumpere ausi fuerint. Nam Lysias quoque Rhetor, qui in Olympijs tum erat, multitudinem hortabatur, ne sacris ludis admitterent ab extremæ impietatis Tyranno missa spectacula, cum quidem Panegyricam à se scriptam orationē populo recitauit. Finito autem Olympico certamine, accidit forte fortuna ut Dionysij quadrigæ partim à cursu exciderent, partim in se inuicem impulsæ, contererentur. Parum etiam absuit quin nāuis quoque, qua redeentes à certamine in Siciliam spectatores uehebantur, procul ab Italia uiuentorum depulsa, Tarentum compelleretur. Vnde nautas fertur saluos Syracusas reuerlos, passim per urbem rumorem sparsisse, non solum histriones, sed & ipsas quadrigas unā cum nauī propter carminum uitia eiectas esse. At Dionysius audita poēmatis sui iirissione, non quidem à poētica animū suum abiecit: has nimirum assentatorum oratione confirmatus: In omnibus (inquit) rebus præclarè gestis ita habere se solet, ut, et si diū inuidi eas calumniati sint, postremō tamen ī ipsi admirari eas & depraedicare cogantur. Porrò Romani aduersus Volcos circa Guraseum exercitu suo instructo magnam hostium stragem fecerunt. Post hæc anni spacio finito Atheniensibus imperauit Theodotus, Romanæ sex Tribuni consulari potestate remp. administrabant, nempe, Quintus Cæso, Fabius Seruilius, Publius Cornelius: His imperio tum præfectis Lacedæmonij dæmonij bellum gerentes tum aduersus Græcos, tum cōtra Persas, magnam cū Persis pacis stragem passi, clausum suarum præfectum ad Artaxerxem pro pace mittunt. Hic igitur causa, ob quam missus erat, apud Regem exposita, tale à Rege responsum accepit: Hisce se conditionibus pacem cum eis facturum, ut omnes in Asia Græcanicæ urbes sub Rege sint cōstitutæ, reliqui uero Græci omnes suo iure uiuant, & legibus proprijs utantur. Quo responso Lacedæmonij auditō, ad tempus quietuerunt, nec enim omnes recipere conditiones eas uolebant, sed bellum aduersus eum suscipere satius multis uidebatur. Athenienses uero & Thebani, nec non alijs, iniquo animo ferentes urbes per Asiam ita relitas esse, nec qui bellum aduersus Artaxerxem soli sustinerent, satis ualidi, coacti necessitate pacis conditiones receperunt. Rex igitur transacto aduersus Græcos bello, instructo suo exercitu in Cyprum expeditionem suscepit. Euagoras enim totam iam Cyprum ferè cinixerat, dum aduersus Græcos bellum Artaxerxes gerebat. Dionysio autem undecimum iam mensem Regino Dia- um obidente, & omne eis auxilium commeatumq; intercipiente, graui re- rum omnium necessiarum penuria laborare in urbe cœperunt. Aiuunt enim frumenti unum medium apud Reginos tum temporis quinque minis uenisse. Tanta igitur fame in urbe presi, primū quidem equos & alia iumenta in alimentum adhibere cœperunt: postea uero ipsi quoq; corijs ac pelibus maceratis & coctis pro cibo utebantur: postremo urbem egressi, herbas circa murum crescentes pecudum instar depascebantur. Tam est res intolerabilis famæ, & tanta naturæ necessitas, ut etiam ad brutorum alimentum confugere hominem cogat. At Dionysius audita hac Reginorum angustia, non solum non misertus est eorum qui supra uires humanas patiebantur, sed extream etiam malum inducere eis uolens, herbas loci eius & gramina paſſim succidi ac euelli iussit, quò putrefacta, pro cibo esse eis amplius non posse. Quibus immensis malis Regini uecti, urbem Tyranno conceſſa, ei in statuendi eos omni potestate, tandem dederunt. Dionysius igitur urbem ingressus, magnam cadauerum eorum copiam reperit, qui fame omnes perierant, qui & superstites adhuc mortuis quam uiuentibus similiores erant. Collectis autem infirmis & languidis quoque, captiuorum plus quam sex millia congregauit. Qua multitudine Syracusas transmissa, quicunque talento se re-

Ee 5 demis.

demisset, liberum eum dimitti iubebat. Qui uero soluendo non essent, sub Dionysius in hasta eos uendebat. Cæterum Phytonem quoque Reginorum duce capto, fit Phytone Rheum eius Dionysius in mari submersit, ipsum uero, primum quidem ad altum, gnorū ducē simas machinas, quasi tragicum spectaculum exhibitus collocauit, & ex mījuit.

nistris, quendam, qui ei nunciaret, ad eum misit, quod filius eius Dionysius heri marinis undis submersus esset. Ad quam uocem intrepide Phyto respondisse fertur: fuit igitur natus uno die patre suo fortunatior. Postea uero per urbem eum circumductum flagris cædi, & nulla non contumelia affici uebat, simul comitante præcone, qui exclamaret, quod uirum hunc Dionysius meritò puniret, ut qui bellum suscipere multitudini persuasisset. At Phyto qui & in obsidione dux bonus fuisset, & reliqua uita laudatus, non pusilla nimis fuit in ferendo ad mortem usque quicquid poenarum in eum Dionysius statuisset, sed animo & uoce intrepida saepe clamabat, se, quod urbē Dionysio prodere noluisset, poenas nunc luere, quas tamen breui repetiturus à Dionysio Deus esset. Quam uiri fortitudinem etiam Dionysij milites admirantes, adeoq; eius miseri, reprehendere & execrari Tyranni crudelitatem quidam cœperunt. Quo animaduerso Dionysius, ueritus ne milites Phytonem sibi ereptum liberarent, omissis illis crudelioribus poenis, mari quoque eum horribiliter antea afflictum unā cum uniuersa eius cognatione submersit. Sic ergo uir ille præter uirtutis sua meritum tam horribili supplicio affectus est. Multos autem habuit etiam ex Græcis dolentes eam afflictionem, præterea poëtae quidam carmine tristem hunc euentum defluevère. Porro

Galli Thyrre eodem tempore quo Rhegium Dionysius maximè obsidebat, Galli transalnorum sedes pina loca inhabitantes per angusta magnis copijs, egressi medianam Apennini occupant. montis & Alpium regionem, eiectis qui tum illuc habitabant, Tyrrhenis, occupauerūt. Hos quidam aiunt ex duodecim Tyrrheniae oppidis eō migrasse. Alij uero Pelasgos ex Thessalía ante Troianos, ob diluuium quod Deucalios tempore fuit, fugientes, in loco hoc habitasse dicunt. Igitur Gallis generatim regionem partitis. Senones dicti collem extreum mari finitimum inhabitandum sorte accepertunt. At loco eo prænimo æstu habitationi incommodo, de migratione statim cogitarunt. Iuniores itaq; armis probè instructos de loco alio querendo, ubi habitare commodè possent, emittunt: atq; illi Tyrrheniam adorti, cùm essent numero circiter triginta millia, Cauloniorum regionem depopulantur. Eodem tempore Legatos Romani Gallorum exercitum exploraturos Tyrrhenam miserunt. Legati uero fortes magis quam pru-

Causa belli dentes quum Calusium uenissent, conspicati Gallorum aciem instructam, ipsi quoque cum Calusis in acie aduersus hostes steterunt. Ibi alter ex Legatis prospero successu usus, ducem quendam magni nominis uirum oceidit. Quo facto Galli cognito, legationem, ad deposendum Legatum illum iniusti belli authorem, Romam mittunt. Senatus autem Rom. primum quidem pecunie summam quandam pro iniuriarum accusato, Legatis Gallorum obtulit. At Legatis accipere eam nolentibus, rogata denuo sententia, reum eis tradendum decreuerunt. At pater Rei & in hostium manus iam tradendi, ex Tribunis qui consulatu fungebantur, unus, ad populum causam eam refert. Qui quum plurimum apud multitudinem posset, ut irritam Senatus sententiam facerent, eis persuasit. Populus itaq; quum antea semper Senatus decreto & sententię obtemperasset, hic primum refragari & contradicere ei coepit. Gallorū uero Legati in castra sua reuersi, Romanorum responsum suis retulerunt. Quo auditio Galli supra modum indignati, adductis omnibus uicinorum copijs, contra Romanum cum plus quam septuaginta millibus militū profecti sunt. At Romanorū Tribuni de Gallorū aduentu certiores facti, pro sua potestate,

Gallici.

potestate, quotquot per ætatem possent, arma capessere iussérunt. Egredi si itaque
 & transmisso iam trās Tiberim exercitu, copias ab aqua duxerunt itadijs cir-
 citer octoginta. Ibi acie instructa, quatuor & uiginti millia ex fortissimis ad
 colles usq; à flumine constituerunt. Debiliores autem ad colles, qua parte al-
 tissimi sunt, collo cárunt. Galli è diuerso sua quoq; in lōgum phiaiane instru-
 et, forte fortuna an prouidentia dicam fortiores debilioribus Romanorum
 opposuerunt. Excitatis iam classico utrinq;, magno sublato clamore, relicts
 castris, ad prælium committendum, contra se inuicem tendunt. Gallorum autem
 lecti contra debiliores Romanorum in acie stantes facile eos a monte de-
 pulsos in fugam uerterunt. His ita turmatim ad Romanos in planitiem fugi-
 entibus, alijs quoq; ordines turbati terga dederunt, hostibus eos insequentibus,
 ac cædentiibus. Quàm plurimis autem ad fluuium celeri fuge tendentibus, ac
 præ nimio fugæ studio in se inuicem cadentibus. Galli portemis, line inter-
 missione occidendo, non minori persequendi studio insisteant, unde totus
 is campus mortuorum cadaueribus replebat. Primi autem qui fluuij iam
 oram fuga consecuti erant, ita armati flumen ingressi tranando arma & uitam
 suam seruare conati sunt. At flumine rapido, multi propter armorum pondus
 submersi perierunt, quidam uero magno spacio delati uix euaserunt. Hosti-
 bus autem insequentibus eos, necnon multos iuxta fluuium trucidantibus,
 plurimi qui adhuc supererant, armis prorsus abiectis Tiberti tranarunt. Por-
 rò et si ingentem hostium multitudinem apud fluuium neci dederunt, non
 dum tamen à persecutione quiescentes, sed tela insuper aduersus tranantes
 eiaculabantur. Multis uero telis in eam fluminis partem emissis, ubi agmina
 tranantium cerneret, non poterat fieri ut eiaculantes aberrarent. Hinc qui læ-
 talibus icib; essent tacti, subito expirabant. Vulnerati uero tum propter san-
 guinis fluxum, tum propter fluminis rapidum cursum anima liqueente, defe-
 rebantur. Tanta igitur clade Romanis accepta, plerique ex ijs qui euaserant,
 Veios oppidum nuper ab ipsis recuperatum, occupauerunt, quo loco probe
 munito, omnes qui fuga seruati ad eos confugissent, recipiebant. Pauci uero
 qui fluuium tranando superauerant, Romam inermem configuentes, in pre-
 lio omnes perisse nunciarunt. Quo infelici rerum successu nunciato ijs, qui
 in urbe manserant, in magnam omnes desperationem uenerunt. Nam occisis
 iam robustissimis quib; difficile fore existimabant nouum hosti exercitū
 opponere. At fugere cum liberis & uxorisbus uralde hostibus propinquis peri-
 culosum uidebatur. Multi tamen ex priuatis hominib; in oppida uicina cum
 uniuersa sua familia confugerunt. Magistratus uero cohomba, ne aufugerent,
 multitidine, edicto mandabant, omne sine mora frumentum, & res alias ne-
 cessarias omnes in Capitolium comportari. Quo facto & arx & Capitolium
 preter alimenta, auro quoq; & argento, necnō preciosissimis uestimentis im-
 pletum est: quippe quum totius urbis diuitiae in unum omnes locum confer-
 rent. Illi igitur congestis uniuscuiusc; opib; præcipuis, locoq; de quo iam dictū
 est probe munito trium dierum spaciū habuerunt. Galli enim abscedendo
 iuxta gentis suæ ritum, mortuorum capita primum diem cōsumperunt, duo-
 bus uero sequentib; castra sua urbi admouerunt. Verū quum deserta ab ho-
 stibus mœnia cernerent, clamorem uero & strepitum audirent quem res suas
 preciosissimas in Capitolium transferentes mouebant, sibi à Romanis insidi-
 as strui arbitrabantur. Quarto uero die rei ueritate demum cognita, urbis por-
 tas perfringūt, Vrbemq; præter paucas quasdam in Palatio domus, deuastāt. ^{nos m. ap. 10.}
 Post hæc magnos quotidie impetus in loca munita facientes, nihil hostibus
 damni adferre poterant, sed et si suorum non paucos illis amitterent, non ta-
 men desistere à persecutione uolebant. Sperabant enim si ui superare eos iam
 non possent, at tempore quidem quum rebus necessarijs omnibus cōsumptis
 penuria

Galli ad Tibe-

rim Romanos

prælio superat

Romanorum

cōsternatio ob

Celticam cla-

dem.

Galli Roma-

as

nos m. ap. 10.

uo obfident.

penuria laborare inciperent, superaturos. In tantis igitur angustijs Romanis constitutis, Tyrrheni circumiacentes magnis copijs accedentes Romano- rum agrum depopulabantur, ibi sane & multa corpora, & prædam non par- uam nacti sunt. At qui ex Romanis ad Veios ante confugerant, re non pra- uisa in Tyrrhenos incidentes, in fugam eos conuerterunt, omni eis commea- tu sublato, castrisque eorum eueris. Ibi ingentem armorum copiam nacti, ca- distribuebant, quibus arma non erant, quin multò etiam pluribus alijs ex fi- nitima regione collectis arma singulis ministrabant. Volebant enim eos qui in Capitolium confugerant, ab obsidione liberare. Dubitantibus uero illis quoniam pacto accessum ad inclusos in Capitolium inuenire possent. (Galli enim maximis copijs eos cinxerat) ibi Cominius quidam Pontius se eos qui in Capitolio essent oratione confirmaturum recipiebat. Hic igitur solus pro- fectus, traecto, tempore nocturno, flumine, præruptam quandam Capitoli rupem clam accessit, qua uix tandem scandendo superata, eos qui in Capito- lio erant, certiores fecit de ijs collectis qui ad Veios ante fuderant, quod que- sita opportunitate Galli se opponere uellent. Quo nuncio peracto qua af- cenderat rursus descendit, & traecto rursus Tiberi, ad Veios rediit. Galli au- tem animaduersis recentibus illis uestigij, statuerunt eandem noctu rupem ascendere. Circa medianam itaque noctem uigilibus Romanorum ob loci mu- 10

Galli in Capi-
toliū ascenden-
tes, de Urba-
nus.

Roma instau-
rata.

M. Furius Gal-
los profugat.

Bōλας.
επιλογή.
τάκτηλαρ.

haec Romani defectis ac deuastatis ab hostibus, multis ædificijs, necnon ciui- bus quam plurimis occisis, potestatem ædificaturis fecerunt, ut quo quis lo- co uellet domum extrueret: quin lateres quoque publicos hisdem suppedita- runt, qui etiamnum publici uocantur. Quum itaq; omnes pro suo quisque arbitrio ædificant, accidit ut uiæ per urbē angustæ ac tortuosæ fierent, quas postea aucti non potuerunt rectos facere. Sunt præterea qui dicunt, Mulie- res, quod sua quoque antea ornamenta in communem patriæ salutem omnia expendissent, hoc à populo honoris consecutas esse, ut in Rhedis per urbem uehi eis liceret. Porro afflictis adhuc, ob cladem paulò ante acceptam, Roma- nis, bellum Volsci indixere. Vnde nouo Tribuni exercitu cōscripto, & copijs sub cœlum apertum, qui locus campus Martius est dictus, eductis, castra ab urbe stadijs ducentis fixerunt. Volscis itaque ex altera parte ingenti militum manu ad castra eorum accendentibus, Romani qui in urbe erant, ualde defuis

qui castra habebant, solliciti, constituto in urbe imperatore M. Furio, ipsi cum omnibus ætate præualidis probè armis instructis, nocte obscura egredi, ad primum diei ortum Volscos ad Castra pugnantes oppressos in fugam facile- uerterunt. Erumpentibus uero illis quoque ex castris, quotquot in medio e- rant relicti Volsci fermè omnes uiribus pugnando defecerunt. Vnde qui antea robustissimi uisi sunt, postea accepta hac clade omnium uicinorum popu- lorum facti sunt infirmissimi. Post hanc pugnam Romanorum imperator

quum audiisset urbem t' ab Aequis (quos nunc Aequi quulos uocant) deua- itari, eductis aduersus eos copijs quam plurimos urbem obsidentium occi- dis

dit. Inde in Sutrianam coloniam eorum proiectus est, quā Tyrrheni per uim antea occupauerat. Repente igitur Tyrrenos opprimēs, multis eorum occisis, urbem Sutrianis seruauit. Cæterū Gallis relicta Roma Vascium oppidū Romanorum socium deuastantibus, imperator se eis fortiter opponens, non solum plurimos eorum occidit, sed impedimentis quoq; eorum omnibus potius est, in quib; aurum illud omne erat, quod Roma antea asportauerant, & alia fere omnia quæ in urbis direptione deprædati fuerant. Tantis uero Imperatori gestis triumphum agere, propter inuidiam tribunorum permisum nō est. Quamvis sint qui dicunt Tuscis eum albis quadrigis triumphum egisse: ob quod factum magnam, post annos inde duos, pecuniā perfoluere, accusatum à populo, coactum fuisse: de qua re suo tempore dicemus. Qui autem Galli in iapygiam uenerant, n̄ per Romanorum agrum reuersi sunt: & paulo post à Ceris oppressi, per insidias omnes concisi sunt in Trausio campo. Cæterū Calisthenes historiographus Græcorum historiam scribere cœpit à pace illa, quām hoc ipso anno Græci cum Artaxerxe Persarum rege fecerunt. Et triginta annorum gesta complexus, decem libros conscripsit, quorum postremum eo loco claudit, quo à Melo Phocensi Delphicum templum occupatū est. Verū nos quoniā ad pacem peruenimus, quam cum Artaxerxe Græci cōstituerunt, necnō ad periculum quod à Gallis Romani passi sunt, finem quoq; huic libro secundūm primum propositum hunc imponemus.

Finis libri decimi quarti.

DIODORI SICULI BIBLIOTHECAE HISTO.

RICAE LIBER XV. MARCO

Hoppero interprete.

Er totum operis nostri contextū orationis libertate cōuenienti historiæ, ut cōsueuimus, uiros bonos ob præclara sua facta laude debita celebrātes, malos cōtra, si quādo turpiter egerūt, pro facti merito culpātes: q; fore sic existimauimus, ut qui ad uirtutē naturā p̄cliuiores sunt, per immortalis gloriæ laudem ad res pulcherrimas fortiter tētandas excītent: alij uero quib; illa naturæ bonitas nō cōtigit, iustis illis reprehēsionib; ab impetu, quo ad turitudinē natura serunt, coērciti, reuocent. Quare quū ad horū quoq; tēporū historiā scribendā animū appulerim, quib; Lacedæmoniū apud Leucēra turpiter uicti, ingentē calamitatē passi sunt, rursusq; apud Mantineā lapsi Græcorū principatū p̄ter omnē spē amiserunt: ex officio facturū me putaui, si dilato ali quādiu historiæ argumēto, iustā Lacedæmoniorū reprehēsionem p̄mittā. Quis enim nō grauiori accusatione dignos eos autumet, qui acceptū à maiorib; suis imperiū optimē fundatū, necnon annis plus quingentis per singulatē eorundē progenitorū suorū uirtutē cōseruatum, per suam demum stultitiam temerē amiserunt? Nam qui ante hos uixerūt, multis cædib; & periculis maxi mis, tantam sibi gloriam parauerūt, summa uero fide & humanitate subditos suos complexi, eandem conseruauerunt. At qui hos postea fecuti sunt, non solum superbē & arroganter socijs suis usi, uerū etiam bella insuper iniqua & ex mera superbia Græcis inferentes, haud immeritō per suam stultitiam impērio eo penitus exciderunt. Quicunq; enim odium propter iniurias sibi illatas aduersus eos conceperant, in calamitatibus deinde eorū ulcīscēde ueteris eius iniurie occasionē captabāt. Quare maiores quoq; eorū quorū inuicti

antes

DECCXLVII.

*Callisthenis hi-
storie initium.*

*Lacedemoni-
rum uituperas-
tio.*